Culemborg

Jaarstukken 2024

3 juni 2025

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Inhoudsopgave

Voorwoord 3
Leeswijzer 6
Financiële samenvatting 8
Programma's 14
1 Bestuur en Ondersteuning 15
2 Veiligheid 26
3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat 32
4 Economie 37
5 Onderwijs 43
6 Sport, Cultuur en Recreatie 48
7 Sociaal domein en Gezondheid 56
8 Duurzaamheid 74
9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte 80
99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen 89
Paragrafen 94
Bedrijfsvoering 95
Lokale heffingen 106
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 114
Onderhoud kapitaalgoederen 127
Financiering 133
Verbonden partijen 143
Grondbeleid 161
Subsidieplafonds 167
Wet open overheid 169
Jaarrekening 170
Overzicht van baten en lasten 171
Balans 179
Rechtmatigheidsverantwoording 204
Overzicht naar taakvelden 205
Sisa-bijlage 208

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Voorwoord

In de voorliggende jaarstukken legt het college verantwoording af over het jaar 2024. Het college geeft aan wat er van de plannen uit de Begroting 2024 is gerealiseerd in het afgelopen jaar. Wij gaan in het jaarverslag in op de realisatie van beleidsdoelen en activiteiten in de verschillende programma's. Daarna leggen wij in de jaarrekening verantwoording af over hoe de budgetten zijn besteed en hoe de gemeente er financieel voor staat.

Sluitstuk van het jaar 2024

De jaarstukken zijn het slotdocument van de planning- en controlcyclus (ook wel p&c-cyclus genoemd) van 2024. Startpunt van die cyclus was de Kadernota 2024-2027, gevolgd door de Programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. De raad heeft met het vaststellen van die documenten in hoofdlijnen bepaald wat er in 2024 moest gebeuren en hoeveel middelen daarvoor beschikbaar waren. Daarmee gaf de raad kaders voor ons college.

Via een voorjaarsrapportage en najaarsrapportage hebben we de raad op de hoogte gehouden van de financiële stand van zaken. Daarmee was er de gelegenheid tussentijds bij te sturen. Met de jaarstukken 2024 wordt de P&C-cyclus voor 2024 nu afgerond.

Bereikte resultaten in 2024

Met dit document stellen wij de raad in staat invulling te geven aan de controlerende rol. Maar voordat we verantwoording afleggen en de cijfers voorleggen, willen we eerst stilstaan bij enkele resultaten. Want hoewel 2024 getekend werd door de ombuigingsoperatie, zijn er op alle terreinen ook successen geboekt en is onze stad sterker en veerkrachtiger geworden. Net voor het kerstreces hebben wij een overzicht gestuurd met terugblik op de bereikte resultaten. Hieronder lichten wij een aantal punten kort toe. In de jaarstukken leest u het volledige overzicht.

Zorgdragen voor kwetsbare inwoners

Van oudsher zijn we een stad waar mensen van verschillende achtergronden welkom zijn. Dit laten we zien door het unaniem voorgenomen besluit om een tussentijdse vluchtelingenopvang te openen. In lijn met de Spreidingswet gaan we 176 mensen in onze gemeente opvangen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Met de startnotitie Hervormingsagenda Jeugd geven we lokaal invulling aan de hervorming van de jeugdzorg, waarmee we de zorg voor onze jeugd waarborgen en verbeteren. We zijn aan de slag gegaan met het ondersteunen van huisartsen en extra inzet door jeugdconsulenten om kwetsbare gezinnen te ondersteunen.

De belevingsmonitor 2024 laat zien dat de financiële zelfredzaamheid in Culemborg is gestegen naar een gemiddelde score van 7,6 in 2024 (7,3 in 2022). Minder inwoners hebben moeite om rond te komen (4% in 2024 tegenover 7% in 2022), terwijl 80% aangeeft (zeer) gemakkelijk rond te komen. We zijn ons ervan bewust dat de cijfers per wijk en per opleidingsniveau verschillen. De zorg voor mensen die leven rond het bestaansminimum blijft dan ook prioriteit. We blijven hen ondersteunen via regelingen en het Sociaal Team Culemborg.

Gewerkt aan de verdere woningbouwopgave van de stad

We blijven onverminderd werken aan onze woningbouwopgave. In 2024 zijn er 157 nieuwe woningen gerealiseerd. Daarnaast hebben we belangrijke besluiten genomen over de ontwikkeling van de gebieden Driehoek en Honddijk.

Een mijlpaal was de vaststelling van het masterplan voor de stationsomgeving, een gebied dat steeds meer leeft in de stad. Dit bleek ook uit de vele reacties op Platform Culemborg, waar inwoners meedachten over de nieuwe naam van deze gebiedsontwikkeling: het Stationskwartier.

Een ander belangrijk kader is de omgevingsvisie, waarin de ambities en doelen van de gemeente voor de lange termijn (2040) zijn vastgelegd.

Eerste stappen voor toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Een van onze grootste opgaven voor de komende jaren is onderwijshuisvesting. In 2024 hebben we de eerste businesscase van het Integraal huisvestingsplan vastgesteld: voor het KWC. Een belangrijke stap die ervoor zorgt dat jongeren een schoolgebouw krijgen dat bijdraagt aan hun verdere ontwikkeling.

Op weg naar een financieel gezonde toekomst

Net als veel andere Nederlandse gemeenten hebben we te maken met minder inkomsten vanuit het Rijk. Samen met uw raad hebben we in 2024 een koers uitgezet om onze gemeente meerjarig financieel gezond te maken. Voor een financieel sluitende begroting hebben we (helaas) verschillende ombuigingsmaatregelen moeten nemen die de komende jaren doorgevoerd worden. We beseffen dat deze noodzakelijke maatregelen soms pijnlijk zijn.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Het financieel resultaat van 2024

Het jaar 2024 sluiten we in deze jaarstukken financieel af met een positief resultaat van ruim € 7,5 miljoen. Aan dit saldo hebben tussentijdse winstnemingen van grondexploitaties een belangrijke bijdrage geleverd. Het is goed gebruik om deze winsten in te zetten voor nieuwe grondexploitaties. Daarom wordt voorgesteld ruim € 5,7 miljoen van dit resultaat toe te voegen aan de Bestemmingsreserve Grondexploitaties. Van het resterende saldo wordt in deze jaarstukken voorgesteld om ruim € 5 ton over te hevelen naar 2025, omdat noodzakelijke werkzaamheden over de 'jaargrens' heen lopen, maar de budgetten niet automatisch meegaan. Het jaar sluiten we daarmee af met een positief saldo van ruim € 1 miljoen. Meer hierover vindt u in het hoofdstuk 'Financiële samenvatting'.

Tot slot...

Benoemen we graag dat we met de geboorte van Daisy onze 30.000ste inwoner hebben mogen verwelkom. Ook hebben we vlak na het einde van 2024 onze gewaardeerde burgemeester Gerdo van Grootheest een warm afscheid mogen geven. En uiteraard bedanken we al onze inwoners, ondernemers en partners waar we iedere dag voor en mee mogen werken.

We kijken met dankbaarheid en trots terug op de resultaten die we in 2024 met elkaar hebben bereikt.

Het college van burgemeester en wethouders

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Leeswijzer

De wettelijke basis voor het samenstellen van de jaarstukken ligt in artikel 197 van de Gemeentewet: 'Het college legt aan de gemeenteraad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag.' Wet- en regelgeving schrijft voor dat de opzet van de jaarstukken gelijk moet zijn aan die van de bijbehorende begroting. Deze jaarstukken hebben dus eenzelfde opzet als de Programmabegroting 2024.

In de loop van 2024 werkten we aan een nieuwe opzet van de begroting, met een meer herkenbare thema-opzet en geactualiseerde doelstellingen. Omdat we met de voorliggende Jaarstukken de programmabegroting van een jaar eerder verantwoorden, kent deze nog de 'oude' opzet met taakvelden. Wel hebben we een aantal belangrijke verbeteringen aangebracht: naar de financiële afwijkingen hoeft u niet meer te zoeken tussen de cijfers van de jaarrekening. Deze hebben we verhuisd naar het jaarverslag: onder aan ieder programma zijn de grootste afwijkingen toegelicht. Hiermee zetten we opnieuw een stap op weg naar een betere leesbaarheid van p&c-documenten. Vanaf de begroting 2025 is de nieuwe opzet een feit.

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Dit hoofdstuk bevat dus van de verschillende programma's een verantwoording van het beleid dat wij in 2024 uitvoerden. De programma’s zijn verdeeld in taakvelden. Deze indeling in taakvelden is voor iedere gemeente in Nederland gelijk. Bij de begroting is aangegeven welke prestaties wij willen gaan leveren om de doelen binnen een taak te gaan realiseren. Bij de jaarrekening geven wij per voorgenomen prestatie aan:

	Gerealiseerd
	In uitvoering/volgens plan
	Gedeeltelijk gerealiseerd/vertraagd
	Niet gerealiseerd

Als prestaties gedeeltelijk of niet zijn gerealiseerd – en dus een oranje of rood symbool hebben – dan wordt hierop een toelichting gegeven. Prestaties die gerealiseerd zijn of in uitvoering volgens plan, hebben geen toelichting gekregen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Om de effecten van beleid op de programma's toe te lichten gebruiken gemeenten de zogeheten beleidsindicatoren. Sinds 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren (verplichte indicatoren). Door deze vaste set is het eenvoudiger om gemeenten te vergelijken met andere gemeenten. Zie ook de website: www.waarstaatjegemeente.nl.

Omdat in de programmabegroting 2024 ook enkele aanvullende indicatoren waren opgenomen, zijn deze ook verantwoord in deze jaarstukken.

Ten slotte is per programma een financiële verantwoording opgenomen, waaronder een overzicht van gerealiseerde baten en lasten, een verschillenanalyse en de reservemutaties. Bij de verschillenanalyse worden alleen afwijkingen toegelicht als er meer dan € 50.000 verschil is tussen de bijgestelde begroting en de realisatie.

Paragrafen
In dit hoofdstuk is de verantwoording van de paragrafen uit de programmabegroting terug te vinden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede door alle programma's van bepaalde beleids- en beheersaspecten.

De jaarrekening

Overzicht van baten en lasten 2024
Dit hoofdstuk bevat het totaaloverzicht van de baten en lasten op programmaniveau, de mutaties op de reserves en de gegevens voor de Wet normering topinkomens (Wnt).

Balans
In de balans met de bijbehorende toelichting op hoofdlijnen zijn onder meer weergegeven: de bezittingen, de schulden en de reserves en voorzieningen. Ook zijn hier de algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening opgenomen.

Overzicht naar taakvelden
De jaarrekening omvat ook een overzicht waarin alle baten en lasten zijn uitgesplitst naar taakvelden.

SISA-bijlage

Bij de jaarstukken hoort één bijlage: de bijlage met de 'single informatie, single audit' (SISA). Hierin verantwoordt de gemeente de besteding van specifieke uitkeringen van het Rijk op de voorgeschreven manier.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Financiële samenvatting

Dit hoofdstuk bevat de beknopte financiële samenvatting van deze jaarstukken.

Saldoverloop begroting 2024

In oktober 2023 stelde de raad de Programmabegroting 2024 vast, met een negatief saldo voor het jaar 2024. De raad stelde die begroting tweemaal bij: in juli 2024 met de voorjaarsrapportage en in december 2024 met de najaarsrapportage. Daarmee wijzigde het begrotingssaldo.

(bedragen x € 1.000)	Saldo
Primitieve begroting 2024	**-307**
Voorjaarsrapportage 2024	-48
Najaarsrapportage 2024	177
Gewijzigde begroting 2024	**-178**

Realisatie 2024

Wanneer we de daadwerkelijke realisatie afzetten tegen de (gewijzigde) begroting, geeft dat het volgende beeld.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-97.438	-117.344	-111.214	6.130
Baten	96.277	113.863	115.912	2.049
Saldo van baten en lasten	**-1.161**	**-3.480**	**4.698**	**8.179**
Stortingen in reserves	-231	-833	-833	0
Onttrekkingen aan reserves	1.084	4.135	3.672	-463
Mutaties reserves	**853**	**3.303**	**2.839**	**-463**
Resultaat	**-307**	**-178**	**7.537**	**7.715**

De jaarrekening 2024 laat een positief resultaat zien van € 7.537.291. In de jaarstukken is aangegeven hoe dit resultaat tot stand is gekomen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Onderstaand het overzicht per programma.

Nr	Programma	Primitief 2024	Begrotings-wijzigingen	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
1	Bestuur en ondersteuning	14.711.127	645.047	15.356.174	15.758.448	-402.274
2	Veiligheid	3.601.203	80.000	3.681.203	3.698.878	-17.675
3	Verkeer , Vervoer en Waterstaat	4.070.159	551.024	4.621.183	4.945.005	-323.822
4	Economie	723.768	5.029	728.797	512.768	216.029
5	Onderwijs	4.576.165	-71.600	4.504.565	4.061.044	443.521
6	Sport, Cultuur en Recreatie	4.991.385	189.228	5.180.613	4.630.131	550.482
7	Sociaal domein en Gezondheid	34.594.156	2.666.516	37.260.672	34.924.825	2.335.847
8	Duurzaamheid	-1.772.774	442.000	-1.330.774	-1.030.925	-299.849
9	Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	5.136.114	-148.899	4.987.215	536.746	4.450.469
99	Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	-70.324.130	-4.487.714	-74.811.844	-75.574.211	-14.490.019
	Resultaat boekjaar 2024	**307.173**	**-129.369**	**177.804**	**-7.537.291**	**-7.537.291**

Grondexploitaties

Het saldo van de grondexploitaties is als volgt tot stand gekomen:

Grondexploitaties	Werkelijk 2024	N/V
Tussentijdse winst Pavijen	388.882	V
Verlagen voorziening Lanxmeer	468.195	V
Winstneming CV Parijsch	4.500.000	V
Exploitatie Gispen	148.121	V
Exploitatie Carrier	69.446	V
Exploitatie Parallelweg West 4	-3.300	N
Facilitair grondbeleid	-143.000	N
Totaal	**5.428.344**	**V**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Voorstellen voor resultaatbestemming

In onderstaande tabel zijn het resultaat 2024 en voorstellen voor resultaatbestemming opgenomen.

Werkelijke jaarrekening resultaat 2024		**7.537.291**
Resultaatbestemmingen		
1	Toevoegen aan bestemmingsreserve resultaatbestemmingen 2024 ten behoeve van overheveling 2025	516.706
2	Toevoegen aan Bestemmingsreserve grondexploitaties	5.428.344
3	Toevoegen aan Bestemmingsreserve ravijnjaar.	1.000.000
4	Toevoegen aan Bestemmingsreserve Onderzoek, plannen en investeringen grote opgaven	350.000
Jaarresultaat 2024 na resultaatbestemming (algemene reserve)		**242.241**

Ad 1. Toevoegen aan Bestemmingsreserve resultaatbestemmingen 2024 ten behoeve van overheveling naar 2025.

Op basis van de jaarrekeningresultaten zijn de volgende budgetten voorgesteld om over te hevelen naar het jaar 2025. Met het vaststellen van de Jaarstukken 2024 worden ook deze budgetoverhevelingen vastgesteld en verwerkt in de gewijzigde begroting 2025.

Voorstellen voor budgetoverhevelingen 2024 (bedragen x € 1)	
1. Zwerfafval	15.000
2. Hondenbeleid	9.123
3. Zwembad	33.000
4. Kantine SMVC Fair Play	114.000
5. IHP	88.500
6. Omgevingswet	195.000
7. Cultuureducatie	52.683
8. Bewonersinitiatief Prijssehof	9.400
Totaal	**516.706**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Toelichtingen op deze voorstellen voor budgetoverhevelingen

Zwerfafval

In 2024 hebben we via Nedvang een vergoeding (Vergoeding Openbare Afvalbakken) ontvangen. Deze bedraagt € 36.000. Door het vertrek van een medewerker is de functie een tijdje niet ingevuld. Per 1 november is een nieuwe medewerker gestart. Door het ontstane gat, is een paar maanden geen invulling gegeven aan bepaalde taken van dit onderwerp met als gevolg dat een deel van de vergoeding (€ 15.000) niet is uitgegeven en het werk is blijven liggen, waaronder het vervangen van prullenbakken en het faciliteren van de afvalbrigades en opruimacties waarvoor wij bedrijven en inwoners afvalknijpers, afvalzakken, hesjes, etc. leveren. In september is er de World Clean Up Day waar organisatiekosten en promotiemateriaal voor nodig is, er worden gastlessen en workshops gegeven (kosten ca. €12.500).

Hondenbeleid

Per 1 januari 2025 hebben we een nieuw hondenbeleid waar we diverse locaties buiten moeten aanpassen. Hiervoor zijn in 2024 verplichtingen aangegaan, het restant van het budget uit 2024 (€ 9.123) is hiervoor nodig. We hebben eind 2024 alle hondenpaaltjes geïnspecteerd en zijn tot de conclusie gekomen dat deze allemaal vervangen moeten worden.

Zwembad

De advieswerkzaamheden van een aantal adviesbureaus (Bremen, IV-Consult) rond de corrosieproblematiek lopen door in 2025. Hierdoor kan het budget dat hiervoor beschikbaar is, verplaatst worden. Het budget was volledig in 2024 geraamd, maar de bijbehorende werkzaamheden waren niet volledig afgerond.

Kantine SMVC Fair Play

De gemeente heeft met het bestuur van SMVC Fair Play een vaststellingsovereenkomst gesloten in juli 2022. Daarin is overeengekomen dat er een bedrag van € 190.000 ter beschikking wordt gesteld aan SMVC Fair Play als bijdrage aan de bouw van een kantinegebouw. In 2024 was € 114.000 geraamd en in 2025 is € 76.000 geraamd. Doordat de voorbereidingstijd voor o.a. de vergunningsverlening meer tijd heeft gevergd, gaat SMVC Fair Play pas in 2025 (naar verwachting) starten met de bouw van de kantine en zal de eerste voorschotbetaling naar verwachting plaats vinden in 2025. Dit betekent dat de geraamde middelen beschikbaar moeten blijven en het bedrag uit 2024 moet worden overgeheveld naar 2025.

IHP

Tijdens het vaststellen van het IHP is er een budget vastgesteld voor het uitvoeren van drie haalbaarheidsonderzoeken. Hiervoor hebben we opdracht gegeven aan HEVO. Haalbaarheidsonderzoek 1 (Het KWC) is vastgesteld in juni 2024. Haalbaarheidsonderzoeken 2 en 3 zijn opgestart en lopen door in 2025 . Dit resterende bedrag wordt daarom voorgesteld om over te hevelen, is ter dekking van de kosten van HEVO voor de uitvoering van haalbaarheidsonderzoeken 2 en 3.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Om de organisatie voor te bereiden op de gewijzigde wetgeving is een ‘budget invoering Omgevingswet’ vastgesteld. Een van de verplichte aanpassingen die is gebaseerd op de Omgevingswet, is dat de gemeente het tijdelijke omgevingsplan moet vervangen door een volwaardig omgevingsplan. Dit is een complex en uitgebreid proces. Daarbij is het zeer voorstelbaar dat er behoefte is aan extern advies. Het ‘budget invoering Omgevingswet’ is bedoeld om meerjarig de kosten te financieren die gerelateerd zijn aan het opstellen van het omgevingsplan.

Daarnaast is er in 2024 opdracht gegeven om een nota gebiedsoverstijgend kostenverhaal op te stellen, om te borgen dat gebiedsoverstijgende ontwikkelingen die we in de omgevingsvisie genoemd hebben (bijv. het realiseren van groen-blauwe verbindingen in de stad) mede gefinancierd kunnen worden in individuele stedelijke ontwikkelingsprojecten door ontwikkelaars. Deze opdracht wordt in 2025 uitgevoerd.

Cultuureducatie

Wij ontvangen hiervoor per jaar subsidie via de penvoerder Cultuur Oost. Het toegekende en door ons ontvangen bedrag over 2024 is € 79.075. De inhoudelijke en financiële eindverantwoording heeft een overloop toegewezen gekregen, omdat niet alle geplande activiteiten gerealiseerd zijn. De uitloop is verleend t/m juni 2025.

De factureren van uitvoerende partners die wij nog gaan ontvangen, hebben een totaalbedrag (uitvoer activiteiten 1 januari t/m 30 juni 2025) van € 52.683. Deze gelabelde middelen moeten dan ook doorgeschoven worden van 2024 naar 2025.

Bewonersinitiatief Prijssehof

De Prijssehof is een openbare parkeerplaats voor vergunninghouders. Het grenst aan de achtertuinen van woningen aan de Prijssestraat (koopwoningen) en Jerusalem (huurwoningen). De Prijssehof ligt op een looproute van de Mariahof (grote parkeerplaats) naar de binnenstad. In 2024 is in samenwerking met bewoners een leefbaarheid project gestart omdat er verschillende leefbaarheidsissues spelen. De plek wordt als onveilig ervaren en heeft een onaantrekkelijke uitstraling. Het doel is om met een aantal kleinschalige maatregelen (vergroening, muurschildering) deze locatie veiliger en aantrekkelijker te maken.

Vorig jaar is een opdracht verstrekt voor het maken van een ontwerp in samenspraak met de bewoners. Deze fase is afgerond. De uitvoering van het project is in 2025. Hiervoor was een bedrag gereserveerd binnen het Buurt Bestuurt budget van € 10.000. Om het project uit te kunnen voeren is het noodzakelijk dat het budget wordt overgeheveld naar 2025.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Ad 2. Toevoegingen aan Bestemmingsreserve grondexploitaties

Tussentijdse resultaten binnen de grondexploitatie worden zoals afgesproken toegevoegd of onttrokken aan de bestemmingsreserve grondexploitaties. De specificatie van het bedrag is in de het tabel onder de kop Grondexploitaties terug te vinden.

Ad 3. Bestemmingsreserve ravijnjaar

Er wordt voorgesteld om € 1 miljoen van het resultaat te reserveren om begrotingstekorten in 2026 op te vangen. Op 17 april 2025 heeft het kabinet de Voorjaarsnota 2025 gepresenteerd. Hierin is opgenomen om het ravijn gedeeltelijk te dempen. Maar de te verwachte extra middelen in het gemeentefonds zijn niet voldoende om een sluitende begroting 2026 op te stellen. Alle meevallers zullen terugvloeien naar de algemene reserve.

Ad 4. Bestemmingsreserve onderzoek, plannen en investeringen grote opgaven

Zoals bekend, staan we de komende jaren voor grote opgaven en investeringen. Het gaat hierbij onder andere om het realiseren van goede huisvesting voor scholen, het onderhoud van sportaccommodaties, het instandhouden van speeltuinen, maatregelen als gevolg van klimaatverandering, wegen, openbare verlichting en groen en verduurzaming van vastgoed.

Hoewel we de opgaven op hoofdlijnen goed in beeld hebben, ontbreekt het nog aan voldoende inzicht in de concrete keuzemogelijkheden en de bijbehorende financiële consequenties. Dat inzicht is essentieel om weloverwogen en toekomstbestendige keuzes te kunnen maken. Wij stellen daarom voor om nu financiële middelen beschikbaar te stellen voor het opstellen van langjarige investeringsplannen voor vastgoed, groen, spelen, wegen en sportaccommodaties en onderzoeken die noodzakelijk zijn om ombuigingen te kunnen realiseren. Die plannen en onderzoeken gaan ons helpen om gestructureerd en op basis van feiten afwegingen te maken, prioriteiten te stellen en onze middelen doelgericht in te zetten.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Programma's

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

1 Bestuur en Ondersteuning

Wat is het maatschappelijk effect?

Om onze plannen te kunnen realiseren, is het belangrijk dat Culemborg goed bestuurd wordt. Op een manier die past bij de stad en aansluit op het ritme van de samenleving. Met een dienstbaar gemeentebestuur dat werkt voor Culemborg en bijdraagt aan een stevige regionale positie. Om de Culemborgse belangen ook in de regio naar voren te brengen.

Inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners kunnen de gemeente benaderen zoals dat hen het beste past. Als iemand persoonlijk contact zoekt, wordt hij of zij ook persoonlijk geholpen. Mensen voelen zich welkom bij de gemeente, in het stadhuis, het stadskantoor, de gemeentewerf en in de voorzieningen waar de gemeente voor zorgt.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Bestuur

Doelen en prestaties	
Inwoners kunnen invloed uitoefenen op gemeentelijke plannen en beleid.	
1. We geven verder uitvoering aan de participatievisie en -verordening die eind 2022 zijn vastgesteld.	
2. We gaan door met online participatie via ons digitale Platform Culemborg.	
3. We betrekken kinderen bij besluitvorming van de gemeente via de Kinderraad en de Kinderburgemeester.	
4. We zetten verschillende vormen van jongerenparticipatie op om meer jongeren te betrekken bij de gemeente.	
In de najaarsrapportage hebben we al aangegeven dat extra kritisch is gekeken naar verwachte onderbestedingen en de noodzaak van geplande uitgaven. In verband met de financiële situatie hebben we ervoor gekozen om dit jaar geen specifiek onderzoek te doen naar de kanalen waar we jongeren kunnen bereiken en op welke wijze en waarover ze willen meedenken en meedoen. Binnen de bestaande participatievormen hebben we wel geprobeerd om jongeren te betrekken bij de gemeente. Een concreet voorbeeld is het project Speaking Minds, waarbij scholieren een advies uitbrengen aan de gemeente over een specifiek onderwerp. In 2025 is er wel budget opgenomen in de begroting voor onderzoek naar jongerenparticipatie, dan wordt hier alsnog uitvoering aan gegeven.	
5. We gaan de Werkwijzer Participatie uitrollen in de organisatie als praktische leidraad bij het opzetten van een participatietraject.	
We zorgen dat burgers en bedrijven voor alle in de Wmebv genoemde diensten deze elektronisch en op een veilige manier aan kunnen vragen.	
1. We stellen op onze website digitale kanalen beschikbaar voor alle officiële berichten die aan de nieuwe wetgeving voldoen.	
We hebben gewerkt aan de toegankelijkheid van de website door het verder digitaliseren van informatie en dienstverlening. Er is een start gemaakt met het realiseren van online formulieren om digitaal zaken te doen met de gemeente.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

2. Wij zorgen dat de elektronische weg waarvoor we kiezen veilig te gebruiken is.
3. We passen onze kanalen zodanig aan dat we alleen de noodzakelijke gegevens opvragen die nodig zijn voor de aanvraag.
4. Bewijslast van de ontvangst of de verzending van een bericht ligt bij de gemeente. We zorgen dat de automatische en verplichte ontvangstbevestiging met een weergave van de ingevulde gegevens standaard wordt verstuurd naar het door de aanvrager ingevulde mailadres. De borging van het invullen van de juiste gegevens ligt wel bij de aanvrager.
We zorgen dat we hulpbehoevende burgers en bedrijven ondersteunen als ze er zelf niet uitkomen.
1. We richten ons interne proces zo in, dat we iedereen die hier hulp bij nodig heeft kunnen ondersteunen bij het aanvragen van het product of de dienst.
We werken samen met inwoners en onze maatschappelijke partners aan leefbare, veerkrachtige en toekomstbestendige wijken
1. We werken samen met onze maatschappelijke partners en inwoners aan het behouden en verbeteren van de leefbaarheid in buurten en wijken. Met de leefbaarheid wijkteams signaleren we kansen en uitdagingen en voeren leefbaarheid acties uit.
2. We maken wijkprofielen om onze kennis over de wijken te vergroten en een wijkgerichte aanpak van leefbaarheidsvraagstukken en andere opgaven te ondersteunen.
3. We actualiseren het convenant WGW om de samenwerking tussen de gemeente en haar maatschappelijke partners goed te laten verlopen.
4. We monitoren tweejaarlijks de beleving van de leefbaarheid in de wijken met de gemeentelijke Beleidsmonitor (GBM). De nieuwe meting vindt plaats in 2024.
5. De wijkcentra zijn een bruisende ontmoetingsplek voor onze inwoners. We stimuleren ontmoetingsactiviteiten voor en door bewoners en zorgen voor een aantrekkelijke en laagdrempelige entree.
6. We beheren de buurtbudgetten die door de buurtpanels uitgegeven worden.
7. We werken aan de belangrijkste aandachtspunten uit de gemeente beleidsmonitor en zetten daar onze methode en het budget voor ‘buurt bestuurt’ voor in.
We dragen bij aan een stevige regionale positie om de Culemborgse belangen ook daar naar voren te brengen.
1. We versterken onze grip op samenwerkingsverbanden, door verder uitvoering te geven aan de nota verbonden partijen.
2. Vanuit onze gemeentelijke prioriteiten bepalen we onze inzet in regionale samenwerking. We brengen focus aan in de samenwerking door per gemeenschappelijke regeling onze speerpunten voor de komende jaren te benoemen.
3. We werken waar mogelijk met gemeenten in de regio Utrecht aan gezamenlijke projecten en wisselen kennis uit over diverse onderwerpen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

4. We gaan verder om de rol van de raadsrapporteurs verder te verstevigen en te versterken.

5. Raad en college voeren een jaarlijks gesprek over regionale samenwerking en de Culemborgse inzet en positie daarin.

6. We geven uitvoering aan de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen, waarmee de positie van gemeenteraden versterkt. Dit doen we samen met de regiogemeenten in het Rivierenland.

Onze werkorganisatie is een vooruitstrevende professionele, wendbare, lerende en aantrekkelijke organisatie. De arbeidsproductiviteit is hoog en er is een prettige werkomgeving. Het is een diverse organisatie waar mensen een kans krijgen.

1. Op basis van een verhelderde sturingsfilosofie (zomer/najaar 2023) wordt de organisatieontwikkeling verder vorm gegeven. Portfoliomanagement en versterking van het planmatig werken zijn hier belangrijke onderdelen van. Hierdoor krijgen we meer grip op de werkdruk en het realiseren van prestaties volgens afspraak.

De verhelderde sturingsfilosofie heeft geleid tot een aanpassing van de organisatiestructuur. De eerste helft van het jaar heeft deze organisatiewijziging zijn beslag gekregen. Nadat duidelijkheid was ontstaan over de managementposities heeft de werving en selectie voor 6 teamleiders plaatsgevonden. Medio 2024 is verder gegaan met bijstelling van de organisatievisie en de planvorming voor de organisatieontwikkeling. In 2025 krijgt dit een vervolg.

2. We maken een inhaalslag op gebied van werving en selectie. We actualiseren onze wervingsmiddelen en zorgen dat de vacatures (nagenoeg) zijn ingevuld. Bij de werving richten we ons op diversiteit. We zoeken zetten ons actief in om diverse doelgroepen te bereiken, omdat we willen dat ons personeelsbestand een goede afspiegeling is van de samenleving.

In 2024 waren de in- en uitstroom even groot en aan de hoge kant. We hebben te maken met een krappe arbeidsmarkt, waardoor specialistische functies moeilijk in te vullen zijn. Het is nog niet gelukt om de vacatureruimte helemaal in te vullen (deze bedroeg eind van het jaar ca. 7,5%). We hebben prioriteit gegeven aan de werving van 6 teamleiders op structurele plekken. Nu de managementfuncties zijn ingevuld, kan alsnog een inhaalslag worden gemaakt. Hierbij willen we een aantrekkelijke organisatie zijn voor diverse doelgroepen. Mede gelet op de krappe financiële middelen wordt in de eerste maanden van 2025 goed gekeken waar de inzet van capaciteit het meest noodzakelijk is.

3. We streven naar een gezonde balans tussen vaste, eigen medewerkers en inhuur van professionals. We zetten nadrukkelijk in op het terugdringen van inhuur van externe capaciteit.

Ondanks de inzet om vacatures structureel in te vullen, zijn we nog niet op het gewenste niveau. Eén van de redenen daarvoor is de krapte op de arbeidsmarkt. Vooral voor specialistische functies is werving lastig en inhuur soms noodzakelijk. In 2025 wordt verder gewerkt aan een gezonde balans tussen inhuur en vast personeel.

4. We ontwikkelen een onboardingsprogramma zodat nieuwe medewerkers efficiënt worden ingewerkt en sneller hun weg vinden in de organisatie en de systemen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

5. We implementeren een LMS (leermanagementsysteem) waarin we cursussen en trainingen aanbieden. Deze trainingen vinden zowel digitaal als fysiek plaats en zijn gericht op zowel algemene als bedrijfsspecifieke kennis en vaardigheden. Daarnaast gaan we vaker en structureler evalueren en verbeteren. We vergroten het bewustzijn dat evalueren bijdraagt aan een lerende organisatie.

De Culemborg Campus is in januari 2024 live gegaan. Het systeem is nog niet volledig uitgegroeid tot een centrale plek voor leren en ontwikkelen. Het gebruik van de beschikbare digitale cursussen en de integratie met bedrijfsspecifieke trainingen behoeft nog verbetering. Het structureel evalueren krijgt in 2025 verder vorm in het kader van de organisatieontwikkeling.

6. Er is aandacht voor onderlinge relaties en verbinding; dit komt tot uiting in geplande ontmoetingen gericht op nieuwe medewerkers, jonge ambtenaren en uitwisseling tussen college, MT, teams en medewerkers.

Burgerzaken

Doelen en prestaties

De gegevens van de inwoners in de Basisregistratie Personen moeten actueel en betrouwbaar zijn, zodat deze kunnen worden gebruikt door alle (semi)overheidsorganisaties.

1. We borgen de betrouwbaarheid en correctheid van de gegevens in de BRP volgens de voorgeschreven wet- en regelgeving en eigen aanvullend beleid. Adresfraude sporen we op aan de hand van de methodiek van risicogericht adresonderzoek. We onderzoeken alleen adressen waarover twijfels bestaan. Waar nodig, zoeken we de samenwerking met in- en externe partners.

2. Het digitale systeem van Burgerzaken breiden we verder uit met onderdelen waardoor een betere service voor burgers wordt gerealiseerd en de organisatie efficiënter kan werken. Daarbij sluiten we zo veel mogelijk aan op de landelijke uitrol vanuit de leverancier van de ondersteunende software. Hierbij hoort ook een professionele ict ondersteuning op applicatie gebied, waarbij storingen zo snel mogelijk kunnen worden verholpen en men dus zo snel mogelijk verder geholpen kan worden.

Zowel digitaal als in het stadskantoor is onze dienstverlening persoonlijk en proactief

1. Aanvragen en aangiftes handelen we waar mogelijk digitaal af zodat informatieverstrekking correct is. Inwoners attenderen we op het verloop van documenten evenals de gereed melding daarvan. Proactief proberen we de uitgifte te spreiden over periodes en bij een bezoek aan het stadskantoor doen we dat op afspraak om beter te kunnen plannen en voorbereiden, waardoor er meer aandacht aan de aanvragen kunnen worden gegeven. Het doel is om burgers zo min mogelijk naar kantoor te laten komen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wij zorgen dat de inwoners gebruik kunnen maken van hun kiesrecht

1. We zorgen ervoor dat het stemproces toegankelijk is voor iedere kiesgerechtigde zodat een ieder gebruik kan maken van zijn/haar democratisch recht. We zorgen de expertise voor het goed organiseren van de verkiezingen zo veel mogelijk bij de vaste medewerkers wordt belegd.

Wij zijn geïnteresseerd in waar onze inwoners tegenaan lopen

1. We vertalen ideeën klachten en opmerkingen waar mogelijk naar de verbetering van onze dienstverlening. We werken toe naar een werkwijze van continu verbeteren. We proberen waar mogelijk (binnen de wet) zo flexibel mogelijk te zijn met onze dienstverlening.

Op orde brengen basis van de bedrijfsvoering bij Burgerzaken en in gang zetten toekomstbestendige werkwijze en structuur

1. Basis van de bedrijfsvoering bij Burgerzaken is op orde gebracht:
Capaciteit medewerkers is de juiste.
· We minimaliseren de inhuur door de basis op orde te hebben eventuele (achterstanden weg en procedures herevalueren).
· Medewerkers zijn up-to-date met de laatste kennis van ontwikkelingen en wetgeving.
· Systemen zijn goed ingericht, up to date, met de laatste releases en modules en ondersteunend aan de werkprocessen.
· Beleid is nagelopen, geactualiseerd en vernieuwd / geïnnoveerd.
· We trekken samen op met Team Veiligheid betreft ondermijning.

2. Er ligt een plan van aanpak voor het realiseren van een duurzame, toekomstbestendige werkwijze en structuur van de afdeling Burgerzaken. Waar al aanvang mee gemaakt is met de implementatie hiervan (juiste persoon op de juiste plek). Door kennis binnen Burgerzaken te houden creëren we meer continuïteit en worden er minder fouten gemaakt met als gevolg minder klachten en hogere klanttevredenheid.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Beleidsindicatoren

Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
Verplichte indicatoren				
zie paragraaf Bedrijfsvoering				
Aanvullende indicatoren				
Percentage digitale aangifte geboorte, huwelijk en Overlijden	78,3%	80%	80%	Geautomatiseerd systeem
Kwaliteitsnorm van 95%	94%	Voldoen aan normen BRP en BIG	97,2%	Kwaliteitsmonitor BRP van MinBZK/ RVIG, interne audits
Kwaliteitsnorm van 95%	94%	Voldoen aan normen PUN en BIG	97,2%	Kwaliteitsmonitor BRP van MinBZK/ RVIG, interne audit

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ontbrekende nummers zijn niet meer in gebruik.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Betrokkenheid verbonden partijen

Regio Rivierenland	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband van acht gemeenten in de Betuwe, Bommelerwaard, Culemborgerwaard, Tielerwaard en het westen van het Land van Maas en Waal. De gemeenten die in de gemeenschappelijke regeling (GR) deelnemen zijn Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel. Regio Rivierenland is opgericht om gemeenschappelijke belangen van gemeenten op diverse gebieden te behartigen, onder andere op het gebied van verkeer & vervoer, economische zaken, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en onderwijs. Daarnaast voert Regio Rivierenland via dienstverleningsovereenkomsten voor de gemeenten taken uit die door samenwerking effectiever, efficiënter en/of minder kwetsbaar uitgevoerd kunnen worden. Voorbeeld daarvan zijn leerplichttaken, sociale recherche, leerlingenvervoer, Wmo vervoer, inkoopondersteuning (in het algemeen en specifiek voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet) en inburgering. Regio Rivierenland is het overheidsonderdeel van FruitDelta Rivierenland, een overkoepelende samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs/onderzoek, organisaties en ondernemende inwoners. FruitDelta Rivierenland heeft als doel om de economische speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme te stimuleren en te versterken.
Belangrijkste ontwikkelingen	1. Doorontwikkeling GR - Het is van belang dat de Regio Rivierenland een robuuste organisatie is die de opgaven kan realiseren. De afgelopen jaren zijn er diverse taken bijgekomen, terwijl de organisatie niet is meegegroeid. Hierdoor is de organisatie kwetsbaar en staan taken onder druk. In 2024 is onder andere met de gemeenteraden hierover het gesprek gevoerd. Het Algemeen Bestuur heeft in december verschillende besluiten genomen over o.a. de governance en om bepaalde taken niet meer te beleggen bij de GR, waaronder het inkoopbureau. 2. Aanvragen Regiodeal 6e tranche - Met de FruitDelta Gebiedsagenda kunnen mogelijk nieuwe gelden worden aangetrokken waarmee we Rivierenland toekomstbestendiger kunnen maken. In oktober is een aanvraag gedaan voor de 6e tranche Regiodeal. Met deze aanvraag kunnen we een nieuwe financiële impuls krijgen om onze opgaven te realiseren.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BvoWB)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe voert een groot deel van de bedrijfsvoeringstaken van de gemeente Culemborg uit. Daarmee ondersteunt ze de gemeente om haar maatschappelijke doelen te bereiken. De financiële administratie en interne controle zijn essentieel voor het verbeteren van de grip op financiën. Informatiemanagement zorgt voor een goede uitvoering van de digitalisering, en daarnaast goede archivering en beheer van onze relevante dossiers. Een goede huisvesting van de gemeentelijke organisatie en arbozorg zorgen voor het welbevinden van onze medewerkers en bezoekers van onze accommodaties. Met juridisch advies zorgen we voor een goede, objectieve klachten- en bezwarenprocedure. Dat draagt bij aan de betrouwbaarheid van onze gemeente, en aan het vertrouwen dat de bewoners daarin hebben.
Belangrijkste ontwikkelingen	Speerpunten van de bedrijfsvoering waren en blijven de verbetering van de kwaliteit en planning van de P&C-stukken. Daarbij hoort ook verbetering van de verbijzonderde interne controle (VIC). Ook het uitvoeren van het informatieplan staat hoog op de agenda. Daarmee wordt onder andere invulling gegeven aan wetgeving, zoals de Wet open overheid (Woo) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Ook ontwikkelen we het datagedreven werken en verbeteren we onze bedrijfsprocessen. Vanuit de noodzaak tot ombuigen onderzoeken we ook welke mogelijkheden we hebben met het stadskantoor. De vervanging van meubilair en systemen grotendeels uitgesteld totdat er meer duidelijkheid is over de vervolgstappen, om indien mogelijk ‘werk met werk’ te maken.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Rekenkamer Rivierenland	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De Rekenkamer Rivierenland heeft tot taak de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het bestuur van de deelnemende gemeenten gevoerde beleid te onderzoeken.
Belangrijkste ontwikkelingen	In 2024 is veel tijd gaan zitten in het opstellen van zaken als het huishoudelijk reglement, het reglement van orde en het ontwikkelen van onderzoekplannen voor de drie gemeenten. In 2024 zijn twee onderzoeken voor een groot deel afgerond in de drie deelnemende gemeenten, namelijk een onderzoek naar de wijze waarop de klachtbehandeling in de drie gemeenten is georganiseerd en een onderzoek naar de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. Het laatste onderzoek is gehouden in samenwerking met de Vereniging van Rekenkamers en de Algemene Rekenkamer. Het onderzoek over Klachtafhandeling is in 2024 afgerond en aangeboden aan de gemeenteraad. Naast een aantal andere onderzoeken in andere gemeenten is in Culemborg dit jaar een start gemaakt met de verkenning naar een onderzoek naar Brede Welvaart. Behalve aan onderzoeken en verordeningen heeft de rekenkamer gewerkt aan de website om zichtbaarder te worden in de verschillende gemeenten. Een eerste proeve van de website is te zien op westbetuwe.nl/rekenkamer-rivierenland.

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-15.392	-16.282	-16.848	-566
Baten	669	914	1.083	169
Saldo van baten en lasten	**-14.723**	**-15.368**	**-15.765**	**-397**
Onttrekkingen aan reserves	12	12	7	-5
Mutaties reserves	**12**	**12**	**7**	**-5**
Totaal Bestuur en Ondersteuning	**-14.711**	**-15.356**	**-15.758**	**-402**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Toelichting op de afwijkingen

De belangrijkste afwijkingen in dit programma zijn de volgende.

Uitvoering Wet open overheid (overschot van € 46.300)

Wij hebben minder kosten gemaakt voor de uitvoering van de Wet open overheid dan de gelden die ons via het Rijk waren toebedeeld. We hebben wel alle werkzaamheden kunnen uitvoeren voor het jaar 2024, maar hebben dit gedaan met minder kosten dan wat er aan budget beschikbaar was.

Accountantskosten (tekort van € 65.000)

In 2024 waren er meerkosten voor de jaarrekeningcontrole van onze vorige accountant, Flynth. Daarnaast waren er eenmalig extra kosten voor het aanbestedingstraject van de nieuwe accountant, ETL.

Diverse leges burgerzaken (overschot van € 137.000)

Voor de raming van de legesopbrengsten van de reisdocumenten en rijbewijzen gaan we uit van de in de Basisregistratie Personen (BRP) vastgelegde vervaldata en de door de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) verschafte aantallen. In de praktijk zijn er - net als eerder dit jaar - ook dit najaar meer inwoners gekomen voor een nieuw reisdocument of rijbewijs. Dit wordt veroorzaakt door verhuizingen, eerdere vervanging, nieuwe inwoners en keuze voor zowel een paspoort als ID-kaart.

Bedrijfsvoering en overhead (tekort van 260.000)

In 2024 startten we een organisatieontwikkelingstraject, dat invulling geeft aan een nieuw sturingsconcept, waarover Rijnconsult eerder adviseerde. Het opzetten van de nieuwe managementstructuur is grotendeels gelukt met onze huidige budgetten voor bedrijfsvoering en overhead. In de begroting 2024 was eenmalig € 150.000 beschikbaar gesteld voor organisatieontwikkeling.

We hebben een kleine overschrijding bij het budget voor werving- en selectie. In 2024 hebben we 6 nieuwe teamleiders geworven én aangenomen. Wat hiermee samenhangt zijn extra kosten voor het inschakelen van deskundigen om boventallige medewerkers te helpen bij een re-integratietraject buiten de organisatie. Ook heeft een medewerker beroep moeten doen op een WW-uitkering van de UWV. Als gemeente zijn we hiervoor eigen risicodrager.

Ook is een extra dotatie gedaan in de voorziening verlofsparen. Dit betreft een regeling in de CAO voor gemeenten vanaf 2022. Medewerkers kunnen hier gebruik van maken en tot maximaal 3.600 uur sparen. Deze uren vervallen niet. Jaarlijks wordt per 31 december bepaald wat het spaarverlofsaldo is.

Pensioenvoorziening (voormalige) bestuurders (tekort van € 228.000)

We hebben een extra storting in de Voorziening wethouderspensioen gedaan vanwege fluctuaties in de rekenrente, hogere indexaties en overname van extern belegde polissen. Hiervoor gaan wij - net als in voorgaande jaren - uit van de berekeningen van onze pensioenadviseur PROambt.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2021 Vervanging toegangsverleningssysteem Stadskantoor	22	0	-22	Ja
2024 Stadskantoor: AV middelen / Audio	-46	0	46	Ja
2024 Stadskantoor: Meubilair	-13	0	13	Ja
2024 Stadskantoor: Pinautomaat	-12	0	12	Ja

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

2 Veiligheid

Wat is het maatschappelijk effect?

Culemborgers hebben recht op een gezonde, veilige en leefbare leefomgeving. Daar zorgen we samen voor. We spreken elkaar aan op ieders rol. Inwoners, bedrijven, organisaties en instellingen worden intensief betrokken. Daar hoort bij dat ze zelf verantwoordelijkheid nemen. Voorlichting en duidelijke communicatie zijn van belang. Daarnaast houden we toezicht. Waar deze aanpak niet werkt, treden we handhavend op door bestuurlijke en/of strafrechtelijke maatregelen of sancties op te leggen.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Crisisbeheersing en Brandweer

Doelen en prestaties
De gemeente is (in samenwerking met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid) voorbereid op incidenten en crises. Wij kunnen de taken die in het kader van bevolkingszorg op ons pad komen naar behoren vervullen.
1. Project toekomstbestendige bevolkingszorg en crisiscommunicatie De systeemtesten van 2019 en 2021, en ook incidenten en oefeningen, hebben laten zien dat de inrichting en de bezetting van bevolkingszorg in Gelderland-Zuid kwetsbaar is en verbeterd kan worden. De afgelopen jaren hebben we ook te maken gehad met complexe en langdurige crises. Om hier in de toekomst beter op in te spelen, gaan we de mensen meer voorbereiden en de organisatie beter inrichten. Eind 2021 heeft de coördinerend gemeentesecretaris de opdracht gegeven aan een projectgroep om te komen tot: · Een toekomstbestendige inrichting van de gemeentelijke crisisorganisaties. Deze kunnen naar behoefte worden ingezet; · Duidelijke en vastgelegde samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten en veiligheidsregio. Deze afspraken betreffen de operationele voorbereiding, kwaliteit en kwantiteit van bevolkingszorg en crisiscommunicatie. De uitkomsten van het project toekomstbestendige bevolkingszorg en crisiscommunicatie zijn in juni 2023 aan de coördinerend gemeentesecretaris aangeboden. Beleidsuitgangspunten voortkomend uit het project zijn opgenomen in het Regionaal Beleidsplan 2024-2027. In een onderliggend programma zijn deze vertaald naar activiteiten. De nieuwe inrichting van bevolkingszorg is opgenomen in het Regionaal Crisisplan 2024. Samen met een nieuwe samenwerkingsovereenkomst wordt deze in december aangeboden aan het Algemeen bestuur.
2. We werken samen met en adviseren aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.
3. We leveren gemeentelijk personeel voor regionale pools (piketofficieren van Dienst bevolkingszorg (lokaal) en houden deze functionarissen vakbekwaam door deelname aan opleidingen en oefeningen.
4. We organiseren in 2024 oefeningen zodat we voorbereid zijn op crises of rampen.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Openbare orde en Veiligheid

Doelen en prestaties	
We zetten in op preventie door het versterken van de sociale basis en integrale samenwerkingen	
1. Waar nodig en mogelijk nemen we belemmeringen weg in de integrale samenwerking. Denk hierbij aan privacy en verschillende werkplekken. Dit doen we onder andere via de wijkaanpak en een convenant om informatie te delen in het kader van zorg en veiligheid.	
2. We geven uitvoering aan de sluitende aanpak personen met verward/onbegrepen gedrag met als voornaamste lokale pijler de inrichting van de GGZ in de wijk (team wijkgerichte GGZ en de inloop GGZ). Regionaal wordt in 2024 samengewerkt met de Samenwerkplaats Sluitende Aanpak. Dit is een samenwerking tussen Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN), gemeenten in Gelderland Zuid en ketenpartners. Het heeft als doel het ketenleren en het keten samenwerken te bevorderen.	
3. Er blijft extra aandacht voor de aanpak voorkoming escalatie (AVE). Specifiek voor triage om casuïstiek direct bij de passende persoon te beleggen. Daarnaast ook het positioneren van de rol van casusregisseur en procesregisseur bij ketenpartners zoals ProPersona, GGD en Veiligheidshuis.	
4. We werken wijkgericht aan leefbare en veerkrachtige/vitale buurten en wijken die op de toekomst zijn voorbereid: fysiek, sociaal, veilig, cultureel en economisch. Het sociaal team heeft hier een belangrijke preventieve rol.	
5. De stadsbrede vernieuwde jeugdaanpak wordt actief toegepast. Van belang is de borging van intensief casemanagement en het verder versterken van de samenwerking met de VO-scholen en met ElkWelzijn op het gebied van jongerenwerk.	
6. We voeren de reguliere taken uit en optimaliseren deze. Dit doen we via diverse casus overleggen, de (persoonsgerichte) aanpak binnen het Veiligheidshuis en het sociaal team. Op vele gebieden, zoals: polarisatie, woonoverlast, huiselijk geweld, jeugd, zorgwekkende zorgmijders, complexe multiproblematiek, ex-gedetineerden, verwarde personen, etc.	
In onze stad moet iedereen zich veilig en thuis voelen.	
1. We zetten in op het voorkomen van onveiligheid en crimineel gedrag. Waar nodig handhaven we wetten en regels op . Concrete voorbeelden zijn integrale controles op thema's/locaties zoals een bedrijventerrein, het buitengebied en overlastgebieden.	
2. We besteden aandacht aan de aanpak van ondermijning (in het bijzonder de aanpak van drugscriminaliteit en mensenhandel). We gaan onder andere aan de slag met het vergroten van de bewustwording van inwoners en ondernemers in relatie tot ondermijning (met een ondermijningsfestival en bewustwordingsbijeenkomsten). Ook voeren we zichtbare (integrale) controles uit.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. We houden alle beschikbare instrumenten voor bestuursrechtelijk optreden gereed en zorgen ervoor dat deze instrumenten geactualiseerd zijn. Concrete voorbeelden zijn de actualisatie van de Algemene plaatselijke verordening Culemborg, een Plan van aanpak Ondermijning, geactualiseerde beleidsregels Wet Bibob (integriteitstoetsing) en artikel 13b van de Opiumwet (sluiting drugspanden).	
4. We blijven (preventieve) activiteiten uitvoeren op het gebied van bewustwording en betrekken daarbij onze partners, maar ook inwoners en ondernemers. Concrete voorbeelden zijn de preventieve acties op het voorkomen van woninginbraak (tijdens de week van de Veiligheid) en voorlichting op scholen.	
5. We bedden de aanpak op lokale weerbaarheid in door te werken met een programma weerbaarheid waarin structureel aandacht komt voor dit thema, zowel onder ambtenaren als politiek en bestuurlijk.	
6. Het gebruik van camera's wordt periodiek getoetst aan de eisen en voorwaarden die in dit beleid opgenomen zijn. In 2023 heeft een tussentijdse evaluatie van het camerabeleid plaats gevonden. De nieuwe camera's en posities worden gemonitord en bijgestuurd waar nodig.	
7. Onze inwoners blijven we betrekken bij de (sociale) veiligheid door de WhatsAppgroepen buurtpreventie te faciliteren en te ondersteunen.	
8. Er wordt een toezicht- en handhavingsplan voor de Algemeen plaatselijke verordening, Alcoholwet en overige bijzondere wetten opgesteld. We werken hierin samen met partners als de toezichthouders/Boa's, de Omgevingsdienst Rivierenland, de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, de politie, het Openbaar Ministerie, de GGD Gelderland-Zuid en stichting Halt.	
9. We besteden aandacht aan cybercrime en digitale veiligheid, als steeds meer voorkomende vorm van criminaliteit. Hierbij zijn 2 doelgroepen te onderscheiden: Intern richting medewerkers en externe richting onze inwoners en ondernemers.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Beleidsindicatoren

#	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meet instrument
	Verplichte indicatoren				
6	Verwijzing Halt (per 10.000 jongeren in de leeftijd 12-18 jaar)	0,7	2,5	0,6	Bureau Halt
7	Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	0,88	1,0	1,2	CBS
8	Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	0,9	1,0	1,0	CBS
9	Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	1,3	1,4	0,6	CBS
10	Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte aantal per 1.000 inwoners)	4,2	4,0	3,1	CBS
	Aanvullende indicatoren				
	Verward gedrag	119	100	160	CBS/opendata. politie.nl
	Cybercrime	17	17	5	CBS/opendata. politie.nl
	Drugshandel	15	14	11	CBS/opendata. politie.nl
	Jeugdoverlast*	199	190	233	CBS/opendata. politie.nl

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Toelichting Beleidsindicatoren

Jeugdoverlast: Hoewel het aantal geregistreerde meldingen van jeugdoverlast in 2024 is gestegen, signaleren we in het gezamenlijke overleg met partners (zoals Jeugd Interventieteam) juist een dalende trend in feitelijke overlast op straat. Deze ogenschijnlijke tegenstelling laat zich mogelijk verklaren doordat in 2024 gericht is ingezet op het vergroten van de meldingsbereidheid van bewoners. Door zichtbaar aanwezig te zijn in de wijk, het contact met inwoners te versterken en laagdrempelig melden te stimuleren, zijn bewoners alerter en sneller geneigd om overlastsituaties te melden. Dit leidt tot een stijging in het aantal meldingen, terwijl het straatbeeld door betrokken partners als rustiger wordt ervaren. De stijging van de indicator weerspiegelt daarmee mede het resultaat van deze verhoogde meldingsbereidheid, en vormt dus geen directe aanwijzing voor een verslechtering van de situatie.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Betrokkenheid verbonden partijen

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is een dagelijkse partner bij rampenbestrijding en crisisbeheersing. De brandweer wordt bijna dagelijks ingezet voor hulpverlening, het bestrijden van brand maar ook bij integrale controles. Op het gebied van pro-actie, preventie en preparatie is ook dagelijks contact op het gebied van evenementen, voorlichting, opleiding en oefening.
Belangrijkste ontwikkelingen	• Onderzoek stijgende kosten vastgoed Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. • Onderzoek kostenverdeelsystematiek van de deelnemende gemeenten aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-3.643	-3.723	-3.835	-112
Baten	42	42	137	94
Saldo van baten en lasten	**-3.601**	**-3.681**	**-3.699**	**-18**
Totaal Veiligheid	**-3.601**	**-3.681**	**-3.699**	**-18**

Toelichting op de afwijkingen:

De overschrijding wordt voornamelijk verklaard door hogere inhuurkosten van € 99.500. Deze kosten zijn gemaakt voor de opvang van zwangerschapsverlof binnen het subteam procesregie (tevens projectleider Jeugdinterventie Team Culemborg en dus borging van de aanpak van het Jeugd Interventie Team) en inhuurkosten vanwege langdurig verzuim bij vergunningverlening. Daarnaast zijn er diverse kleinere verschillen van in totaal €6.000.

Tegenover deze hogere uitgaven staan meerdere incidentele voordelen. Dit betreft lagere kosten voor rampenbestrijding (€ 14.000), besparingen op cameratoezicht door een overschot uit overheveling (€ 13.000), een hogere opbrengst uit APV-leges (€ 13.000) en een dubbel geraamde bijdrage aan het project Buurtgezinnen (€ 47.700).

Per saldo resulteert dit in een overschrijding van €18.000.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat is het maatschappelijk effect?

Het is belangrijk om veilige infrastructuur te hebben in de stad en hierbij in te spelen op de veranderende behoefte in mobiliteit. Met de inrichting van wegen houden we hier zo veel mogelijk rekening mee. Ook duurzame mobiliteit binnen het openbaar vervoer en bedrijven wordt steeds belangrijker. Mede door ontwikkelingen als een e-bike, worden bestemmingen beter bereikbaar. Fietsen en wandelen hebben een positieve invloed op de gezondheid. Door aanleg van comfortabele en veilige infrastructuur stimuleren we langzaam verkeer en verkleinen we het risico op een ongeval. Hiermee dragen we ook bij aan de uitvoering van andere opgaven (groen, spelen, klimaatadaptatie).

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Verkeer, wegen en water

Doelen en prestaties
Culemborg veilig en bereikbaar houden voor alle verkeersmodaliteiten door de verkeersruimte zo in te richten dat er een optimale balans ontstaat tussen bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op wegen.
1. We werken de maatregelen uit het GVVP die onderdeel vormen van de ontwikkelingen in de Stationsomgeving verder uit: Ovonde, langzaam verkeer tunnel, rotonde N320, station als regionale HUB.
2. We bereiden de invoering van duurzame mobiliteitsconcepten uit voor nieuwe wijken en één bestaande wijk (op basis van het GVVP).
3. Samen met de gemeente Houten en de provincies Utrecht en Gelderland onderzoeken we een hoogwaardige fietsroute tussen Culemborg en Houten (verdiepend onderzoek van tracé verkenning). Dit is een lange-termijn doelstelling uit het GVVP.
4. We realiseren delen van de fietsstraat Parijsch-Centrum, conform GVVP.
De plannen zijn gereed. Het krediet is begin 2025 door de raad vastgesteld. De uitvoering volgt spoedig.
5. We maken een integraal ontwerp voor de Dr. Hockesingel conform GVVP.
Dit project is afhankelijk van grondaankoop / verwerving van gronden.
6. We nemen tijdelijke maatregelen op de Ovonde om de verkeersveiligheid te verbeteren tot de definitieve inrichting kan plaatsvinden.
7. We passen het kruispunt Triosingel – Stationssingel aan om de door de Vianense Poort al reeds bestaande knelpunten op te lossen.
Het ontwerp is gereed. In 2025 vindt participatie en aansluitend uitvoering plaats.
8. We richten de Multatulilaan definitief in en nemen hierbij de noodzakelijke verkeersmaatregelen mee.
De plannen zijn gereed. Realisatie vindt pas plaats na afronding van ontwikkelingen in de zuidrand van Lanxmeer, o.a. "de Driehoek".

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

9. We monitoren de verkeersgegevens en stellen een jaarlijkse rapportage op van de ongevallen en verkeersveiligheidsrisicio's in Culemborg.
10. We pakken verkeersknelpunten op door maatwerk maatregelen die kunnen bestaan uit fysieke maatregelen, gedragsbeïnvloeding en handhaving en hebben hierbij specifieke aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers
Culemborg bereikbaar en begaanbaar te houden door de wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken in voldoende staat van onderhoud te houden.
1. We voeren groot onderhoud aan wegen uit (revitalisering en reconstructies) conform het meerjarenonderhoudsprogramma.
Door tekort aan capaciteit en projectleiders lopen we achter in het onderhoud.
2. We ontwerpen wegen en verkeersknelpunten op een onderhoudsarme wijze.
3. We verlenen opdracht om alle verkeersborden te inventariseren en te digitaliseren.
4. We onderhouden wegen, openbare verlichting, civieltechnische en overige kunstwerken.

Parkeren

Doelen en prestaties
Zorgen voor voldoende en goed bereikbare (fiets)parkeerplaatsen.
1. We bieden blijvend voldoende kwalitatief goede (fiets-)parkeerfaciliteiten voor alle verkeersdeelnemers aan.
2. We doen een voorstel voor het omzetten van het parkeercompensatiefonds naar een mobiliteitsfonds om een betere invulling te kunnen geven aan andere vormen van (deel)mobiliteit.
De plannen worden begin 2025 opgesteld en zullen in het najaar van 2025 naar de raad gaan ter besluitvorming.
3. We stellen een nieuwe parkeernota op, waarin ook mobiliteitsconcepten een plaats krijgen.
In verband met de inzet van de capaciteit op het Stationskwartier, is het niet gelukt dit op te pakken. Aangezien de nota een looptijd heeft van 2020 t/m 2025, kunnen we in 2025 de nieuwe nota opstellen en per 2026 laten ingaan.
4. We monitoren het gebruik van de parkeerplaatsen in het centrum en herzien de parkeerverordening.
5. We zetten in op het vergroenen van parkeerplaatsen.
6. We onderzoeken de mogelijkheid tot het integraal uitbesteden van parkeerbeheerdiensten om klantvriendelijke, effectieve en efficiënte dienstverlening te kunnen aanbieden.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Recreatieve havens

Doelen en prestaties	
De aantrekkelijke haven en camping langs de Lek zijn een toeristische trekpleister en zorgen daarmee voor meer bezoekers aan Culemborg.	
1. We verpachten de jachthaven en de camping aan de Stichting jachthaven en camping De Helling.	
2. Er wordt gezocht naar een goede invulling voor het leegstaande restaurant in de jachthaven. Doel is om een mooie plek te creëren waar Culemborgers en bezoekers van buiten gebruik van kunnen maken. Dat doen we op basis van het advies van betrokkenen bij het gebouw en bewoners met expertise op dit vlak.	
3. Als de grond onder het restaurant verpacht wordt, wordt gekeken naar de mogelijkheid de pachtovereenkomst voor de jachthaven met de Stichting jachthaven en camping De Helling gelijk te trekken met de erfpacht van de grond onder het restaurant.	

Openbaar vervoer

Doelen en prestaties	
Iedereen kan zich binnen de regio zo zelfstandig mogelijk en tegen een redelijk tarief met een vorm van (openbaar) vervoer verplaatsen binnen en buiten de regio.	
1. We adviseren ten behoeve van de aanbesteding regiecentrale en gunning aan de vervoerders (basismobiliteit).	
2. We adviseren de vervoersautoriteit en behartigen de Culemborgse belangen waarbij we inzetten op behoud van een betaalbaar openbaar vervoer.	
3. We werken aan plannen voor herinrichting van de stationsomgeving het station als regionale HUB.	
4. We onderzoeken de mogelijkheden voor alternatieve vormen van vervoer.	
5. We zorgen voor toegankelijke haltes.	
Daar waar mogelijk, wordt dit meegenomen met regulier onderhoud.	

Beleidsindicatoren

In dit programma waren geen beleidsindicatoren opgenomen in de Programmabegroting 2024.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-4.547	-4.648	-4.889	-241
Baten	502	512	457	-55
Saldo van baten en lasten	**-4.045**	**-4.136**	**-4.432**	**-296**
Stortingen in reserves	-201	-661	-661	0
Onttrekkingen aan reserves	175	175	148	-28
Mutaties reserves	**-26**	**-485**	**-513**	**-28**
Totaal Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**-4.070**	**-4.621**	**-4.945**	**-324**

Toelichting op de afwijkingen:

Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat heeft een negatief resultaat van € 324.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Een nadeel van € 220.000 op de loonkosten en inhuur. Meer over deze overschrijding is opgenomen onder programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen, onder 'Wat heeft het gekost'.
- Een nadeel van € 83.000 op de budgetten voor het onderhoud van de openbare verlichting. In de najaarsrapportage 2024 hebben we een voordeel gemeld op de energielasten van de openbare verlichting. Op andere onderdelen zijn er na het opstellen van de najaarsrapportage 2024 tegenvallers aan het licht gekomen als gevolg van een aantal grote netwerkstoringen door kabelschades. Daarnaast moesten we meer verouderde armaturen en lampen vervangen dan vooraf ingeschat. Hierbij kregen we ook te maken met stijgende materiaalkosten.
- Een voordeel van € 50.000 voor zwerfafval. In de periode 2013-2022 ontving de gemeente een zwerfafvalvergoeding via Stichting Afvalfonds. Omdat er nog niet benut budget over was uit deze periode, ontvingen we extra middelen. Die waren niet te voorzien. Daarnaast was het in 2024 onzeker of de gemeente Culemborg nog in aanmerking zou komen voor zwerfafvalvergoeding van stichting Afvalfonds. Ook in 2024 bleek Culemborg te hebben op deze vergoeding. Doordat alle aanvragen zijn gehonoreerd, ontving de gemeente in januari 2025 alsnog een bedrag voor 2024. Alles bij elkaar leidt dit tot een positief resultaat van € 50.000. In deze jaarstukken wordt voorgesteld hiervan € 15.000 over te hevelen naar 2025.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Per saldo een nadeel van € 10.000 voor parkeren, opgebouwd uit:
    - een voordeel van € 62.000 voor het toezicht en de handhaving van Avri rondom parkeren. Er is minder capaciteit dan begroot ingezet binnen onze gemeente;
    - een nadeel van € 72.000 op de opbrengsten van de parkeervergunningen. Dit komt omdat de vergunningen in looptijd zijn aangepast naar het kalenderjaar en voorheen de looptijd van april tot april was.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2021 GVVP Vianense Poort	-358	-46	312	Ja
2021 Verkeersveiligheid Beethovenlaan	-493	-318	175	Ja
2021 Civiel techn. kunstwerken jaarschijf 2019	-145	-52	93	Ja
2021 E-loket vergunningensysteem parkeerbeheer	-32	-4	28	Ja
2022 Aanleg fietspad Rijksstraatweg	-139	-91	47	Nee
2023 Investering binnenstad	-229	-142	88	Ja
2023 Uitvoeringsplan onderhoud openb. verlichting 2023	-135	0	135	Ja
2024 Uitvoeringsplan openb. verlichting jaarschijf 2022	-135	-16	119	Ja
2024 Uitvoeringsplan onderhoud openb. verlichting 2024	-135	0	135	Ja
2024 Veerkade, Veerweg en Steenovenlaan	-285	0	285	Ja
2024 Meidoornpad	-135	0	135	Ja
2024 Breedsteeg	-200	-3	197	Ja
2024 Brug Oostersingel	-300	0	300	Ja
2024 Verkeer: Meetapparatuur Verkeer	-39	0	39	Ja

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

4 Economie

Wat is het maatschappelijk effect?

Culemborg is een levendige stad, die aantrekkelijk is voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Er is voldoende werk voor inwoners die graag dicht bij huis werken. De overstap van school naar werk is makkelijk te maken. We zetten in op lokale werkgelegenheid, duurzame ondernemers en een goede economische ontwikkeling. Hiervoor ontwikkelen we een toekomstbestendig en robuust economisch klimaat in samenwerking met bedrijven en de gemeenschap. Hierin kunnen bedrijven verduurzamen en groeien.

Ondernemers en bedrijven, van het midden- en kleinbedrijf (MKB) tot grote familiebedrijven en van winkeliers tot de meubelindustrie, spelen een belangrijke rol in onze stad. Zij creëren werkgelegenheid, stimuleren innovatie en dragen bij aan de welvaart en het welzijn van de inwoners van Culemborg. Een goed bereikbare stad met een aantrekkelijk vestigingsklimaat vormt hiervoor de basis.

De aantrekkelijkheid van de omgeving en de binnenstad van Culemborg stimuleert toerisme en recreatie. En het is de economische basis voor verblijfsrecreatieve horecaondernemingen.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Economische ontwikkeling

Doelen en prestaties
Vitale en ondernemende stad.
1. We zijn faciliterend voor nieuwe winkels en (kennis)bedrijven die zich in Culemborg (zouden) willen vestigen.
2. De matchmaker voor de binnenstad kan nu meer low profile ingezet worden. In de praktijk betekent dit dat de functie van regisseur binnenstad wordt uitgebreid met de functie van vraagbaak en intermediair in vastgoedsituaties.
De binnenstadsregisseur pakt low profile zo goed als het gaat vragen op. Er zijn huidig meer vragen dan ze aankan binnen haar beschikbare capaciteit.
3. Het Regionaal Economisch Ambitiedocument (REA) 2022-2025 is vastgesteld en in '24 gaan we verder met de uitvoering. Ter ondersteuning hiervan is ook in 2024 het Regionaal Stimuleringsfonds (RSF) beschikbaar om lokale en regionale initiatieven financieel te stimuleren.
4. De actualisatie voor het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) wordt verder uitgewerkt.
5. Het Regionaal Aquisitie Punt pakt in 2023 de solitaire vestigingen van toeristische initiatieven in het buitengebied op.
6. De parkmanager op Pavijen kent de wensen van bedrijven en zorgt voor onderlinge samenwerking van gemeente, KCB en bedrijven. We continueren de inzet van de parkmanager.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

7. We sturen op het benutten van kansen en verplaatsen van bedrijven op Pavijen waardoor het beschikbare terrein efficiënter benut wordt

8. We brengen in 2024 de behoeftes van ondernemers, lokale initiatieven en coöperaties die werken aan een circulaire economie in beeld en kijken hoe de gemeente deze partijen kan ondersteunen.

Dit is vertraagd wegens het vertrek van een medewerker.

Levendige en aantrekkelijke binnenstad: ruimtelijke maatregelen 2024

1. We voeren grotere projecten uit die de binnenstad aantrekkelijker maken, we pakken storende elementen aan en maken routes aantrekkelijker.

2. De extra investeringen in ruimtelijke kwaliteit zijn in het Regieplan binnenstad in beeld gebracht. Nu die ook voor de locaties in beeld zijn moeten deze financieel nader worden doorgerekend worden voor een nieuw investeringsprogramma voor 2025.

3. Inhoudelijk en technisch voorbereiden van de projecten Hockesingel/ Zandpoort, Goilberdingerpoort, Slotstraat, onderzoek naar bomen op de Markt, aanbrengen bomen op de Varkensmarkt, looproute Lange Meent.

Onderzocht is hoeveel budget er voor deze projecten nodig is. Het bestaande investeringsbudget voor 2022-2024 was niet toereikend hiervoor. Er is geen of niet voldoende budget voor de uitvoering. Daarom zijn de projecten niet verder inhoudelijk en technisch voorbereid. Voor de Hockesingel zijn wel nadere uitgangspunten opgesteld, omdat dit binnenstadsproject deel uit maakt van een groter project met verkeersoplossingen en herontwikkeling.

4. Uitvoeren van de projecten Prijssepoort/Vianense poort, Lekpoort/brug Havendijk, looproute Ronde Haven, binnenplein Mariakroon en groene draden boven straten.

- De Prijssepoort laten we zoveel mogelijk aansluiten met de uitvoering van de fietsstraat.
- De Lekpoort is in ontwikkeling. Het ontwerp en de technische voorbereiding zijn gereed, de uitvoering is verplaatst na de renovatie van de Havendijkbrug (eind 2025).
- De looproute Ronde Haven is financieel niet haalbaar. Het Waterschap wil dit alleen als op het smalste deel (circa 100 meter) de dijk verbreed zou worden, wat op te hoge kosten stuitte.
- Binnenplein Mariakroon is gerealiseerd.
- Groene draden boven de straten is in ontwikkeling

5. We zoeken naar mogelijkheden om nieuwe prioriteiten in de meerjarenplanning in te passen: bomen/groen op de Markt en de Varkensmarkt, aanpak steegjes, verbeteren looproute Lange Meent, uitbreiden zitmogelijkheden, aanbrengen biodivers groen.

We hebben op Het Jach en Het Hof klimaatadaptieve maatregelen genomen. De overige ontwikkelingen zijn niet aangepakt.

6. Continuering nieuwe muurschilderingen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

7. We zoeken ondersteuning van onze lokale investeringen bij programma's van de Provincie en Europa via samenwerkingsverbanden van LEADER en Efforts.	
Er zijn zaken in voorbereiding via de Regiodeal en de Provincie. Maar die kennen een lange aanlooptijd en lange goedkeuringstrajecten.	
Levendige en aantrekkelijke binnenstad: economische maatregelen 2024	
1. We bouwen de samenwerking in het Collectief Centrum Culemborg verder uit: organisatie van werkgroepen en stuurgroep actualiseren. We borgen dit: juridische entiteit, convenant met alle stakeholders. We zorgen ervoor wij als partner in het Collectief initiatieven samenbrengen, afstemmen en ondersteunen: bijeenkomsten, meten is weten, inzet regisseur en matchmaker.	
2. We bouwen de promotie van de binnenstad op effectieve wijze uit: centrale promotie (CLMBRG campagnes, nieuwsbrieven) en positionering (merkactivatie, campagne ambassadeurs, nieuwe locaties in de spotlight).	
3. We zorgen met het Collectief Centrum Culemborg voor goede cross promotie (ondersteunen van ondernemers en projecten, benutten van UITagenda) en het vergroten van kennis en ondernemerschap (ondersteuning vanuit De Nieuwe Winkelstraat, rijksprogramma's en het Gilde binnenstad).	
4. We zorgen voor een nieuwe impuls in de programmering van activiteiten en evenementen in de binnenstad. We zoeken hierbij de samenwerking met organisatoren van culturele activiteiten.	
5. We zetten nadrukkelijker in op sfeeractiviteiten en zoeken hierin de dwarsverbanden met het ruimtelijke programma (muurschilderingen, zitmogelijkheden, groene uitstraling, inzet van kunst).	
We liften mee op klimaatadaptieve aanpakken en verkeersmaatregelen. De budgetten zijn echter beperkt.	
Meer mensen kunnen arbeidsgericht participeren bij Culemborgse (sociaal) ondernemers	
1. We stimuleren een intensievere samenwerking tussen Werkzaak, (sociaal) ondernemers en vrijwilligers	
2. Bij acquisitie hebben we ook aandacht voor deze doelgroep. Dit wordt concreet meegenomen in het Actieplan Economie.	

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Doelen en prestaties	
Lokale werkgelegenheid handhaven.	
1. Samen met de ondernemers en de KCB is de visie opgesteld op een toekomstbestendig Pavijen. Deze wordt in de eerste helft 2024 opgeleverd.	
2. Via de bedrijvencarrousel richten we ons op verplaatsen, uitbreiden en optimaal faciliteren van lokale bedrijven op Pavijen. Dit gebeurt aan de hand van het Transitie en Transformatie plan (TTP) en persoonlijke gesprekken. We gaan in 2024 verder met het klaar maken voor de uitvoering dus de verkoop van kavels.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. Alle resterende uitgeefbare kavels op Pavijen V zijn gereserveerd als strategische kavels en worden waar mogelijk ingezet voor het TTP. Zodra de grote verplaatsingen voldoende geborgd zijn worden de overige kavels ingezet voor de overige ambities van Culemborgse bedrijven, waarbij de visie op Pavijen richting geeft.	
4. Met behulp van de inzet van de matchmaker en de pandenbank pakken we leegstand in de binnenstad verder aan. Daarbij is het ook mogelijk om onder voorwaarden een bijdrage uit het verhuisfonds in te zetten voor een verhuizing naar de binnenstad.	
5. We ondersteunen ondernemers in hun wens om decentraal energie vraag en aanbod uit te wisselen via een (digitaal) energienetwerk, we beginnen hiermee op Pavijen.	

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Doelen en prestaties	
Bedrijven blijven in Culemborg, omdat zij de samenwerking met de gemeente waarderen en zich gewaardeerd voelen.	
1. We faciliteren bedrijven door in te zetten op een snelle beantwoording van hun vragen en gevraagde informatie zo snel mogelijk te verstrekken. Bedrijven moeten zich gehoord voelen in de faciliterende rol van de gemeente.	
2. We communiceren gericht met de lokale ondernemers, gaan persoonlijk met hen in gesprek en hebben in beeld welke ondernemers (re)locatiewensen hebben. Daarbij worden synergiemogelijkheden voor het bedrijfsleven in kaart gebracht middels de bedrijvencarrousel. Uitgangspunt is dat de bedrijvigheid en werkgelegenheid zoveel mogelijk behouden blijven voor Culemborg en omgeving.	

Economische promotie

Doelen en prestaties	
Toerisme en recreatie.	
1. Continuering toeristische infrastructuur: wandelroutes, fietsroutes, fietsknooppunten, klompenpaden, meeliften op landelijke routes, Toeristisch Informatie Punt, Bureau Toerisme, bewegwijzering, informatieborden, promotie via social media, analoge informatie (brochures), stadsgidsen, platform en website Culemborg Klopt.	
2. Investeren (met de gemeenten Vijfheerenlanden en Houten) in verduurzaming van de Liniepont: de dieselpont vervangen door een elektrische Liniepont.	
3. Marketing & promotie van de verhaallijnen van rivierbeleving, agrotoerisme, gastvrije binnensteden en cultuurhistorische landmarks	
4. Regionale Cultuurhistorische landmarks zichtbaar maken: panoramaborden op twee locaties in elke gemeente.	
5. Cultuurhistorische route van station naar binnenstad aan de hand van de Canon van Culemborg tot uitvoering brengen.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Beleidsindicatoren

	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Verplichte indicatoren				
14	Functiemenging *(verhouding tussen woningen en banen)*	51,8%	-	nog niet bekend	CBS BAG/ LISA
16	Vestiging van bedrijven *(per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar)*	175,1	-	nog niet bekend	CBS BAG/ LISA
	Aanvullende indicatoren				
	Stadswandelingen voor toeristen	0	3	3	eigen cijfers
	Routes met landelijke uitstralingen	8	8	8	eigen cijfers
	TOP (toeristisch overstap punt)	0	2	2	eigen cijfers

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ontbrekende nummers zijn niet meer in gebruik.

Betrokkenheid verbonden partijen

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	Met de aanleg van een snel glasvezelnetwerk in het buitengebied worden de ondernemers en thuiswerkenden gefaciliteerd.
Belangrijkste ontwikkelingen	UBR is een beleidsarme gemeenschappelijke organisatie. Afgelopen begrotingsjaar waren er geen bijzondere ontwikkelingen. De aansluitingen in het buitengebied van het Rivierenland die UBR zou realiseren, zijn inmiddels voor 98% gereed. Er zijn nog 250 adressen te gaan.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-2.483	-866	-1.009	-143
Baten	1.759	137	496	359
Saldo van baten en lasten	**-724**	**-729**	**-513**	**216**
Totaal Economie	**-724**	**-729**	**-513**	**216**

Toelichting op de afwijkingen:

Het programma Economie heeft een positief resultaat van € 216.000. Dit komt hoofdzakelijk door:

- Een voordeel van € 389.000 door de tussentijdse winstneming uit de grondexploitatie Pavijen (zie paragraaf Grondbeleid voor meer uitleg);
- Een nadeel van € 39.000 op toerisme door de lagere inkomsten op de toeristenbelasting en hogere bijdrage voor de vervanging van de (elektrische) liniepont;
- Een nadeel van € 44.000 door een hogere cofinanciering voor een regionaal project cultuurhistorische landmarks en het uitblijven van een bijdragen van het ondernemersfonds voor de matchmaker;
- Een nadeel van € 71.000 op de loonkosten en inhuur. Meer hierover is opgenomen onder 'Wat heeft het gekost' in programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen.
- de overige verschillen zijn kleine afwijkingen bij diverse onderdelen onder dit programma.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

5 Onderwijs

Wat is het maatschappelijk effect?

Alle kinderen in Culemborg hebben recht op een goede, gezonde en positieve ontwikkeling. Thuis, bij een vorm van kinderopvang, bij peuterspeelzalen en vanaf vier jaar op een van de basisscholen in onze stad.

Goed onderwijs levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van iedereen in Culemborg. Met het programma Onderwijs willen we dat iedereen het onderwijs krijgt dat nodig is. Goed onderwijs begint al vroeg. Als het nodig is zelfs voordat kinderen normaal gesproken naar school zouden gaan. Kinderen gaan naar school om zich te ontwikkelen tot fysiek, mentaal en sociaal gezonde en weerbare jongeren. Die klaar zijn om volop deel te nemen aan de samenleving, hun talenten te ontdekken en aan het werk te gaan. Dat alles doen we op schoolpleinen die uitnodigen om buiten te spelen en te ontdekken. En in duurzame gebouwen met een gezond binnenklimaat. Leren houdt niet op na een startkwalificatie. Leren duurt een heel leven lang. Een goede verbinding tussen onderwijs en de arbeidsmarkt is hierbij van groot belang.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Openbaar basisonderwijs

Doelen en prestaties	
Inwoners hebben de mogelijkheid om voor hun kinderen openbaar onderwijs te kiezen.	
1. (going concern) We zorgen – vanuit de toezichthoudende rol van de gemeente – dat er voldoende onderwijs is op kwalitatief goede openbare scholen, daar waar dat aantoonbaar in het gedrang komt.	

Onderwijshuisvesting

Doelen en prestaties	
We verduurzamen en vergroenen schoolpleinen en -gebouwen.	
1. We volgen de trends van leerlingenaantallen en spelen in op de gevolgen van deze trends om onze schoolgebouwen zo optimaal mogelijk in te zetten voor het Culemborgs onderwijs.	
2. We stellen een business case voor de huisvesting van het KWC op.	
3. (going concern) We stimuleren de vergroening van schoolpleinen en streven daarbij naar 3 schoolpleinen per jaar. We adviseren en ondersteunen vanuit NME bij het aanleggen, uitbreiden en benutten van de groene pleinen en de directe schoolomgeving.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Doelen en prestaties	
We verbeteren de kansengelijkheid van Culemborgse jeugdigen.	
1. (going concern) Samen met de jeugdgezondheidszorg en de peuteropvang werken we aan het verbeteren van het bereik van doelgroep peuters met een VVE-indicatie die gebruik maakt van voorschoolse educatie.	
2. (going concern) We werken samen met het onderwijs rondom vroegschoolse educatie, zodat kinderen bij de start van groep 3 met een zo klein mogelijke achterstand beginnen aan het onderwijs.	
3. (going concern) Samen met samenwerkingspartners binnen het onderwijskansenbeleid, (waaronder jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, primair onderwijs, bibliotheek, de Brede School en welzijnswerk) zorgen we voor een verrijkte leeromgeving. Dat wil zeggen: een jaarlijks uitvoeringsprogramma als aanvullend aanbod op het curriculum van de voor- en vroegschoolse educatie.	
4. (going concern) Binnen de Brede School Culemborg bieden we alle Culemborgse kinderen op het primair onderwijs de mogelijkheid om gratis kennis te maken met sport en cultuur.	
5. (going concern) Voor alle Culemborgse jeugdigen t/m 17 jaar is er een gratis bibliotheekpas beschikbaar. Daarnaast kunnen jeugdigen uit gezinnen met minimale financiën een beroep doen op Stichting Leergeld in de ondersteuning van het aanschaffen van schoolmaterialen. Ook kunnen zij gebruik maken van het Jeugdfonds Sport en Cultuur.	
6. (going concern) Nieuwkomerkinderen in het primair onderwijs kunnen gebruik maken van de lokale nieuwkomersklas. Hier ontvangen zij een ‘taalbad’, waarna zij naar gemiddeld 40 weken kunnen uitstromen naar regulier onderwijs.	
Jeugdigen ontwikkelen zich tijdens hun schoolloopbaan naar volwassenheid en zijn daarin vaak flink zelfredzaam. Wij ondersteunen hen daarbij.	
1. (going concern) We geven uitvoering aan de wettelijke taken van leerplicht, het regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) en aan het organiseren van het leerlingenvervoer.	
2. (ontwikkeling) We begeleiden jongeren zonder startkwalificatie actief naar opleiding, werk of zorg (Project sluitende aanpak VSV).	
Er is een soepele verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.	
1. (ontwikkeling) Via de Stichting HUB Rivierenland wordt de band onderwijs-arbeidsmarkt (bedrijfsleven) versterkt. Dat gebeurt door middel van activiteiten zoals de Battle of the boats, en bedrijfsbezoeken. Hierdoor krijgen leerlingen een realistischer beeld van de lokale en regionale arbeidsmarkt en kunnen zij gemotiveerder een keuze voor een vervolgopleiding doen.	
2. (going concern) Volwassen inwoners werken aan hun basisvaardigheden, bijvoorbeeld via het Leerhuis Culemborg.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Beleidsindicatoren

#	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Verplichte indicatoren				
17	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	13,6	3	*Nog niet bekend*	Waarstaat jegemeente.nl
18	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	21	10	*Nog niet bekend*	Waarstaat jegemeente.nl
19	Vroegtijdige schoolverlaters, zonder startkwalificatie	2,6%	1,5%	*1,9%*)*	Waarstaat jegemeente.nl

*) Voorlopig cijfer

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Toelichting indicatoren

Absoluut verzuim
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar.

Relatief verzuim
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar.

Vroegtijdige schoolverlaters, zonder startkwalificatie
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Betrokkenheid verbonden partijen

Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De stichting Accommodatiebedrijf Culemborg is eigenaar van de Brede School Culemborg Oost en voorziet daarmee in (een deel van) de behoefte aan onderwijscapaciteit in de gemeente Culemborg. Hiermee vervult zij (een deel van) de zorgplicht voor het huisvesten van leerlingen in de gemeente Culemborg.
Belangrijkste ontwikkelingen	Per 1 augustus 2024 heeft De Kaardebol (stichting Openbaar Primair Onderwijs Rivierenland) het huurcontract opgezegd wegens het teruglopend aantal leerlingen. Bij de Koning Willem Alexanderschool was sprake van groei van het aantal leerlingen, zodat zij de huur van de vrijgekomen ruimten heeft overgenomen. In de Brede School Culemborg Oost wordt ook nog een ruimte gehuurd door Dichtbij Kinderopvang.

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-4.955	-6.420	-5.566	854
Baten	309	1.846	1.435	-410
Saldo van baten en lasten	**-4.646**	**-4.574**	**-4.130**	**444**
Onttrekkingen aan reserves	69	69	69	0
Mutaties reserves	**69**	**69**	**69**	**0**
Totaal Onderwijs	**-4.576**	**-4.505**	**-4.061**	**444**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Toelichting op de afwijkingen:

Programma Onderwijs heeft een positief resultaat van € 444.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Een voordeel van € 330.000 op rente. Aan dit programma is minder rente toegerekend dan begroot. Meer hierover is opgenomen onder 'Wat heeft het gekost' in programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen.
- Een voordeel van € 88.000 op het Integraal huisvestingsplan (IHP). Voor het opstellen van de businesscases van het Integrale huisvestingsplan is in 2024 minder uitgegeven dan begroot, omdat de adviseur ook in 2025 nog werkt aan het verfijnen van de businesscase. In deze jaarstukken wordt daarom voorgesteld dit restantbedrag over te hevelen naar 2025.
- Een nadeel van € 22.000 op huur. De huurlasten van scholen die een eigen accommodatie huren zijn € 22.000 nadelig uitgevallen ten opzichte van de begroting.
- Een voordeel op de lasten van € 530.000 en een even groot nadeel op de baten van € 530.000 voor SISA-regelingen. Binnen onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn twee SISA-regelingen waarvan de gelden meerjarig ingezet mogen worden. Het betreft de middelen voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB, € 450.000) en de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO, € 80.000). Het overschot van deze middelen is dus doorgeschoven naar 2025.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2024 Interne verbouwing Brede School West (IHP)	-180	-221	-41	Nee

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

6 Sport, Cultuur en Recreatie

Wat is het maatschappelijk effect?

Culemborg is een prachtige stad om in te wonen, werken en je vrije tijd door te brengen. We zijn trots op de bruisende culturele initiatieven, ons cultureel erfgoed, het rijke verenigingsleven en de vele mogelijkheden om te sporten, ontspannen en recreëren. Met het programma voor sport, cultuur en recreatie willen we dit behouden en verder versterken.

We zetten in op de ondersteuning van (sport)verenigingen en vrijwilligers, cultuuronderwijs binnen en buiten de scholen, het behoud van het cultuurfonds en cultureel erfgoed en we creëren kansen voor iedereen om mee te doen. We willen de sportinfrastructuur in onze stad versterken, zodat faciliteiten multifunctioneel, breed toegankelijk en geschikt zijn voor diverse gebruikers.

We houden ons erfgoed in stand en maken het toekomstbestendig voor volgende generaties. De zichtbare historie, aanwezig in monumenten, landschappen en verhalen, maakt ons trots op de historische stad. Met het programma binnenstad, de kerkenvisie en het werelderfgoed Hollandse Waterlinie is de zichtbare historie de sleutel om het gebied beleefbaar te maken en te ontsluiten voor toerisme.

Door afnemende financiële mogelijkheden binnen de gemeente is het belangrijk om de toekomstbestendigheid van zowel de cultuur als de buitensportaccommodaties te waarborgen. Dit doen we door creatief om te gaan met beschikbare middelen, het delen van faciliteiten te bevorderen en samenwerking tussen verenigingen en culturele partijen te stimuleren.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Sportbeleid en activering

Doelen en prestaties	
Sporten en bewegen maakt een vanzelfsprekend onderdeel uit van het leven van iedere Culemborger	
1. (ontwikkeling) We geven uitvoering aan het herijkte lokaal sportakkoord II voor de jaren 2023-2026. Het plan kent vijf speerpunten: (*) passend beweegaanbod, (*) sociaal veilig sporten, (*) samenwerken aan sport en bewegen, (*) vitale sportaanbieders, (*) sport inspireert.	✓
2. (going concern) Kinderen en volwassenen kunnen gebruik maken van respectievelijk het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.	✓
3. (going concern) We faciliteren de Brede School Culemborg waarin docenten sport en bewegen werken aan de (talent)ontwikkeling van kinderen, tijdens en na schooltijd.	✓

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

4. (ontwikkeling) In het kader van het plan ‘Gezond en Actief Culemborg’ komen we tot een heroriëntatie van de inzet vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties, waarbij we naast de inzet binnen de Brede School Culemborg ook ruimte maken voor een passend beweegaanbod voor alle inwoners.	

Sportaccommodaties

Doelen en prestaties	
We maken sport en cultuur toegankelijk voor iedereen	
1. (ontwikkeling) We stellen een plan op voor de vervangingsinvesteringen voor de jaren 2024-2027 in de buitensportvoorzieningen.	
In het kader van de benodigde ombuigingen is het opstellen van plan voor de vervangingsinvesteringen voor de jaren 2024-2027 uitgesteld. Bij de kadernota 2026 bepalen we opnieuw of er financiële ruimte is voor de vervangingsinvesteringen buitensport binnen het financieel meerjaren perspectief.	

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Doelen en prestaties	
Cultuur is toegankelijk voor alle Culemborgers	
1. We continueren de Uitagenda vanuit het nieuwe Podiumplan.	
2. We stimuleren culturele activiteiten in samenhang met het sociaal domein, bv activiteiten voor ouderen bij Bolderburen.	
3. We benutten het Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024 om een breed toegankelijk cultureel aanbod te ontwikkelen.	
4. (ontwikkeling) Als onderdeel van het regioplan Rivierenland, waar de provincie en gemeentes samen aan bijdragen, verlagen de regionale podia de financiële drempel door te gaan werken met een ‘pay what you can’ principe. Daarnaast werken de regionale podia aan inclusie door aanbod voor doven, blinden, slechtzienden en prikkelarme voorstellingen te programmeren.	
5. (going concern) Kinderen en volwassenen kunnen gebruik maken van respectievelijk het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.	
We ontwikkelen creativiteit en talent van onze inwoners door middel van cultuur	
1. (going concern) We faciliteren de ‘Brede School Culemborg’ waarin docenten cultuur werken aan de (talent)ontwikkeling van kinderen, tijdens en na schooltijd.	
2. (going concern + ontwikkeling) We zetten de samenwerking met Kunst Educatie Culemborg voort en facilitairen hun nieuwe huisvesting in de Gelderlandfabriek.	
De nieuwe huisvesting van Kunst Educatie Culemborg is niet gefaciliteerd in de Gelderlandfabriek. In samenwerking met de gemeente is er tijdelijke huisvesting voor 2025 gerealiseerd. Over de nieuwe structurele huisvesting zijn we in gesprek.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

We vergroten de aantrekkelijkheid van Culemborg voor inwoners, bezoekers en ondernemers door middel van cultuur	
1. (ontwikkeling) We maken samen met onze culturele partners een nieuw uitvoeringsprogramma voor 2024-2026.	
Vanwege een openstaande vacature van de beleidsadviseur Maatschappelijke Opgaven aandachtsgebied Cultuur in 2024 is dit voornemen verschoven naar 2025.	
2. (ontwikkeling) We ondersteunen de samenwerkende podia met hun plan om te komen tot een toekomstbestendige podia-infrastructuur.	
3. (ontwikkeling) We subsidiëren een nieuw jaarlijks terugkerend evenement in de binnenstad van Culemborg.	
4. (going concern) We verlenen structureel subsidie aan Cultuurfonds Culemborg om culturele activiteiten te ondersteunen.	
5. (going concern) We voeren het regioplan Inspirerend Rivierenland verder uit in 2024.	

Musea

Doelen en prestaties	
Culemborg heeft een levendig en leerzaam cultureel klimaat.	
1. (going concern) Alle kinderen in Culemborg maken kennis met het culturele erfgoed in Culemborg door middel van de erfgoedlessen vanuit de Brede School Culemborg.	
2. We stimuleren dat het Museum Elisabeth Weeshuis het culturele erfgoed in zijn collectie toegankelijk maakt voor bezoekers en inwoners van Culemborg.	
3. (ontwikkeling) Het 'Verhaal van Gelderland' krijgt in Culemborg zowel in het Elisabeth Weeshuismuseum als in het Jan van Riebeeckhuis als in de kasteeltuin een plek als onderdeel van het versterken van de identiteit van Gelderland.	

Cultureel erfgoed

Doelen en prestaties	
Levendige en aantrekkelijke binnenstad.	
1. Op basis van de vastgestelde kerkenvisie vervolgen we de dialoog met de kerken over hun toekomst in de binnenstad.	
2. We ondersteunen de Stichting Grote Barbara met een jaarlijkse erfgoedsubsidie.	
3. We ondersteunen de eigenaar en initiatiefnemer in het zoeken van een passende herbestemming voor de Heilige Barbarakerk.	
De eigenaar en initiatiefnemer zijn ondersteund door de ambtelijke organisatie. De ontwikkeling van de herbestemming is complex, maar we zijn nog steeds in gesprek om een passende oplossing te vinden.	
4. We helpen pandeigenaren via de werkgroep duurzame monumentenzorg Culemborg bij het verduurzamen van hun woning.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Versterken en beter uitdragen historisch-culturele identiteit.
1. We betrekken cultuurhistorie bij en geven het een plek in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
2. (ontwikkeling) We onderzoeken met het Stichtingsbestuur van de Kasteeltuin hoe we de (in 2023 geconserveerde) archeologische collectie uit de Groene Schuur het beste kunnen tonen aan het publiek, i.c.m. verbeterde bewaaromstandigheden voor een deel van de collectie in de winterperiode.
In de najaarsrapportage hebben we al aangegeven dat extra kritisch is gekeken naar verwachte onderbestedingen en de noodzaak van geplande uitgaven. In verband met de financiële situatie is besloten hieraan in 2024 geen prioriteit te geven. Komend jaar kijken we naar alternatieven (wellicht in samenwerking met het Elisabethweeshuis).
3. (going concern) Via de commissie omgevingskwaliteit (Verplicht voor Culemborg onder de Omgevingswet) wordt onafhankelijk en integraal geadviseerd over cultureel erfgoed.
4. (ontwikkeling) Op basis van de uitgevoerde onderzoeken (bouwhistorie en kostenraming) zetten we onderzoek voort naar instandhouding van de oostelijke stadsmuur. We onderzoeken hoe we in het licht van het regieplan Binnenstad, de restauratie kunnen combineren met beleefbaar maken van de stadsmuur.
In de najaarsrapportage hebben we al aangegeven dat extra kritisch is gekeken naar verwachte onderbestedingen en de noodzaak van geplande uitgaven. In verband met de financiële situatie is besloten hieraan in 2024 geen prioriteit te geven. Het onderzoek is daarom in 2024 niet uitgevoerd. Als er weer financiële mogelijkheden zijn, dan kan dit project weer worden opgepakt.
5. (ontwikkeling) Op basis van de uitgevoerde inventarisaties werken we verder aan het actualiseren en digitaliseren van erfgoedinformatie in het kader van de omgevingswet.
6. We ondersteunen de Stichting Honswijk - Everdingen met een plan voor restauratie van muurschilderingen op Fort Everdingen
7. (going concern) We ondersteunen particuliere eigenaren en erfgoedorganisaties met raad en daad bij de instandhouding van erfgoed en het uitdragen van de geschiedenis van de stad. We voeren waar nodig van gemeentewege bouwhistorisch onderzoek uit.
In de najaarsrapportage hebben we al aangegeven dat extra kritisch is gekeken naar verwachte onderbestedingen en de noodzaak van geplande uitgaven. In verband met de financiële situatie is besloten hieraan in 2024 geen prioriteit te geven. Wel is ondersteuning in de vorm van advies en informatie gegeven.
8. (ontwikkeling) We laten het gerestaureerde Carillon vaker klinken en onderzoeken de samenwerking met de Stichting Torenklanken Midden-Nederland.
Er was geen capaciteit en budget om dit te realiseren. Zodra het budget het toelaat, kan dit weer opgepakt worden.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Media

Doelen en prestaties
Culemborg heeft een waardevrije plek waar inwoners elkaar ontmoeten, kennis vergaren en informatievaardigheden leren.
1. (going concern) Om hun kennis en vaardigheden te vergroten stimuleren we inwoners om gebruik te maken van de laagdrempelige voorzieningen, waaronder de dienstverlening van Bibliotheek Rivierenland, waar ze zich kunnen ontwikkelen.
2. We faciliteren de lokale omroep.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Verplichte indicatoren				
20	Niet-sporters	45% (2022)	49%	Nog niet bekend	Waarstaat jegemeente.nl

NB. de nummers voor de verplichte indicator komt overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ontbrekende nummers zijn niet meer in gebruik.

Niet-sporters
Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens een keer per week aan sport doet.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Betrokkenheid verbonden partijen

Regionaal Archief Rivierenland (RAR)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	Speerpunten van RAR zijn: 1. Digitalisering − Als gemeenten vanaf het begin informatie op een goede, duurzame en transparante manier opslaan in een zaaksysteem (Djuma) of applicatie, kan deze informatie aan het einde van het proces eenvoudiger worden overgedragen aan het (digitale) archief (het zogenaamde e-depot) van het RAR. Het RAR kan deze openbare informatie dan weer beschikbaar stellen aan de inwoners en de gemeenten hebben hun informatie op orde voor de eigen bedrijfsvoering en de Woo en Wmebv. 2. Laagdrempeligheid − Alle inwoners moeten weten waar en hoe zij hun openbare overheidsinformatie kunnen raadplegen. Met lezingen, openstellingen van het archief, lesmateriaal, etc. geeft het RAR hier bekendheid aan. Een goede en toegankelijke website wordt de belangrijkste ingang, vernieuwing en onderhoud zijn daarom erg belangrijk. 3. Tijdige communicatie − Met tussentijdse communicatie worden zienswijzen e.a. voorkomen. Als digitalisering leidt tot nieuwe dienstverlening en extra kosten, is ook tijdige communicatie nodig.
Belangrijkste ontwikkelingen	• De start van migratie van de inhoud van meerdere Document Management Systemen naar het E-depot • De Scanning on Demand-verzoeken worden nu intern verricht in plaats van uit te besteden. • Het Regionaal Archief heeft een verdere stap gezet in de verduurzaming van het pand. • BvoWb is gestart met een informatiebeheerplan. Hierin geven we aan hoe de BWB en de drie gemeenten omgaan met onze informatie. • Het Strategisch Informatie Overleg (SIO) is opgestart.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De kernactiviteit bestaat uit het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief toeristische infrastructuur. Die infrastructuur kan in hoofdlijnen in twee typen van voorzieningen worden onderscheiden: de land- en routegebonden voorzieningen (zoals paden, routes en veerpontjes) en de dagrecreatiegebieden. Alle overige activiteiten zijn ondersteunend aan deze ene kernactiviteit. Zij worden ondernomen opdat voldoende middelen gegenereerd kunnen worden om bij te dragen aan de realisering van de hoofddoelstelling.
Belangrijkste ontwikkelingen	Definitieve wijziging van de gemeenschappelijke regeling (GR). De gemeenteraden hebben in 2024 zienswijzen gegeven op de wijzigingsvoorstellen. Na verwerking van de zienswijzen komt nog een ronde dat de GR-tekst definitief moet worden vastgesteld. En daarna volgt definitieve vaststelling.

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-5.920	-6.751	-6.379	371
Baten	545	1.187	1.366	179
Saldo van baten en lasten	**-5.375**	**-5.564**	**-5.014**	**550**
Onttrekkingen aan reserves	383	383	383	0
Mutaties reserves	**383**	**383**	**383**	**0**
Totaal Sport, Cultuur en Recreatie	**-4.991**	**-5.181**	**-4.630**	**550**

Toelichting op de afwijkingen:

Programma Sport, Cultuur en Recreatie heeft een positief resultaat van € 550.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Voordeel van € 114.000 op bouwwerkzaamheden. De bijdrage aan Fairplay voor de nieuw te bouwen accommodatie is niet uitbetaald omdat de werkzaamheden nog niet zijn verricht. Hierdoor is € 114.000 nog niet uitgegeven. In deze jaarstukken is een voorstel opgenomen om dit budget over te hevelen naar 2025.
- Voordeel van € 50.000 op nutskosten. Er zijn minder nutskosten geweest in de binnen- en buitensport vanwege lagere energietarieven.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Voordeel van € 170.000 op rente. Een financiële meevaller, doordat er sprake was van een lagere toegerekende rente. Meer hierover is opgenomen onder 'Wat heeft het gekost' in programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen.
- Voordeel van € 35.000 voor zwembad de Waterlinie. Voor de advieswerkzaamheden in relatie tot de corrosieproblemen in het zwembad is nog niet het gehele bedrag uitgegeven. De onderzoeken lopen nog.
- Nadeel van € 208.000 op afschrijving. Dit betreft een eenmalige afschrijving van de kleedkamers van VV Vriendenschaar. Daarmee hangt een voordeel van € 237.000 op verkoop samen. We hebben hogere baten dan begroot wegens de verkoop van de kleedkamers aan VV Vriendenschaar.
- Een voordeel van € 60.000 op Cultuur met Kwaliteit (CmK). Op sportbeleid zijn op het meerjarenprogramma CmK nog niet alle middelen ingezet, omdat het programma door mag lopen tot halverwege 2025. In deze jaarstukken is een voorstel opgenomen van budgetoverheveling naar 2025.
- Een voordeel van € 176.000 en een even groot nadeel (per saldo € 0) op de SISA-regeling Media. De middelen uit deze specifieke uitkering mogen worden ingezet tot eind 2025. Het restant wordt daarom doorgeschoven.
- Een voordeel van € 41.000 op subsidies. Er zijn lagere subsidies verleend aan musea en media in het kader van de taakstelling op het subsidieprogramma.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2021 Zitbanken en tribune (8 stuks)	-68	0	68	Ja
2023 Verv. Sporthal Parijsch : afdekmaaten 600 m2	-21	0	21	Ja
2024 Schrobmachine Interweij	-17	-15	2	Nee
2024 Vervanging ballenvanger sportpark Interweij	-16	-16	0	Nee
2024 Huis van de Stad: Lichtwering Zijkant	-25	0	25	Ja
2024 Huis van de Stad: Overige inventaris (keukenapp)	-71	0	71	Ja
2024 Serrewand Fort t Spoel	-28	-14	14	Ja

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

7 Sociaal domein en Gezondheid

Wat is het maatschappelijk effect?

Kinderen en jongeren groeien op in een gezonde en veilige omgeving en kunnen zo hun talenten ontwikkelen. Culemborgers zijn in de basis gezond en hebben een gezonde leefstijl. Inwoners hebben een betekenisvolle invulling van hun dag. Zij werken of participeren op een andere manier in de maatschappij. Bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te doen of door zich te ontwikkelen. Op deze manier zijn steeds meer inwoners duurzaam aan het werk en vinden nieuwkomers hun plek in de samenleving.

In Culemborg willen we dat inwoners zich geen zorgen hoeven te maken over hun bestaanszekerheid. Daar doen we als gemeente alles aan dat binnen onze macht ligt. Ook willen we dat alle inwoners mee kunnen doen. Ongeacht leeftijd, beperking, culturele achtergrond of financiële mogelijkheden. Meedoen is namelijk niet alleen leuk, maar ook goed voor sociale verbindingen, gezondheid en welzijn. Inwoners ontmoeten elkaar in buurten, (sport)verenigingen en bij culturele activiteiten.

Op verschillende momenten in het leven kan een mens extra zorg of ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld een jongere die hulp nodig heeft om een weerbare jongvolwassene te worden. Of iemand die plotseling zijn baan verliest. Of iedereen die met het ouder worden hulp nodig heeft om zelfstandig te kunnen blijven leven. Mantelzorgers, buren, vrijwilligers en verenigingen geven elkaar steun. We staan als gemeente naast onze inwoners en zorgen waar nodig voor aanvullende hulp of professionele zorg.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Samenkracht en burgerparticipatie

Doelen en prestaties	
Inwoners zijn betrokken bij elkaar en bij hun leefomgeving door actief te zijn in de eigen buurt, wijk of stad	
1. We faciliteren inwoners bij hun initiatieven in buurt, wijk of stad met het Initiatievenloket en het Buurtpanel.	
2. We gaan werken volgens de nieuwe subsidieregeling van het Initiatievenloket en het Buurtpanel, met een heldere en eenvoudige procedure.	
Vanwege de ombuigingen heeft dit proces enige vertraging opgelopen. We wilden eerst weten wat de consequenties van de ombuigingen zouden zijn op beide loketten. Het traject is weer hervat. De verwachting is dat per 1 september 2025 de nieuwe subsidieregeling ingaat.	
3. We vergroten de zichtbaarheid van het Initiatievenloket en het Buurtpanel zodat inwoners beter weten waar ze terecht kunnen met hun initiatief.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Culemborg heeft een sterke sociale basis. Inwoners kunnen terecht bij passende algemene voorzieningen voor ontmoeting, advies of lichte ondersteuning.*

1. (going concern) We subsidiëren algemene voorzieningen voor meedoen en ontmoeten, kinderwerk en jongerenwerk, ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers en de ontwikkeling van vaardigheden.

2. (ontwikkeling) We ontwikkelen een uitvoeringsplan sociale basis, waarin wordt omschreven hoe de Culemborgse sociale basis wordt versterkt t.b.v. ontwikkelingen in de Culemborgse samenleving (vergrijzing, complexe jeugdproblematiek) en wettelijke ontwikkelingen (beschermd thuis, hervormingsagenda jeugd, GALA, IZA, WOZO).

De contouren van het beleids- en uitvoeringsplan zijn besproken tijdens een beeldvormende bijeenkomst in maart 2024. De totstandkoming is i.v.m. ziekte vertraagd. Begin 2025 is er een deelbeleidsplan sociale basis over de wijkcentra door de raad vastgesteld. Het integrale beleidsplan volgt in september 2025.

3. (ontwikkeling) We onderzoeken de mogelijkheden om Bonvie en Salamaander binnen bestaande formatie en middelen tot twee levendige buurthuizen in West en Oost te ontwikkelen.

Toegang en eerstelijns voorzieningen (Sociaal Team Culemborg)

Doelen en prestaties

We bieden één duidelijke toegang voor inwoners met ondersteuningsvragen.

1. (going concern) Inwoners kunnen bij het Sociaal Team Culemborg terecht voor informatie, advies, lichte ondersteuning en toeleiding naar voorzieningen in het kader van de Wmo, Jeugdwet, armoedebeleid en schuldhulpverlening. Hiertoe wordt in netwerkverband samengewerkt met onze maatschappelijke partners (Santé Partners, MEE Vivenz en ElkWelzijn).

2. We helpen inwoners snel en deskundig.

Een deel van het jaar was er sprake van te lange wachttijden voor de Wmo-aanvragen. Dit hebben we in de loop van 2024 weten terug te brengen naar de wettelijke termijnen. Dit speelde alleen op de Wmo-aanvragen, niet op de andere terreinen.

3. Inwoners weten het Sociaal Team Culemborg te vinden en zijn tevreden over de dienstverlening.

4. We verbeteren de kwaliteit en effectiviteit van onze dienstverlening door de implementatie van de AVE- en doorbraakmethode.

5. (ontwikkeling) Het Sociaal Team Culemborg is formeel per 1 april 2023 van start gegaan. Het daadwerkelijk integraal werken en de sturing en beheersing van dit integrale team is nog volop in ontwikkeling. In 2024 gaan we verder met het ontwikkelen en implementeren van integrale kwaliteitskaders en werkprocessen voor de uitvoering en managementinformatie voor monitoring en sturing op de output en kwaliteit van de dienstverlening van het Sociaal Team.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Inkomensregelingen

Doelen en prestaties	
Inwoners ervaren grip op hun geld.	
1. (going concern) We faciliteren ondersteunende maatschappelijke voorzieningen zoals de Formulierenbrigade, het Leerhuis (werken aan basisvaardigheden) en SchuldHulpMaatje Culemborg. Professionele en vrijwilligersorganisaties werken samen en stemmen de dienstverlening op elkaar af.	
2. (ontwikkeling) We dragen bij aan de ontwikkeling van een laagdrempelige plek waar inwoners vragen kunnen stellen, vaardigheden kunnen verbeteren en de weg kunnen vinden naar verdere hulpverlening.	
3. We onderzoeken de mogelijkheden om sociaal raadsliedenwerk in Culemborg mogelijk te maken.	
De beleidsmatige capaciteit om hier een volwaardig onderzoek naar te doen ontbrak in 2024. We hebben wel de kennis en ervaring van de sociaal raadslieden benut onder andere bij de uitvoering van de alleenverdienersregeling	
Inwoners maken gebruik van de inkomensondersteunende maatregelen waar zij recht op hebben en doen mee in de samenleving.	
1. (going concern + ontwikkeling) We voeren verschillende inkomensondersteunende maatregelen uit waaronder de bijzondere bijstand en de individuele inkomenstoeslag. Deze maatregelen zijn goed te vinden en eenvoudig aan te vragen. Indien mogelijk gaan we samen met Werkzaak de individuele inkomenstoeslag ambtelijk toekennen.	
2. (ontwikkeling) We onderzoeken de mogelijkheden om beleid te ontwikkelen voor de bijzondere bijstand voor de laagste inkomensgroepen die vanwege de huidige sociaaleconomische situatie onwenselijke gezondheidsgevolgen ondergaan en deze onder voorwaarden uit te breiden met medische kosten.	
3. (going concern) We faciliteren een uitgebreid pakket aan regelingen en voorzieningen (Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur, Doe mee(r) regeling, Stichting Leergeld West Betuwe, voedselvoorzieningen, kleding- en speelgoedbank, collectieve ziektekostenverzekering, kwijtschelding gemeentelijke belastingen), waardoor inwoners met een laag inkomen mee kunnen doen in de samenleving.	
Voor inwoners met geldzorgen en schulden is passende hulpverlening beschikbaar. Deze hulpverlening draagt bij aan financiële zelfredzaamheid. Signalen over geldzorgen worden vroeg gedeeld.	
1. Signalen van beginnende schulden worden vroeg gedeeld (vroegsignalering). Inwoners met betalingsachterstanden worden actief benaderd door Team Vroeg Eropaf.	
2. (going concern) Inwoners met geldzorgen of schulden wordt passende begeleiding en hulpverlening geboden gericht op financiële zelfredzaamheid op de lange termijn. Inwoners met problematische schulden wordt bij voorkeur een saneringskrediet geboden. Naast bewindvoering maken we ook inkomensbeheer mogelijk.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. (going concern + ontwikkeling) De werkwijze van schuldhulpverlening wordt aan de wetswijzingen aangepast. Zoals de halvering van het minnelijk traject schuldhulpverlening per 1 juli 2023. We gaan maximaal gebruik maken van de mogelijkheden relevante gegevens op te vragen bij de betreffende instanties, waarmee we bijdragen aan een stress-sensitieve benadering van inwoners met geldzorgen en schulden.	
4. (going concern + ontwikkeling) De schuldhulpverlening van Sociaal Team Culemborg is gehouden aan en wordt verbeterd volgens de kwaliteitseisen van de NVVK. De werkwijze wordt aangepast waardoor inwoners met een hulpvraag binnen 10 werkdagen bij de gemeente terecht kunnen (nu is dat conform wettelijke termijn 4 weken).	
5. (going concern) Ons hulpaanbod aan ondernemers met schulden wordt bestendigd met het Loket Geldzaken ondernemers. En we voeren het pilot perspectief traject jongvolwassenen uit. Hierbinnen ontwikkelen we nieuwe benaderwijzen van jongvolwassenen.	

Begeleide participatie

Doelen en prestaties	
Inwoners worden ondersteund bij maatschappelijke participatie.	
1. Voor inwoners die dat nodig hebben zijn er in Culemborg beschutte werkplekken beschikbaar.	
2. Voor inwoners die niet kunnen werken, zetten we in op sociale activering en het doen van vrijwilligerswerk.	

Arbeidsparticipatie

Doelen en prestaties	
We ondersteunen werkzoekenden bij het vinden en behouden van werk.	
1. (going concern) We volgen actief de wijze waarop Werkzaak Rivierenland onze (kwetsbare) inwoners ondersteunt bij het deelnemen aan de arbeidsmarkt. Dit monitoren we via klanttevredenheidsonderzoeken.	
2. Inwoners die zich langdurig in een uitkeringssituatie bevinden ontvangen persoonlijke begeleiding van een participatiecoach.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. (ontwikkeling) Net als in heel Nederland wordt ook in de Rivierenland een Regionaal Werkcentrum opgericht. Het Regionaal Werkcentrum wordt het centrale loket voor werkgevers en werkzoekenden. We volgen actief deze oprichting en oefenen in het belang van onze inwoners - waar mogelijk - invloed uit op de besluitvorming.

De regionale werkcentra (één per arbeidsmarktregio) moeten officieel in werking zijn in 2026. In 2024 zijn we begonnen met het instellen van een fysiek centraal inlooppunt in Tiel. Hier zijn de eerste contouren neergezet onder leiding van de arbeidsmarktregio (onderdeel van Regio Rivierenland). Het is echter nog niet volledig uitgewerkt maar onze arbeidsmarktregio loopt qua planning voorop in Nederland. Komend jaar wordt het concept verder uitgewerkt en geprofessionaliseerd.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Doelen en prestaties

Het behouden en/of bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners met een beperking, zodat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

1. (going concern) We stimuleren inwoners met een beperking om zelfstandig of met behulp van ondersteuning/hulpmiddelen alle dagelijkse verrichtingen uit te voeren. Hierbij focussen we in eerste instantie ook op preventie.

2. Via aanbestedingstrajecten worden de WMO-hulpmiddelen, sociaal-medische advisering en trapliften opnieuw ingekocht. De WMO-hulpmiddelen en sociaal-medische advisering worden regionaal ingekocht.

Hulp bij huishouden/ Begeleiding WMO

Doelen en prestaties

Volwassenen zijn gezond, zelfredzaam en participeren actief in de samenleving. Indien nodig ontvangen zij passende ondersteuning.

1. (ontwikkeling) We willen laagdrempelige dagactiviteiten voor inwoners met dementie en/of geheugenproblemen stimuleren. We starten een project dagbesteding voor ouderen met een migratie achtergrond. Daarnaast geven wij uitvoering aan de speerpunten van het project Wonen, Welzijn, Zorg Culemborg, waaronder de implementatie van de hulpkaart voor mensen met geheugenproblemen.

2. (ontwikkeling) We investeren in laagdrempelige (inloop-) voorzieningen voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen via onder meer de Inloop-GGZ, de Wijk-GGZ en de ontmoetingsruimte in Bonvie.

3. (going concern) We geven een vervolg aan de uitvoering van het programma 'Coalitie tegen eenzaamheid' door o.a uitbreiding van de doelgroep met mensen met een licht verstandelijke beperking.

Volwassenen ontvangen passende hulp en ondersteuning (WMO).

1. Volwassenen ontvangen de WMO-hulp (maatwerkvoorzieningen) die zij nodig hebben.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Inwoners kunnen terecht bij passende ondersteuningsvormen en voorzieningen voor Beschermd Wonen, Beschermd Thuis en Maatschappelijke Opvang, zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving. We zetten in op de-escalatie, ambulantisering en uitstroom naar	
1. (going concern + ontwikkeling) We organiseren zorg en ondersteuning voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen zo dicht mogelijk bij huis. Daartoe maken we een plan voor de inrichting van Beschermd Thuis in Rivierenland. En we maken een (door-)ontwikkeling met betrekking tot ontmoetingsfuncties en ambulante voorzieningen in de gemeente, waaronder de Wijk-GGZ en inloop-GGZ.	
2. We optimaliseren de Woonladder in Rivierenland door de aanbevelingen uit de evaluatie van de Woonladder nader uit te werken en te implementeren.	
3. We ontwikkelen een plan van aanpak voor het terugdringen van dak -en thuisloosheid, gebaseerd op het Nationaal Actieplan Dakloosheid.	
4. We starten met de voorbereidingen voor de inkoop van Beschermd Wonen en Beschermd Thuis 2025.	
5. We bieden begeleiding aan EU-arbeidsmigranten die dakloos zijn geraakt door de inzet van stichting Barka. Deze stichting richt zich op de terugkeer naar werk en ondersteuning bij remigratie.	

Jeugdbescherming

Doelen en prestaties	
De zorg voor jeugdigen is doeltreffend, zo kort mogelijk en vindt zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats. We zetten in op de-escalatie en uitstroom naar lichtere vormen van ondersteuning.	
1. (going concern) We zorgen voor de aanwezigheid van kwalitatief hoogwaardig, actueel en sluitend aanbod, zowel lokaal als (sub)regionaal. Belangrijk hierin is de (boven)regionale nieuwe contractering van essentiële functies (Jeugdzorg plus, driemilieu-voorzieningen, specialistische GGZ).	
2. We zorgen dat bij crisis of spoed hulp snel is geregeld.	
3. (ontwikkeling) We starten met een lokaal consultatie overleg Jeugd & Gezin. Aan deze overlegtafel van alle partners uit de jeugdketen (Sociaal Team, procesregie en ketenpartners zoals Veilig Thuis en Jeugdbescherming) worden casussen gedeeld en besproken. Dit overleg is gericht op onderlinge aansluiting, integrale samenwerking en het verder brengen van complexe, urgente of uitzonderlijke casuïstiek.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

4. (ontwikkeling) We werken nog meer samen met jeugdbeschermingsorganisaties in het belang van kind en gezin. De Gelderse Verbeteragenda en de Hervormingsagenda Jeugd zijn hierbij een belangrijke leidraad. De proeftuinen jeugdbescherming (regionale veiligheidsteams) zijn in andere gemeentes in ontwikkeling; daar zal Culemborg naar verwachting in de loop van 2024 bij aansluiten.

Er vinden verkennende gesprekken plaats over eventuele verbreding van de proeftuin in Zaltbommel naar de rest van de regio. Landelijk is er echter nog veel onzekerheid over het toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming en het continueren van de proeftuinen (ook financieel). Dit maakt het moeilijk om nu al keuzes te maken. Er is landelijk een uitspraak gedaan dat er op niveau van Gelderland-Zuid een Regionaal Veiligheidsteam dient te komen met medewerkers vanuit Veilig Thuis, Jeugdbescherming en de Raad voor de Kinderbescherming. Dit betreft een grote stelselwijziging.

Volksgezondheid

Doelen en prestaties
Het bevorderen en behouden van de fysieke en mentale gezondheid van jong en oud met specifieke aandacht voor het verminderen van vermijdbare gezondheidsachterstanden.
1. (ontwikkeling) We voeren het plan ‘Gezond en Actief Culemborg’ met alle partners uit de stad uit. Het plan kent vijf speerpunten: I. passend beweegaanbod; II. Gezondheidsbevordering; III. gezond opgroeien; IV. vitaal ouder worden; V. sterke sociale basis.
2. (going concern) Met de wettelijke taken van de jeugdgezondheidszorg zien we jaarlijks ca. 95% van alle kinderen. Verschillende onderwerpen komen ter sprake, waaronder gezond gewicht, slapen en beeldschermgebruik. Ook adviseren we school en ouders over de mogelijkheden om bij school(ziekte)verzuim weer sneller naar school te gaan
3. (going concern) We zorgen voor een goede uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma en daarmee dragen we bij aan een hoge vaccinatiegraad in de stad.
4. (going concern) We bieden inwoners diverse vormen van preventieve ondersteuning bij mentale gezondheid voor zowel jeugdigen als volwassen inwoners.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Beleidsindicatoren

#	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Verplichte indicatoren				
21	Bijstandsuitkeringen (Aantal per 10.000 inwoners)	287	320	289	Waarstaat jegemeente.nl
22	Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	741	650	*Nog niet bekend*	Waarstaat jegemeente.nl
23	Netto arbeidsparticipatie (% van werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	74,1%	73%	*74,1%*	Waarstaat jegemeente.nl
24	Lopende Re-integratievoorziening (Per 10.000 inwoners 15-64 jaar)	84,9	70	*95,8*	Waarstaat jegemeente.nl
25	Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2%	1%	*Nog niet bekend*	Waarstaat jegemeente.nl
26	Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen t/m 18 jaar)	4%	4%	*Nog niet bekend*	Waarstaat jegemeente.nl
27	Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1%	1%	*Nog niet bekend*	Waarstaat jegemeente.nl
28	Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	14%	10,5%	13,5%*)	Waarstaat jegemeente.nl
29	Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,7%	-*))	0,7%*)	Waarstaat jegemeente.nl
30	Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	*Geen data*	0.3%	0.2*)	Waarstaat jegemeente.nl
31	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (Aantal per 10.000 inwoners	620	620	590	Waarstaat jegemeente.nl

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

#	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Aanvullende indicatoren				
	Percentage meldingen voor een uitkering dat niet leidt tot een aanvraag (instroompreventie)	51,9%	60%	50,3%	Jaarrekening Werkzaak Rivierenland
	Uitstroom uit de uitkering *Waarvan duurzame uitstroom*	127 *59*	125 *50*	89 *41*	Jaarrekening Werkzaak Rivierenland
	Aantal huishoudens, dat bijzondere bijstand ontvangt	455	500	469	GWS
	Aantal aanvragen bijzondere bijstand	643	650	633	GWS
	Aantal inwoners, dat via bijzondere bijstand een vergoeding krijgt voor budgetbeheer en/of bewindvoering	133	135	124	GWS

*) Voorlopig cijfer

*)) In de begroting was hier een onjuist getal uit een verkeerde registratie opgenomen.

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ontbrekende nummers zijn niet meer in gebruik.

Toelichting indicatoren

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Participatiewet. Uitkeringen aan personen in een instelling en dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Banen

Deze indicator betreft het aantal banen per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Lopende re-integratievoorzieningen

Deze indicator toont het aantal inwoners dat gebruik maakt van een re-integratievoorziening op basis van de Participatiewet. Dit is een voorziening die door de gemeente wordt ingezet om de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de langere termijn altijd arbeidsinschakeling is.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Werkloze jongeren
Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer.

Kinderen in uitkeringsgezin
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Jongeren met een delict voor de rechter
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Jongeren met jeugdhulp
Hulp en zorg zoals deze bedoeld is in de Jeugdwet.

Jongeren met jeugdbescherming
Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdreclassering
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO. Voor de WMO gegevens geldt dat een referentiegemiddelde gebaseerd is op het aantal deelnemende gemeenten.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Betrokkenheid verbonden partijen

Werkzaak Rivierenland	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	Werkzaak streeft naar een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie van de inwoners van de deelnemende gemeenten en, indien nodig, het verstrekken van uitkeringen aan de doelgroep voor de kosten van levensonderhoud. De gemeenschappelijke regeling voert de wettelijke taken uit die deelnemers hebben op grond van de Participatiewet, met uitzondering van bijzondere bijstand (deze ligt in het beheer van de gemeente zelf).
Belangrijkste ontwikkelingen	In 2024 heeft Werkzaak Rivierenland belangrijke stappen gezet om de arbeidsmarkt inclusiever te maken en haar dienstverlening te verbeteren. Hieronder een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen: met betrekking tot de Participatiewet en Werkzaak Rivierenland. • **Participatiewet in Balans.** Het kabinet introduceerde het wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' om de dienstverlening aan bijstandsgerechtigden meer te baseren op vertrouwen. Dit voorstel beoogt de uitvoering voor gemeenten te vereenvoudigen en professionals meer ruimte te geven om rekening te houden met individuele omstandigheden. De ministerraad stemde in juni 2024 met dit voorstel in, waarna het werd voorgelegd aan de Tweede Kamer. • **Kamerbrief Monitoring Participatiewet 2024.** In oktober 2024 informeerde staatssecretaris Nobel de Tweede Kamer over de recente ontwikkelingen rondom de Participatiewet. Deze brief bevatte onder andere een factsheet met cijfers over de uitvoering van de wet in 2023 en de globale trends sinds 2021. Daarnaast werd het rapport 'Meer dan werk alleen' gepresenteerd, dat de haalbaarheid onderzoekt van studies naar de kosten en brede baten van instrumenten gericht op maatschappelijke participatie. • **Kaderbrief 2025 en MJBP.** Werkzaak Rivierenland stelde in 2024 het Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 op, gericht op het inclusiever maken van de arbeidsmarkt in de regio. In de Kaderbrief 2025 werden externe ontwikkelingen en wetswijzigingen besproken die van invloed kunnen zijn op de organisatie, met aandacht voor financiële effecten en strategische keuzes. Deze ontwikkelingen onderstrepen de voortdurende inspanningen om de Participatiewet te verbeteren en de arbeidsmarkt inclusiever te maken, zowel op nationaal als regionaal niveau.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

	• **Extra financiële steun voor sociale werkvoorziening.** Het Rijk heeft in 2024 eenmalig € 753.000 extra toegekend aan de gemeenten binnen Werkzaak Rivierenland. Deze middelen zijn bedoeld om de infrastructuur van sociale ontwikkelbedrijven toekomstbestendig te maken. Tijdens een bestuurlijke sessie in mei 2024 zijn drie verkenningen voorgesteld: (1) Het bedienen van nieuwe doelgroepen; (2) Onderzoek naar het zelf in dienst nemen van mensen door Werkzaak en (3). Het uitbreiden van het ondernemerschap. Deze voorstellen worden in het voorjaar van 2025 verder besproken, inclusief de financiële gevolgen. • **Toetreding van gemeente Neder-Betuwe.** De gemeente Neder-Betuwe heeft op 29 oktober 2024 verzocht om per 1 januari 2026 toe te treden tot Werkzaak Rivierenland voor de uitvoering van de Participatiewet. Dit verzoek vereist een wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling, waarvoor alle deelnemende gemeenten unaniem moeten instemmen. Werkzaak heeft een plan van aanpak opgesteld om deze integratie soepel te laten verlopen.

GGD Gelderland-Zuid	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De maatschappelijke opgaven en doelen van verbonden gemeenten, de gezondheidssituatie van inwoners, en ontwikkelingen op lokaal, regionaal en landelijk niveau vormen de basis voor de Meerjarenstrategie van de GGD Gelderland-Zuid 2024–2027.
Belangrijkste ontwikkelingen	De meerjarenstrategie van de GGD Gelderland-Zuid 2024–2027 richt zich op vier strategische thema's: 1. Informatiegestuurde aanpak als basis voor betrouwbare advisering; 2. Adviseren over preventie en vormgeven groepsgerichte preventie; 3. Versterken samenwerking zorg en veiligheid ten behoeve van betere inwonersondersteuning; 4. Gezondheidsbescherming en -bevordering in het sociale en fysieke domein. De GGD hanteert daarbij twee leidende principes: 1. Aansluiting bij de gemeenten: de GGD is de gezondheidsdienst van en voor gemeenten, waarbij lokale nabijheid en de rol van gemeenten als opdrachtgever en netwerkpartner centraal staan. 2. Netwerkaanpak: samenwerken met partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau voor het versterken van dienstverlening en het waarborgen van kwaliteit voor inwoners, waarbij verbinden van kennis en samenwerking met partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau centraal staat.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-43.096	-56.331	-51.561	4.770
Baten	8.498	19.049	16.615	-2.434
Saldo van baten en lasten	**-34.598**	**-37.282**	**-34.946**	**2.336**
Stortingen in reserves	-30	-30	-30	0
Onttrekkingen aan reserves	33	51	51	0
Mutaties reserves	**3**	**21**	**21**	**0**
Totaal Sociaal domein en Gezondheid	**-34.594**	**-37.261**	**-34.925**	**2.336**

Toelichting op de afwijkingen:

In dit hoofdstuk worden de uitgaven weergegeven die voornamelijk betrekking hebben op de Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en Volksgezondheid. De diverse onderdelen worden (zie onderstaande tabel) afzonderlijk toegelicht.

(bedragen x € 1.000) (Saldo van baten en lasten)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Jeugd		9.504	10.268	-/- 764
Wmo		11.813	11.313	500
Participatiewet		12.249	12.031	218
Volksgezondheid		2.112	1.871	241
Overig (inclusief Bellweg)		1.583	-/- 558	2.141
Totaal Sociaal domein en Gezondheid	**-34.594**	**-37.261**	**-34.925**	**2.336**

De conceptrealisatie 2024 voor programma 7 Sociaal Domein en gezondheid komt uit op € 34,9 miljoen. Ten opzichte van de begroting van € 37,2 miljoen. De belangrijkste ontwikkelingen binnen dit hoofdstuk laten zich als volgt samenvatten:

- Jeugd (rekening 2024 € 10,27 miljoen saldo van baten en lasten; 29% relatief aandeel in dit programma): met deze realisatie bevindt de uitgavenpost zich aan de bovenkant van de bandbreedte zoals vastgelegd in de Najaarsrapportage 2024,. We zien voornamelijk een intensivering van de ingezette zorg, zonder dat er sprake is van een grote toename van het aantal cliënten.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Wmo (€ 11,31 miljoen; 32%): stabiele groei door uitbreiding van dagbesteding en hogere pgb's.
- Participatiewet, schulden en armoede (€ 12,05 miljoen; 34%): het grootste aandeel, met investeringen in re-integratie en sociale werkvoorziening.
- Subprogramma 7.1 (volksgezondheid) (€ 1,87 miljoen; 5%): gericht op volksgezondheid en specifieke uitkeringen (SPUK's) zoals Kansrijke Start.

In de volgende paragrafen worden de relevante afwijkingen binnen deze thema's toegelicht.

Jeugdhulp

Jeugdhulp heeft een negatief resultaat van € 764.000. Bij het bijstellen van de begroting in de Najaarsrapportage 2024 is een bandbreedte berekend voor de kosten in 2024. De begroting zit op de onderkant van de geprognosticeerde bandbreedte (€ 9,5 – € 10,5 miljoen). Ondanks een negatief resultaat, is de realisatie binnen de geprognosticeerde bandbreedte gebleven.

Deze keuze om de onderkant aan te houden was mede gebaseerd op het rapport Van Ark dat begin 2025 zou verschijnen. Dit rapport bevestigt het beeld in Culemborg waarbij de middelen en de opdracht niet in balans zijn door een toename in complexiteit en intensiteit, indexeringen, enzovoort, maar de bijdrage van het Rijk niet meebeweegt.

Het rapport concludeert dat gemeenten deels gecompenseerd dienen te worden voor 2023 en 2024, en de doorvoering van de bezuinigingen niet eerder dan in 2028 te overwegen. In de Voorjaarsnota wordt dit slechts deels toegekend, de concrete gevolgen voor Culemborg worden in de meicirculaire opgenomen.

We zetten als gemeente actief in op het grip krijgen op deze uitgaven door de stappen die we zetten in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd. Door de inzet van een gedragswetenschapper (jeugdondersteuner huisarts) in het Sociaal Team doen we een stevige triage aan de voorkant. Voor lichte problemen zetten we in op normaliseren en het versterken van de veerkracht van gezinnen. Bijvoorbeeld door het netwerk rondom een jongere te betrekken. Gezinnen hebben steun en erkenning nodig dat opvoeden niet makkelijk is, maar het antwoord hierop is niet altijd het inzetten van zorg. De meest duurzame oplossingen liggen in de samenleving. Bij zware problemen zetten we in op preventie en vroegsignalering. En tegelijkertijd: niet alles is maakbaar en te voorkomen. Bij complexe problematiek is hulp vaak langdurig nodig.

Analyse Jeugd

Het aantal unieke cliënten daalde licht van 876 in 2023 naar 869 in 2024. Echter in vergelijking met 2023 is er een stijging van € 936.380 op het budget van Jeugd (ongeveer 10% stijging). Dit werd voornamelijk veroorzaakt door een groeiende vraag naar zwaardere specialistische zorg, zoals begeleiding en behandeling. De daling in het aantal unieke cliënten had niet dezelfde invloed op de totale kosten, wat aangeeft dat de zorgvraag per cliënt steeds complexer wordt.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Het negatieve resultaat komt hoofdzakelijk door de onderstaande afwijkingen van de begroting:

- Een voordeel van € 452.000 op jeugdbescherming. Het aantal cliënten met jeugdbescherming nam in 2024 af ten opzichte van 2022 en 2023.
- Een voordeel van € 345.000 op gezinsgericht. Dit wordt veroorzaakt door de afname in het gebruik van gezinshuizen, waar het aantal cliënten voor daalde evenals de uitgaven. Dit is in lijn met de visie om zorg dichter bij huis te bieden, wat de effectiviteit van de zorg ten goede komt en tegelijkertijd de kosten verlaagt.
- Een nadeel van € 678.000 op jeugdhulp met verblijf. Hoewel er een afname was van het aantal jeugdigen in gezinshuizen, is er voornamelijk een toename te zien van de inzet van verblijf met begeleiding. In totaal naam het aantal jeugdigen met verblijf af van 60 naar 57.
- Een nadeel van € 912.000 op jeugdhulp begeleiding en - behandeling. Hoewel de kosten in 2024 significant zijn toegenomen, is de toename vooral zichtbaar geweest tot en met het eerste half jaar van 2024. Daarna zijn de uitgaven gestabiliseerd of afgenomen. Dit is tevens het moment dat we gestart zijn met de inzet van de jeugdondersteuner huisarts en andere interventies in het kader van de hervormingsagenda Jeugd.

Conclusie Jeugd

De stijging van de uitgaven in 2024 is grotendeels te wijten aan een toegenomen vraag naar jeugdhulp. Dit wijst op een grotere zorgbehoefte en intensiteit en hogere tarieven, wat impact heeft op de uitgaven. Dit volgt de landelijke ontwikkeling die de Commissie van Ark agendeert. De daling in het aantal unieke cliënten had niet dezelfde invloed op de totale kosten, wat aangeeft dat de zorgvraag per cliënt steeds complexer wordt. Wel zien we een voorzichtige stabilisatie vanaf het moment dat we zijn gestart met de interventies vanuit de Hervormingsagenda Jeugd.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Analyse Wmo

Wmo heeft een positief resultaat van € 500.000, dit komt hoofdzakelijk door:

- Voordeel van € 848.000 op Wmo-begeleiding. De uitgaven en cliëntaantallen waren echter in lijn met 2023, we zullen kritisch naar deze begrotingspost kijken voor de behandeling van de begroting 2025.
- Voordeel van € 134.000 op vervoer en hulpmiddelen. De toename van het aantal cliënten geeft aan dat er in 2024 een grotere vraag was naar hulpmiddelen en verplaatsingsmiddelen, maar de uitgaven voor sommige categorieën daalden door lagere kosten per declaratie. Dit geldt vooral voor elektrisch bewogen rolstoelen en andere verplaatsingsmiddelen.
- Voordeel van € 58.000 door hogere opbrengsten eigen bijdrage.
- Nadeel van € 170.000 hulp bij huishouden. Het aantal cliënten is licht gestegen evenals de stapeling van zorg.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Nadeel van € 422.000 op inhuur. Voor nadere toelichting op deze post wordt verwezen naar programma 99.
- Voordeel van € 52.000 op diverse kleinere posten.

Conclusie Wmo

De uitgaven binnen de Wmo variatie vertonen per leeftijdsgroep, met hogere kosten voor oudere cliënten, maar de totale uitgaven blijven lager dan begroot.

Participatie

Participatie heeft een positief resultaat van € 218.000. Dit komt hoofdzakelijk door:

- Een voordeel van € 542.000 op Werkzaak. Het jaarresultaat Werkzaak valt positief uit. Het jaarresultaat staat op ruim € 0,73 miljoen, waarvan bij de NJR al 230.000 als resultaat is genomen. Het verschil is het bedrag wat hier genoemd over 2024 (€ 503.000) wordt plus een gedeelte afrekening 2023 (€ 39.000)
- Een voordeel van € 47.000 op subsidies. Om de taakstelling in 2024 te realiseren zijn aanvragen lager beschikt.
- Een voordeel van € 10.000 op diverse posten
- Een nadeel van € 71.000 op armoedebeleid. Waarbij de grote onderdelen (bewindvoering en de individuele inkomenstoeslag) stabiel zijn. Er is meer uitgekeerd bij deze open einde regeling dan in 2023 aan sociaal medische indicaties en bijv. inrichtingskosten voor statushouders.
- Een nadeel van € 310.000 op de specifieke uitkering (Spuk) regeling inburgering. Op de Spuk regeling inburgering zijn in voorgaande jaren overgebleven middelen niet apart gereserveerd, maar ten onrechte in het resultaat gevallen van voorgaande jaren. Om de eventuele terugbetalingen en reservering voor 2025 op orde te brengen is dit gecorrigeerd.

Volksgezondheid

Volksgezondheid heeft een positief resultaat van € 241.000, dit komt hoofdzakelijk door:

- Voordeel van € 170.000 op openbare gezondheidszorg. We hebben in 2024 IZA-middelen ontvangen waarmee we preventieve inzet zoals de inzet van gezondheidsmakelaar hebben bekostigd waardoor we minder eigen middelen hebben hoeven inzetten.
- Voordeel van € 77.000 op subsidies. De aanvraag van Santé Partners – Jeugdgezondheidszorg (0-4, uniform en maatwerk) is lager beschikt. Lagere subsidies zijn in lijn met de taakstelling. Ten opzichte van de aanvraag van 31 maart 2023 valt de aanvraag van 29 september voor JGZ, met een bedrag van € 60.932, lager uit. Daarnaast is een correctie toegepast op het uurtarief voor overhead in de subsidiebeschikking in december, wat het restant verklaart.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

CNO Bellweg

Er is een voordeel van ruim € 2 miljoen op de opvang CNO Bellweg. In het najaar van 2023 heeft de gemeente Culemborg op dringend verzoek van de rijksoverheid een crisisnoodopvang (CNO) aan de Bellweg geopend. In eerste instantie was deze CNO bedoeld voor Oekraïense ontheemden. Vanaf de opening bleek dat de toestroom van Oekraïense ontheemden minder groot was dan verwacht, waardoor de bezetting van de CNO laag was. In de eerste maanden van 2024 werd de druk van asielzoekers daarentegen groter. Per 1 april 2024 is daarom besloten om de CNO in te richten als een gemengde opvang, waarin zowel Oekraïense ontheemden als asielzoekers werden opgevangen. Hiermee hielp de gemeente Culemborg de druk op de opvang in Ter Apel verlichten. Vervolgens is in augustus 2024 besloten om de hele CNO in te zetten voor asiel, tot de sluiting van de opvang aan het einde van het jaar.

De wijziging van doelgroep van de CNO heeft ook effect gehad op het financiële effect van de opvang. De opvang van Oekraïense ontheemden vond plaats op basis van een vooraf goedgekeurde begroting, waarbij de afspraak gemaakt was om deze kostenneutraal te laten plaatsvinden. Voor de opvang van asielzoekers gelden andere afspraken, waarbij een vast bedrag per bed per dag wordt betaald. Omdat er sprake was van een gemengde opvang, heeft de gemeente de keuze gehad om van regime te wisselen. Door te kiezen voor de vergoeding per bed per dag en de gemaakte kosten daar tegen weg te strepen, is een financieel voordeel ontstaan.

Deze ontwikkelingen leiden tot de volgende voordelen:

- Lagere transitiekosten (aankoop inventaris, meubilair) € 1.433 miljoen voordeel (doordat een groot deel van inventaris al in 2023 was aangeschaft).
- Lagere kosten catering € 729.000 (voordeel)
- Lagere kosten gebouw (gas elektra, etc.) € 773.000 (voordeel)
- Lagere kosten inhuur personeel en inzet ambtelijk apparaat € 869.000 (voordeel)

Daar staat tegenover:

- Lagere doeluitkering Rijk € 1.796.000 (nadeel)

Bij het indienen van de begroting is ervan uitgegaan dat totale kosten werden vergoed, werkelijke vergoeding is gebaseerd op een dagvergoeding per vluchteling

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Jeugd Interventieteam Culemborg (JIC) Wijkaanpak

Ook de JIC wijkaanpak kent een overschot van € 124.000. Dat wordt verklaard door:

- Voor € 42.000 aan middelen uit 2023 overgeheveld zijn naar 2024;
- Onderhoudsmaatregelen aan JOP's zijn uitgesteld ad € 30.000;
- En door € 52.000 lagere inzet op wijkgericht werken.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2024 Salaamander vervanging keukenapparatuur	-26	0	26	Ja
2024 Salaamander vervanging deel meubilair	-38	0	38	Ja

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

8 Duurzaamheid

Wat is het maatschappelijk effect?

We werken aan een duurzame gemeenschap die bestand is tegen gevolgen van klimaatverandering. We komen tegemoet aan de behoeften van nu, zonder dat dit ten koste gaat van de kansen van generaties elders en in de toekomst. We zetten ons in voor de duurzame ontwikkeling van Culemborg. Tegelijkertijd zijn we realistisch, we kunnen niet alles tegelijkertijd. We hechten waarde aan het gesprek met inwoners en het gezamenlijke eigenaarschap. Verduurzamen en vergroenen kunnen we alleen als we het samen doen. In 2024 werken we binnen het programma Duurzaamheid aan een vijftal thema's:

1. Klimaatadaptatie, klimaatrobuustheid en riolering;
2. Groen en biodiversiteit;
3. Klimaatmitigatie (energietransitie);
4. Leefomgevingskwaliteit;
5. Circulaire economie en afval- en grondstoffen.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Riolering

Doelen en prestaties	
Een gezond en veerkrachtig stedelijk watersysteem waarbij Culemborg is voorbereid op de klimaatveranderingen.	
1. We houden samen met Waterschap Rivierenland het oppervlaktewater op goede kwaliteit	✓
2. We bieden een goed werkend, beheerd en onderhouden rioolstelsel vanuit de zorgplicht voor de inzameling stedelijk afvalwater. Artikel 10.33 Wet Milieubeheer (Wm).	✓
3. We verzorgen een doelmatige inzameling van hemelwater en voorkomen structurele (grond)wateroverlast vanuit de zorgplicht voor hemelwater en grondwater uit de Waterwet.	✓
	✓
Door klimaatadaptatie kan de regio en de stad zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering.	
1. We continueren de vier vastgestelde opgaven uit de Regionaal Adaptatie Strategie (RAS). De RAS dient onder andere als input voor het op te stellen water en rioleringsprogramma 2024-2028.	✓
2. De negen regionaal vastgestelde speerpunten voor klimaatadaptatie zijn deels gerealiseerd en dienen nu te worden geïmplementeerd en geborgd. Daartoe wordt een nieuwe samenwerkingsagenda opgesteld.	↗

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. Op basis van de klimaatstresstest is een Lokaal Adaptatie Uitvoeringsprogramma in voorbereiding. Deze stellen we in 2024 vast en implementeren. We integreren het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie met de Groene Uitvoeringsagenda. De water gerelateerde aanpak hiervan wordt bekostigd uit het water- en rioleringsprogramma 2024-2028, die van overstromingsrisico door het Rijk.

4. We stellen een subsidieregeling op voor inwoners waarbij inwoners een bijdrage kunnen krijgen voor het nemen van bepaalde klimaatadaptieve maatregelen aan en rond hun woning.

In oktober 2024 is met de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en het Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029 hiervoor geld gereserveerd . In de loop van 2025 werken we aan het opzetten en vaststellen van de subsidieregeling.

5. Bij de uitvoering van projecten, bij de aanpak van groot onderhoud, de uitvoeringsagenda groen en buurtgerichte groenprojecten wordt klimaatadaptatie integraal meegenomen.

6. In het openbaar gebied vervangen we bij groot onderhoud van wegen in elke wijk in de specifieke parkeervakken de klinkers door grasbetonstenen of waterpasserende straatstenen. In nieuwbouw- en transitieprojecten worden de parkeervakken klimaatadaptief ingericht.

7. We werken aan het ontwerp van de binnenstadsprojecten Prijssepoort/Vianense poort, Lekpoort/brug Havendijk, Goilberdingerpoort en de waterberging Beesdseweg.

Prijssepoort/Vianense poort, Lekpoort/brug Havendijk, Goilberdingerpoort: zie programma economie/binnenstad. Waterberging Beesdseweg wordt meegenomen in project Stationskwartier.

8. We creëren meer bewustzijn over biodiversiteit en klimaatadaptatie. We stimuleren daarmee meer groen in de tuinen. (project Culemborgers in het Groen).

Afval

Doelen en prestaties
Een schone stad behouden samen met de bewoners, bedrijven en partners waarbij ingezet wordt op een circulaire economie.
1. We zorgen voor een schone leefomgeving.
2. We dragen bij aan bewustwording, onder andere bij de jeugd, over de gevolgen van zwerfafval. We faciliteren initiatieven van bewoners, scholen en andere partijen voor een schone leefomgeving zoals de zwerfafvalbrigades. NME organiseert o.a. escaperooms ‘Plastic Soep’ voor schoolklassen en ondersteunt jaarlijks de World Clean Up day (gastlessen en opruimactie op scholen).
3. We beperken hondenpoep op verharding en in het groen.
4. We nemen ons eigen grondstoffengebruik onder de loep in het kader van de circulariteit en kijken waar duurzaamheid zwaarder gewogen kan worden bij aanbestedingen en inkopen in 2024 en werken dit uit in circulaire bedrijfsvoering.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Ook in 2024 te streven naar een hoeveelheid te verbranden restafval van maximaal 75 kg per inwoner per jaar.	
1. We faciliteren inwoners bij de doelstelling om het restafval te verminderen. NME promoot en ondersteunt scholen bij gescheiden inzameling. Jong geleerd….	
2. Er wordt waarde toegevoegd aan grondstoffen door intensief samen te werken met partijen die slim werken aan de circulariteit van grondstofstromen.	
3. Door efficiënt te opereren worden reële en voorspelbare uitvoeringslasten gerealiseerd en daarmee een voorspelbare afvalstoffenheffing.	
4. De verwachting is dat vanaf 2024 de papierinzameling met verenigingen stopt. Het AB Avri besluit hier eind 2023 over. We voeren het gesprek met de AVRI en de verenigingen over de gevolgen hiervan.	
5. Vanaf 1 januari 2024 kan luier- en incontinentiemateriaal apart ingeleverd worden. Tevens gaan we subsidies verstrekken aan inwoners die hiervoor in aanmerking komen.	
Het luier- en incontinentiemateriaal kan apart ingeleverd worden. De subsidieregeling is niet uitgevoerd omdat dit een bezuinigingsopgave was.	

Milieubeheer

Doelen en prestaties	
Klimaatmitigatie (energietransitie)	
1. We voeren het programma energietransitie uit waaronder:	
2. We stellen een participatieagenda voor de energietransitie op.	
Binnen het programma Duurzaamheid hebben we ervoor gekozen om participatie per project passend op te pakken. Zowel bij de RES als de transitievisie warmte is er een uitgebreid participatie traject doorlopen. Daarnaast wordt er bij kleinere projecten ingezet op participatie passend bij het project. De gemeenteraad is hierover op 29 februari 2024 geïnformeerd met een informatienotitie	
3. We bestrijden energiearmoede actief onder meer door verlenging van de inzet van de fixbrigade.	
4. We intensiveren de inzet op energiebesparingsprojecten zoals minder op de meter.	
5. We voeren de transitievisie warmte uit.	
6. We besteden bijzondere aandacht aan de verduurzaming van monumenten.	
7. We voeren de Regionale energiestrategie uit.	
8. Wanneer een nieuw initiatief zich aandient gaan we met inwoners en initiatiefnemers in gesprek over windenergie.	
9. We staan open voor innovatieve experimenten met onder meer met waterstof.	
Er hebben zich geen innovatieve experimenten aangediend voor waterstof.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

10. We werken aan de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed.

We werken volgens het D-MJOP. Bij grote investeringen nemen we verduurzaming mee, en ook als we onderhoud plegen wordt gekeken of we gelijktijdig kunnen verduurzamen.

11. We verkennen de mogelijkheden voor een duurzame energievoorziening van de nieuwbouw in de stationsomgeving.

Om een energieneutrale stad te bereiken, realiseren we duurzame mobiliteit

1. In het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan werken we de verduurzaming van het verkeer in Culemborg uit.

2. We ontwikkelen in twee buurten in Culemborg een duurzaam mobiliteitsconcept en breiden dit uit naar de rest van Culemborg.

3. We werken aan de ontwikkeling van een OV Hub en de verbetering van het station om duurzame mobiliteit vanuit de regio richting Randstad en andersom te stimuleren.

4. We zetten in op het pro-actief plaatsen van laadinfra en dragen zorg voor een goede verdeling van de laadinfra over de gehele gemeente.

Een Culemborgse samenleving die zich bewust is van de eigen rol en verantwoordelijkheid voor een duurzame leefomgeving en daar naar handelt (NME doet dit o.a. via inspiratie, educatie, advisering en communicatie)

1. We vernieuwen het vraaggerichte educatieve aanbod en laten de activiteiten meer aansluiten op de uitvoering van het gemeentebeleid (klimaat/energie/groen/spelen/cultuur/ gezondheid/afval). Dat gebeurt via uitleen van educatieve materialen en lessen door vaste NME gastdocenten binnen het brede schoolprogramma op de domeinen gezondheid-voeding; duurzaamheid-techniek en natuur-landschap.

2.We verbinden de Natuur- en Milieueducatie (NME) activiteiten met de sociale basis (verschillende beleidsterreinen zoals: preventie-akkoord, cultuurbeleid, gezonde leefomgeving, natuurlijk spelen). Denk aan de fruitplukdag, het burgemeestersontbijt, inzaaien van vlinderidylles en natuurbeleving met ouderen (Vitamine Groen).

3. We stimuleren en adviseren scholen om hun pleinen extra te vergroenen en klimaatadaptiever te maken. Daarnaast ondersteunen we scholen die daar nog mee willen starten.

Behoud en versterking van de fysieke leefomgevingskwaliteit

1. We adviseren integraal over diverse milieuthema's in het kader van beleidsvoorbereiding, bestemmingsplanprocedures en Omgevingsvergunningen.

2. We voeren maatregelen in het kader van het schone luchtakkoord uit.

Gezien de urgentie van andere energieonderwerpen, hebben we geprioriteerd binnen het programma en gekozen om meer op andere onderdelen in te zetten. Als er vragen komen, beantwoorden we deze actief.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Beleidsindicatoren

#	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Verplichte indicatoren				
33	Omvang huishoudelijke restafval kg per inwoner	69kg	70kg	nog niet bekend	CBS
34	Hernieuwbare elektriciteit	3.168	28,3%	nog niet bekend	RWS

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Betrokkenheid verbonden partijen

Avri	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De regio Rivierenland heeft de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. Als uitvoeringsorganisatie van de gemeenten in deze regio heeft Avri de opdracht om hieraan bij te dragen.
Belangrijkste ontwikkelingen	• We zijn betrokken bij en leveren input voor het opstellen van het beleidsplan 'van afval naar grondstoffen', met daarin concrete acties om de doelstelling te halen. • Er wordt een inwonerspanel opgericht en er volgt een inwonersonderzoek grondstoffenscheiding en dienstverlening. • We gaan bijplaatsingen aanpakken volgens een gericht actieplan.

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-6.388	-8.763	-8.192	571
Baten	7.961	9.894	9.022	-871
Saldo van baten en lasten	**1.573**	**1.131**	**831**	**-300**
Onttrekkingen aan reserves	200	200	200	0
Mutaties reserves	**200**	**200**	**200**	**0**
Totaal Duurzaamheid	**1.773**	**1.331**	**1.031**	**-300**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Toelichting op de afwijkingen:
Programma 8 Duurzaamheid heeft een negatief resultaat van € 387.000. De belangrijkste oorzaken daarvan zijn:

- Er is een nadeel van € 462.000 vanwege het doorstorten van geoormerkte middelen voor 'Natuur bij energieprojecten', die de gemeente namens Regio Rivierenland heeft ontvangen in de decembercirculaire 2024. Dit nadeel wordt binnen programma 99 Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen gecompenseerd door een voordeel van € 462.000 in de algemene uitkering. Per saldo is dit dus budgetneutraal.
- Een voordeel van € 43.000 op het taakveld riolering. Een nadere toelichting over de kosten die onder de rioolheffing vallen vindt u in de paragraaf lokale heffingen, onderdeel 2.2.3. rioolheffing.
- Een voordeel van € 32.000 op de afvalstoffenheffing.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2021 Betsy Perkweg en Prijsseweg	-53	-19	35	Nee

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Wat is het maatschappelijk effect?

Culemborg is Nederland in het klein. De landelijke uitdagingen, zoals het zorgen voor voldoende woningen, de overgang naar duurzame energie (zon en wind), en thema's als veiligheid, gezondheid en mobiliteit, spelen hier ook. Omdat de beschikbare ruimte beperkt is, is het een uitdaging om slimme, gecombineerde oplossingen te vinden. Daarnaast kunnen regionale vraagstukken, zoals de Gelderse puzzel, ook invloed hebben op Culemborg.

We willen onze woningbouwopgave zo snel, integraal en kwalitatief hoogwaardig mogelijk realiseren. Hierbij richten we ons niet alleen op het bouwen van nieuwe woningen, maar ook op het ontwikkelen van nieuwe buurten en het verbeteren van bestaande wijken. We streven ernaar dat buurten aangename en leefbare plekken blijven om te wonen. Een voorbeeld hiervan is de Stationsomgeving, waar we de komende tien jaar minimaal blijven werken aan de ontwikkeling van een nieuwe buurt. Zo zorgen we ervoor dat iedere Culemborger een woning kan vinden die past bij zijn of haar budget.

We streven naar een gezonde en sociale woonomgeving die beweging en spel stimuleert, waar bewoners zich betrokken voelen en naar elkaar omkijken. Prettig wonen gaat immers verder dan alleen het hebben van een fijne woning. Daarnaast richten we wijken toekomstbestendig in, door te ontwikkelen op een natuurinclusieve, klimaatadaptieve, energieneutrale en steeds circulairdere manier. Bij nieuwe ontwikkelingen staat de beleving van de leefomgeving voor onze inwoners centraal. We bieden bovendien meer ruimte voor maatwerk en nieuwe ideeën, terwijl we de kwaliteit van de leefomgeving blijven waarborgen.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Ruimtelijke en leefomgeving

Doelen en prestaties	
Opstellen van bestemmings- / omgevingsplannen.	
1. In 2024 ronden we op basis van de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro) bestemmingsplannen af waarvan het ontwerp voor 31 december 2023 ter inzage wordt gelegd;	
Niet alle procedures die gestart zijn onder de 'oude' wetgeving (Wro/Wabo, vaak eind december 2023) zijn volledig afgerond. De verwachting is dat dit in 2025 zeker wel het geval zal zijn.	
2. Vanaf 1 januari 2024 maken we nieuwe initiatieven onder de Omgevingswet mogelijk met omgevingsplanactiviteiten.	
Procesbegeleiding initiatieven en omgevingsvergunningen	
1. We begeleiden het proces van initiatieven die aansluiten bij de gemeentelijke doelen en maken daarbij afspraken over de rollen van de initiatiefnemer en de gemeente.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

2. We ondersteunen partners in facilitaire grondexploitaties. Waar nodig geven we invulling aan het verplichte kostenverhaal. De rapportage hierover vindt plaats via het Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG).

3. We werken met een intake- en de omgevingstafel voor het in behandeling nemen van nieuwe initiatieven en verbeteren deze werkwijze door te leren van de opgedane ervaring.

Implementeren Omgevingswet

1. We stellen medio 2024 de Omgevingsvisie vast.

2. We stellen in 2024 een startnotitie op voor het omgevingsplan.

De startnotitie 'Omgevingsplan' is in maart 2025 aangeboden aan de gemeenteraad.

3. We bereiden ons zo goed mogelijk voor op de invoering van de Omgevingswet, via verschillende sporen waar onder:

- Informatie, communicatie en bewustwording
- Omgevingsvergunning en toezicht en handhaving samen met de ODR
- Processen en taken
- ICT - aansluiten op het DSO en aanpassen eigen ICT-voorzieningen
- Kennis en opleiding en borgen dit in het strategisch personeelsplan
- Inzicht en beheersing van kosten
- Regels voor milieubelastende activiteiten

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Doelen en prestaties

Grondbeleid ondersteunt gemeentelijke doelen zoals stads, omgevings, woon en groenvisie en duurzaamheidsbeleid. Gebeurt door ruimtelijke ordeningsinstrumenten, uitvoering woningbouwopgave 2030, stationsomgeving, energietransitie en groenbiodiv.

1. We voeren procesmanagement uit binnen de stedelijke ontwikkelingsprogramma's en projecten. Afhankelijk van het project kiezen we daarbij binnen de kaders van het grondbeleid een regie faciliterende of actieve rol.

2. We sturen actief op risico's binnen de stedelijke ontwikkelingsprogramma's en -projecten.

3. We actualiseren en sturen periodiek bij op het programmatisch en financieel meerjarenperspectief.

4. We verhalen conform de wettelijke kaders de gemeentelijke plankosten op initiatiefnemers.

5. Met het programma Realisatie Woningbouwopgave 2020 - 2030 werken we aan de realisatie van de woningbouwopgave. In het Meerjaren Programma Grondexploitaties presenteren we deze opgave, samen met de meerjarige financiële impact voor de gemeentelijke middelen (MPG deel III).

6. We sturen op gemeentelijke doelen in de CV Parijsch.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

7. In het project Stationsomgeving en de deelprojecten daarbinnen, verbeteren we onze projectcontrol passend bij de omvang, de complexiteit en de subsidievoorwaarden. De ervaring die we hier opdoen gebruiken we voor de overige woningbouwprojecten.	

Wonen en bouwen

Doelen en prestaties	
Mensen die een woning zoeken in Culemborg vinden binnen een kortere tijd een bij hun woonwensen en budget passende woning in een prettige wijk en buurt. Nieuwbouwwoningen zijn toegankelijk, levensloopbestendig en geschikt voor een brede doelgroep.	
1. We geven uitvoering aan de regionale woondeal die we hebben afgesproken met het Rijk.	
2. We maken (prestatie)afspraken met KleurrijkWonen en woningbouwontwikkelaars over onderwerpen die we in de woonvisie hebben geïntegreerd zoals toekomstbestendig bouwen, woningtoewijzing, betaalbaar bouwen en houden, categorisering etc.	
3. We realiseren samen met KleurrijkWonen flexwoningen in het kader van sociale huur.	
4. We stellen een woonzorgvisie op.	
5. We heroverwegen het welstandsbeleid en actualiseren de welstandsnota tot een Nota ruimtelijke Kwaliteit	
6. We geven uitvoering aan de nieuwe wet regie op de volkshuisvesting en stellen beleid en regelgeving op daar waar dit wettelijk nodig en lokaal wenselijk is.	
De wet is nog niet vastgesteld.	
De aan ons toegewezen statushouders krijgen op tijd een passende woning in een passende buurt, met voldoende begeleiding en voorzieningen om te integreren.	
1. We werken samen met KleurrijkWonen en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) aan de aan ons toe te wijzen statushouders en hervestigde vluchtelingen.	
2. We bieden passende woningen aan, aan de ons toegewezen statushouders en hervestigde vluchtelingen.	
3. Statushouders worden goed begeleid tijdens hun huisvesting en inburgeringsproces en zijn tevreden over de dienstverlening van Vluchtelingenwerk, ElkWelzijn en de gemeente.	
4. We onderzoeken en (indien mogelijk) realiseren we een opvanglocatie voor vluchtelingen.	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Doelen en prestaties
Een aantrekkelijke en gezonde woon- en leefomgeving met voldoende ruimte voor groen en spelen waarbij Culemborg is voorbereid op de klimaatveranderingen.
1. Bij nieuwbouw, transformatie en inbreiding is groen een belangrijk onderdeel. We besteden in ieder project aandacht of en hoe groen bij kan dragen aan de identiteit van de stad, wijk of plek, aan de leefbaarheid, aan meer biodiversiteit en/of klimaatbestendigheid.
2. We voeren het Groenbeleidsplan en Biodiversiteitsplan uit. In 2024 werken we aan het herinrichten van de Bosboomgaard, vergroenen van de buurt Hoefblad, vergroenen van het Edelherthof en de heraanplant van de boomgaard aan de Nachtegaallaan. We starten met een pilot ecologisch beheer op het Speeleiland in de Parkstrook.
Aan het Groenbeleidsplan en Biodiversiteitsplan is ook in 2024 gewerkt, maar er is gekozen om deels te focussen op andere (kleinschalige) projecten. Herplant boomgaard Nachtegaallaan wordt in fases gerealiseerd en loopt door na 2024. Project Edelherthof is voorlopig van de baan door andere keuzes.
We werken aan een toegankelijk buitengebied. In 2024 zetten we in op planvorming voor de herontwikkeling van de Redichemse Waard tot natuur. Voortbordurend op de richting die in 2023 is ingezet. Dit doen we in afstemming met de blooteigenaar, het Collectief Redichemse Waard, de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en een eventuele toekomstige beheerpartij.
Door omstandigheden is dit vertraagd. Naar verwachting komt hier in 2025 definitief duidelijkheid over.
4. We werken mee aan buurtinitiatieven voor vergroening en de aanleg van geveltuintjes, die de biodiversiteit versterken en bijdragen aan klimaatadaptatie. Waarbij bewoners de verantwoordelijkheid willen overnemen voor het beheer en onderhoud van een stukje openbaar groen.
5. We koesteren het groen in de stad en waar mogelijk aanleggen/omvormen van verharding voor stroken groen en natuur. Verbeteringen op het gebied van hittestress en wateroverlast en stimulering biodiversiteit. (Bosboomgaard en aanpassen ondergronden zodat bomen toegepast kunnen worden).
6. Ons groen/beheer is van goede kwaliteit met aandacht voor biodiversiteit. Bijvoorbeeld het beheer van bermen voeren we gefaseerd uit zodat vegetatie werkt als schuilplaats voor insecten en vogels, als voedselbron functioneert en bloemen zaad kunnen zetten (insectenfauna waar vogels van profiteren). We zetten natuurlijke vijanden in of we stimuleren de populatie van natuurlijke vijanden voor bestrijding.
7. We realiseren de nieuwe groene speelplekken in Parijsch-Zuid.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

8. We realiseren het skate- en callisthenicspark en zorgen tegelijkertijd voor vergroening	
Er is budget voor het renoveren van de skatebaan, maar geen extra budget voor vergroening of andere aankleding. We hebben in 2024 het ontwerp en de uitvoering aanbesteed, om in 2025 in uitvoering te kunnen gaan. Het callisthenicspark zal niet worden gerealiseerd door het vertrek van de initiatiefnemers.	
9. We ronden de renovatie van enkele speelplekken af die in 2023 zijn gestart.	
10. We renoveren zes bestaande speelplekken, die technisch zijn afgeschreven.	
We hebben 1 speelplek gerenoveerd en 1 speelplek wordt waarschijnlijk in het najaar van 2025 opgeleverd. De andere 4 plekken zijn niet gerenoveerd, vanwege onvoldoende capaciteit.	

Begraafplaatsen en crematoria

Doelen en prestaties	
Het bieden van voldoende mogelijkheden om te begraven	
1. We werken samen met de Beheersstichting Begraafplaatsen Culemborg (BBC)	
2. We volgen de beschikbaarheid van begraafplaatsen in Culemborg	

Beleidsindicatoren

	Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
	Verplichte indicatoren				
36	Nieuw gebouwde woningen Aantal per 1.000 woningen		0,2	0,157	CBS
37	Demografische druk		75%	75,2%	CBS

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ontbrekende nummers zijn niet meer in gebruik.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Betrokkenheid verbonden partijen

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De ODR voert in mandaat de activiteiten uit op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving voor de beleidsvelden 'bouwen' en 'milieu'. Nagenoeg alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als daarvoor vergunningen op grond van de Omgevingswet zijn verleend. Een goede uitvoering van dit omgevingsrecht door de ODR is randvoorwaardelijk voor het mogelijk maken van onze ruimtelijke ambities.
Belangrijkste ontwikkelingen	Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet inwerking getreden. Na een lange voorbereidingstijd is in 2024 daadwerkelijk ervaring opgedaan met het werken aan nieuwe procedures onder de Omgevingswet. Naarmate deze ervaring toeneemt wordt verwacht dat de beloftes uit de Omgevingswet (sneller, beter en eenvoudiger) ook meer waargemaakt kunnen worden. De ODR heeft tot taak het omgevingsrecht op een professionele manier uit te voeren. Omdat de wetgeving complex is, veel vakjargon omvat en het voor inwoners en bedrijven geen dagelijkse kost is, is het belangrijk dat de ODR in de uitvoering van haar taken oog heeft voor deze context. Belangrijke aandachtspunten voor de ODR in de uitvoering van haar taken zijn dan ook 'het hanteren van de menselijke maat', 'het tijdig communiceren in begrijpelijke taal' en het op een kosteneffectieve en transparante wijze behandelen van dossiers. In het kader van het Interbestuurlijk Programma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (IBP-VTH) worden zogenaamde robuustheidseisen aan Omgevingsdiensten gesteld. De ODR voldoet niet aan alle gestelde eisen en heeft een plan van aanpak opgesteld om te onderzoeken op welke wijze zij wel aan die eisen kan gaan voldoen. In 2024 is een plan van aanpak vastgesteld met daarin scenario's om te kunnen gaan voldoen aan de robuustheidscriteria. Dit plan van aanpak is in uitvoering en loopt in 2025 door. De uitkomsten van deze discussie zijn voor de ODR bepalend voor de koers voor de komende jaren (uitbreiding takenpakket, of mogelijke fusering met andere omgevingsdiensten).

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

C.V. Parijsch (PPS)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	De C.V. Parijsch bouwt in de wijk Parijsch een woonwijk met daarin aandacht voor een groene, prettige en sociale woonomgeving. Er wordt gezorgd voor woonruimte die passend is voor verschillende doelgroepen.
Belangrijkste ontwikkelingen	In 2024 is de realisatie van Borg en Buiten gestart, en worden de overige gebieden zoals het Forteneiland verder afgerond. Het stedenbouwkundige plan van Borg en Buiten geeft invulling aan de wensen van de gemeente om meer groen in de wijk te realiseren in combinatie met meer betaalbare woningen. We werken met een mobiliteitsconcept om de parkeerdruk in de wijk te verminderen. Dat leidt ook tot minder stikstof. In Borg en Buiten worden houtbouw-conceptwoningen gerealiseerd. Bij de Witte Schuur wordt, als onderdeel van het bestemmingsplan, een natuurgebiedje gerealiseerd. Dit is openbaar voor bewoners die een wandeling willen maken.

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-9.735	-11.852	-10.682	1.170
Baten	4.599	5.808	9.497	3.689
Saldo van baten en lasten	**-5.136**	**-6.044**	**-1.185**	**4.859**
Onttrekkingen aan reserves	0	1.056	648	-409
Mutaties reserves	**0**	**1.056**	**648**	**-409**
Totaal Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	**-5.136**	**-4.987**	**-537**	**4.450**

Toelichting op de afwijkingen:

Programma 9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte heeft een positief resultaat van € 4,4 miljoen. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Een voordeel van € 4,5 miljoen door de tussentijdse winstneming van de CV Parijsch.
- Een voordeel van € 468.000 als gevolg van het verlagen van de verliesvoorziening bij de grondexploitatie Lanxmeer.
- Een voordeel van € 214.000 op de exploitatie van de panden Gispen en Carrier.
- Een nadeel van € 143.000 op kosten facilitaire grondbeleid die niet te verhalen zijn.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Het saldo van bovenstaande bedragen uit de grondexploitaties is € 5.039.000 positief. Samen met de tussentijdse winst Pavijen van € 289.000 uit het taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur is dit het resultaat van het grondbeleid. In het raadsvoorstel van de jaarstukken 2024 vindt u dit bedrag als resultaatbestemming terug.

De onderstaande bedragen hebben betrekking op de overige exploitatiebudgetten uit dit programma:

- Een nadeel van € 238.000 op de budgetten openbaar groen. Binnen team Realisatie en Beheer waren diverse openstaande vacatures. Hiervoor moesten werkzaamheden worden uitbesteed.
- Een nadeel van € 194.000 op de bouwleges. De opbrengsten zijn lager uitgevallen dan dat was ingeschat in de najaarsrapportage. De trend in de prognose die we daarin hadden opgenomen, heeft zich in kwartaal 4 niet voortgezet.
- Een voordeel van € 195.000 op het budget van de Omgevingswet, de werkzaamheden voor het Omgevingsplan vinden pas in 2025 en de jaren erna plaats. Hiervoor wordt in deze jaarstukken een budgetoverheveling voorgesteld.
- Een nadeel van € 174.000 op de loonkosten en inhuur. Een totale analyse van deze budgetten vindt u bij 'Wat heeft het gekost' onder programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen.
- Een nadeel van € 45.000 op het budget opvanglocaties. Dit betreft geen onderdeel van de Bellweg in programma 7 maar ontwikkelingskosten voor een eventueel vervolg opvang.
- Een nadeel van € 44.000 op de procesbegeleiding Redichemse waard.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2021 Camerasysteem Triosingel	-19	0	19	Ja
2021 Spelen met speelruimte	-132	-64	68	Ja
2023 Jaarschijf speelvoorzieningen 2023	-91	-43	47	Ja
2023 Vervanging Fiat Doblo VD-726-L (piket)	-24	0	24	Ja
2023 Vervanging Fiat Scudo VD-730-L (wijkbeheer)	-23	0	23	Ja
2023 Vervanging heftruck Toyota	-33	0	33	Ja
2024 Herinrichting speeltuin Mimaspad	-41	-2	39	Ja
2024 Aanleg Skatebaan	-142	0	142	Ja
2024 Speelvoorziening jaarschijf 2024	-33	0	33	Ja
2024 Tractie: Vervanging bermenfrees	-27	0	27	Ja

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Wat is het maatschappelijk effect?

Geld is een belangrijke randvoorwaarde om de plannen te kunnen uitvoeren die Culemborg aantrekkelijk houden voor onze inwoners en bedrijven. De gemeente moet daarom duurzaam financieel gezond zijn en blijven.

De begroting is niet alleen op geld gericht. In de programma's staan de doelen en resultaten die wij voor Culemborg willen bereiken. We leggen in de begroting onze keuzes goed uit en doen dat in heldere en toegankelijke taal. We maken onze keuzes ook zo veel mogelijk meetbaar. Zo kunnen de gemeenteraad en onze inwoners controleren in hoeverre de doelstellingen worden gehaald.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Beheer overige gebouwen en gronden

Doelen en prestaties	
Wij bieden voor een maatschappelijke prijs accommodaties aan waarin inwoners elkaar kunnen; ontmoeten, sporten, culturele activiteiten ontplooien en tuinieren, ter ondersteuning van de beleidsvelden welzijn, sport en cultuur.	
1. Wij bieden voor een maatschappelijke prijs voor accommodaties aan waarin inwoners elkaar kunnen; ontmoeten, sporten, culturele activiteiten ontplooien en tuinieren, ter ondersteuning van de beleidsvelden welzijn, sport en cultuur.	
2. Wij bieden de mogelijkheid aan inwoners en maatschappelijke organisaties om bij het Accommodatieloket afspraken te maken over het gebruik van beschikbare accommodaties.	
3. Wij sturen op zo optimaal mogelijk gebruik van onze accommodaties.	
4. Wij voeren de uitvoeringsagenda van het accommodatiebeleid uit passend bij de beleidsdoelstellingen van de gemeente.	
De gemeentelijke organisatie kan haar werk goed doen, is herkenbaar, vindbaar en toegankelijk voor haar inwoners en partners.	
1. We beheren de huisvesting van de gemeentelijke organisatie in het stadskantoor, de gemeentewerf, het stadhuis en de kinderboerderij met NME-centrum.	
2. We voeren het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (D-MJOP) uit.	
3. Op de kinderboerderij onderzoeken we de mogelijkheden om de locatie breder te gebruiken om zo mogelijk een knooppunt te kunnen zijn voor meerdere gemeentelijke beleidsterreinen.	
Locaties in de stad die belangrijk zijn voor de stad en haar inwoners, die op een later moment waarde kunnen toevoegen en waarvoor geen structurele invulling is gevonden zijn in eigendom van en worden in stand gehouden en beheerd door de gemeente.	
1. We beheren monumenten.	
2. We beheren bijzondere locaties (Molen de Hoop, Bartje, fort 't Spoel).	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. We beheren onze (erf-)pachtgronden en strategische gronden.	
Wij zetten in op de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille.	
1. Wij gaan onze vastgoedobjecten verduurzamen.	
De plannen hiervoor gaan mee met het opstellen van een geactualiseerd D-MJOP.	
2. In 2024 wordt een duurzaam meerjarenonderhoudsplan (D-MJOP) opgesteld.	
Hiermee zijn wij in 2025 gestart.	

Parkeerbelasting

Doelen en prestaties	
Een goede beschikbaarheid van parkeerplaatsen voor deelauto in het kader van het stimuleren van deelmobiliteit.	
1. We evalueren de huidige tarieven en bezetting van parkeerplaatsen.	
2. We gaan actief communiceren over de locaties van parkeerplaatsen en de tarieven.	
3. We geven invulling aan parkeren van motoren, campers en andere (nieuwe) vormen van mobiliteit.	

Beleidsindicatoren

In de Programmabegroting 2024 waren geen beleidsindicatoren opgenomen in dit programma.

Betrokkenheid verbonden partijen

Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	BSR draagt bij door het tijdig, volledig, juist en optimaal opleggen en innen van de aanslagen lokale belastingen tegen zo laag mogelijke kosten.
Belangrijkste ontwikkelingen	Bij het opstellen van de begroting heeft BSR de uitgangspunten gehanteerd, zoals opgenomen in de door het dagelijks bestuur vastgestelde Kadernota 2025-2028. Hierbij zijn tevens de uitgangspunten uit het Plan van aanpak kostenverlaging BSR 2021 t/m 2024 meegenomen. In de begroting 2025 is de nieuwe systematiek van kostentoedeling aan de deelnemers van BSR toegepast. Het is voor BSR van groot belang, rekening houdend met de krapte op de arbeidsmarkt en de uitstroom van kennis door pensionering, de organisatie tijdig versterken om zodoende de kwaliteit en output te kunnen continueren en waarborgen. BSR is mede-initiatiefnemer van de Landelijke Lokale Belastingprocessen (LLBP). Door processen eenduidig te beschrijven zijn softwareleveranciers in staat om de belastingsoftware te standaardiseren en wordt maatwerk overbodig. Dat levert een bijdrage aan het kwalitatief en goed uitvoeren van de taak van BSR. Juli 2024 heeft de gemeente Gorinchem het verzoek ingediend om per 1 januari 2025 toe te mogen treden tot BSR.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

BNG Bank	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	BNG Bank is van en voor de publieke sector. Alles wat BNG doet staat in het teken van maatschappelijke impact. Bij BNG draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Ambitie is dat BNG als natuurlijke partner er is voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en dat ze daarin succesvol zijn.
Belangrijkste ontwikkelingen	Voor 2024 laat BNG goede resultaten zien over het eerste halfjaar. Nettowinst is stegen en de bank verkeert in een zeer liquide positie. Ondanks een matig herstel van de economische groei, zagen ze met name in het tweede kwartaal van dit jaar een sterke toename van de kredietvraag bij woningcorporaties en gemeenten. Hierdoor heeft BNG voor EUR 6 miljard aan nieuwe langlopende leningen verstrekt. Hiermee weten ze hun ambities op het vlak van maatschappelijke impact meer en meer te realiseren.

Vitens N.V.	
Betrokkenheid bij de doelen uit dit programma	Drinkwaterbeschikbaarheid en kwaliteit staan steeds meer onder druk. Samen met anderen werpen we onze blik vooruit en werken we aan een nieuw, duurzaam waterecosysteem. We koesteren de natuur als bron van ons drinkwater. Samen werken we eraan om die natuur nóg mooier en gezonder te maken. Iedereen kan iets bijdragen: in je eigen leefomgeving en in de waterwingebieden. Vitens gaat voor elke druppel duurzaam. Bij het winnen, zuiveren, leveren en gebruiken van drinkwater.
Belangrijkste ontwikkelingen	Vitens wil in 2030 de drijvende kracht en pro-actieve partner zijn voor het realiseren van een duurzaam drinkwatersysteem. Een systeem waarin alles gericht is op het winnen van water met minimale, en als het kan zelfs positieve impact op de omgeving. Een belangrijke oplossing hierbij is het beter vasthouden van water in natte tijden, in plaats van zo snel mogelijk afvoeren. Om aan de stijgende vraag naar drinkwater te voldoen moeten we onze winningen en infrastructuur uitbreiden en waterreserves vergroten. Dit doen we met zo min mogelijk nadelige impact op de omgeving door bijvoorbeeld de biodiversiteit in waterwingebieden te verbeteren

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wat heeft het gekost?

Onderstaande tabel geeft het resultaat over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	-1.279	-1.709	-2.252	-543
Baten	71.392	74.475	75.802	1.327
Saldo van baten en lasten	**70.113**	**72.766**	**73.550**	**784**
Stortingen in reserves	0	-142	-142	0
Onttrekkingen aan reserves	211	2.188	2.166	-22
Mutaties reserves	**211**	**2.046**	**2.024**	**-22**
Totaal Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	**70.324**	**74.812**	**75.574**	**762**

Toelichting op de afwijkingen:

Programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen heeft een positief resultaat van € 762.000. Dit komt hoofdzakelijk door:

- Een voordeel van € 527.000 door de Decembercirculaire van het Gemeentefonds. De Decembercirculaire verschijnt altijd te laat om nog te kunnen verwerken in de begroting.
- Een nadeel van € 77.000 als gevolg van verrekeningen uit voorgaande jaren (afboeken boekwaarde Helling 7).
- Een voordeel van € 176.000 bij de onroerendezaakbelasting (ozb). De ozb-opbrengsten zijn iets hoger dan verwacht. In de voorjaarsrapportage 2024 waren de ozb-opbrengsten al naar boven bijgesteld op basis van de definitieve waardeontwikkeling met peildatum 1-1-2023. We hebben dit destijds tijdig met de BSR kunnen afstemmen om zo in de voorjaarsrapportage 2024 een voordeel van 363.000 te kunnen melden. Uit de laatste verantwoordingsoverzichten van de BSR zijn de verwachte belastingopbrengsten voor de periode 2019 t/m 2024 alsnog iets hoger voor Culemborg. Dit voordeel is nu onderdeel van het jaarrekeningresultaat. Daarnaast is er ook een lagere voorziening dubieuze debiteuren nodig.
- Een voordeel van € 38.000 bij parkeerbelasting. In 2024 zijn er meer transacties geweest met kortparkeerders.
- Een voordeel van € 580.000 op de rentebaten van de uitstaande leningen. Het hoofdsaldo op schatkistbankieren is toegenomen met ongeveer € 20 miljoen. Hierdoor zijn de rentebaten toegenomen.
- Een voordeel van € 457.000 op de rentekosten van aangegane leningen. In tegenstelling tot wat geraamd was in de begroting, zijn er geen korte geldleningen aangetrokken.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Een nadeel van € 858.000 op de toegerekende rente. Door de hogere rentebaten en lagere rentekosten is het saldo van de rentekosten die doorbelast worden (toegerekende rente) lager dan geraamd. In de exploitatie op programmaniveau geeft dat een positief resultaat ten opzichte van de begroting.
- Een nadeel van € 105.000 op de afschrijvingen die verkeerd waren begroot.

Daarnaast lichten we onder dit programma graag een afwijking toe die op verschillende begrotingsprogramma's voorkomt:

Personeelslasten
In 2024 waren de gemeentelijke salarislasten € 16.115.799. De lasten voor ingehuurde medewerkers bedroegen € 6.201.345. De totale personeelslasten kwamen hiermee op € 22.317.144. Tegenover een begroting van € 18.436.898 lijkt dit in totaal op het eerste oog een overschrijding van € 3.880.246 te geven. Maar om een zuiver beeld te kunnen geven, is het belangrijk om de inhuur en personeelslasten eraf te trekken die gedekt worden uit gesloten systemen (zoals de riolering) en derde geldstromen (zoals grondexploitaties, de CNO Bellweg en CDOKE-gelden voor duurzaamheid). In totaal werd in 2024 € 2.836.871 hieruit gedekt.

De overschrijding op het personeelsbudget bedraagt na deze verrekening in 2024 in totaal € 1.043.374, dus zo'n 6% van het totale personeelsbudget. Dat heeft met verschillende ontwikkelingen te maken. De arbeidsmarkt voor gemeenten is krap. Daardoor staan vacatures langer open en moet onze organisatie vaker kiezen voor inhuur. Niet alleen onze gemeente heeft hiermee te maken, dit geldt voor alle gemeenten en zelfs de hele publieke sector. De inhuurmarkt is daarom ook krap, met als gevolg (nog steeds) stijgende tarieven.

College en directie sturen hier sinds 2023 steeds scherper op: inhuur is mogelijk wanneer de openstaande vacature leidt tot onacceptabele achterstanden voor onze inwoners of een te hoge werkbelasting voor de omringende medewerkers. Immers: verhoogde werkdruk geeft een risico op verzuim, waardoor de inhuurbehoefte verder toe zou nemen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft de uitputting van de investeringskredieten over het jaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	(Restant) Krediet 2024	Rekening 2024	Verschil 2024	Overhevelen naar 2025
2021 SVN stimuleringsfonds volkshuisvesting Rekcrt 9470	-1.056	-158	898	Ja
2021 Leningdelen SVN Energiebesparings Rekcrt 9470	1.047	-79	-1.125	Ja

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Paragrafen

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Bedrijfsvoering

Wat is het maatschappelijk effect?

Bedrijfsvoering is een belangrijk aspect voor de ambtelijke organisatie om haar werk te kunnen doen. Wanneer we over bedrijfsvoering spreken, sluiten wij aan bij de definitie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken Koninkrijksrelaties (BZK):

"Bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen waarmee de gemeente haar beleidsdoelstellingen kan realiseren, samen met de sturing en beheersing van die processen."

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, structuur, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een gezonde cultuur binnen de organisatie cruciaal om onze doelstellingen te bereiken.

De Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB) voert een deel van die taken uit. Over onze eigen inhoudelijke doelen en resultaten wordt in deze paragraaf gerapporteerd. Over de Bedrijfsvoeringsorganisatie zelf wordt in paragraaf Verbonden Partijen gerapporteerd. De financiële consequenties zijn opgenomen in het programma Algemene Dekkingsmiddelen.

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe

Doelen en prestaties	
De samenwerking met BWB verloopt goed en de dienstverlening sluit goed aan bij de Culemborgse bestuurlijke keuzes en werkwijze.	
1. Professioneel opdrachtgeverschap vullen we onder andere in door middel van uitvoering van het jaarplan 2022 en periodieke Opdrachtgever-Opdrachtnemer gesprekken die plaatsvinden.	✓
2. Om te leren van elkaar en gezamenlijk grip houden op de bedrijfsvoering, vindt er periodiek afstemming plaats op het gebied van Control met Tiel, West-Betuwe en BWB. Gezamenlijk stellen we beleidsregels op voor de interne controle.	✓
3. Om de dienstverlening verder te verbeteren wordt aan de producten-dienstencatalogus (PDC) uitvoering gegeven. Jaarlijks wordt gecheckt en geëvalueerd of de PDC moet worden bijgesteld en of de dienstverlening conform afspraken is verlopen.	✓

Businesscontrol

Doelen en prestaties	
In de stoplichtrapportage van de interim controle 2024 staan er geen onderwerpen op rood	
1. De planning en control cyclus is verbeterd. De kadernota wordt verbeterd door naast de beleidsmatige ontwikkelingen ook de financiële stand van zaken op te nemen.	↗

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

2. Verbijzonderde interne controles vinden conform jaarplan periodiek plaats. Naast de reguliere presentatie van de gegevensgerichte onderzoeksresultaten in een memorandum, levert de VIC twee keer per jaar een overzichtsrapportage aan de concern controller en de directie met systeemgerichte adviezen en de opvolging van de adviezen in de eerder uitgebrachte memoranda.

3. In de risicotabel krijgen de risico's en bedreigingen met betrekking tot cybersecurity en -incidenten een plaats.

4. Rechtmatigheidsverantwoording:
In de jaarstukken over 2023 nemen wij de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording op waarin het college van B&W een uitspraak doet over de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen van de gemeente. Bij de jaarafsluiting over 2023 evalueren we - in samenwerking met de accountant - of de organisatie goed is toegerust op de rechtmatigheidsverantwoording. Waar nodig worden procedures bijgesteld.
Na de interim controle van 2024 evalueren we het proces, intern en met de auditcommissie.

5. Efficiëntie in het inkoopproces door afname handelingskosten:
Het aantal facturen met een factuurwaarde < € 1.000 is kleiner dan 3.500 of <40% van het totaal aantal facturen uit. Het aantal eenmalige crediteuren is kleiner dan 350 of < 20% van het totaal aantal facturen.
Het aantal crediteuren met 2 tot en met 5 facturen is kleiner dan 350 of <25% van het totaal aantal facturen.

Financiën

Doelen en prestaties
De gemeente is transparant over hoe zij haar middelen inzet. Ze voldoet aan financiële wet- en regelgeving en legt hierover verantwoording af.

1. We leveren betrouwbare en volledige financiële informatie, advies en rapportages. De advisering wordt verder geprofessionaliseerd en er wordt extra geïnvesteerd in training en gebruik van de sturingsmiddelen (o.a. dashboard).

2. We voeren de financiële administratie van de gemeente (incl. treasury) binnen de vastgestelde dienstverleningsnormen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Informatievoorziening en communicatie

Doelen en prestaties
De gemeente zet in op eigentijdse communicatie in en verbetert de dienstverlening om de inwoners en andere betrokkenen te bereiken, te betrekken en naar hen te luisteren
1. We blijven werken aan de verdere ontwikkeling van onze gemeentelijke (project)websites. Deze websites moeten aansluit op de behoeften van inwoners, ondernemers en instellingen en zijn raadpleegbaar en toegankelijk voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden.
Culemborg.nl sluit aan op de behoeften van inwoners en is raadpleegbaar en toegankelijk voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. De gemeente beheert ook andere websites die nog niet allemaal voldoen aan de toegankelijkheidseisen die de overheid aan websites stelt. Hieraan wordt gewerkt.
2. In 2024 werken we verder aan het ontwikkelen van visuele communicatie. Deze vorm van communicatie draagt bij aan begrijpelijker communiceren. Dit doen we onder meer door het uitbreiden van onze beeldbank en het inzetten van beeld, zoals animatie en video.
3. Het bereiken van inwoners via sociale media is groter en efficiënter wanneer we deze (doelgroep-) gericht inzetten. In 2024 gaan we meer gebruik maken van campagnes via social media-advertenties.
4. Aandacht voor begrijpelijk schrijven blijft actueel. Als organisatie streven we naar begrijpelijke communicatie die leesbaar is voor alle groepen in de samenleving die basiskennis van het Nederlands hebben. In 2024 is het speerpunt gericht op onze schriftelijke communicatie, zoals brieven.
5. In 2024 ontwikkelen we een kanalenstrategie waarmee we de gemeentelijke communicatiekanalen nog doelgerichter kunnen inzetten. Het geeft ons ook een duidelijk overzicht welke doelgroepen we onvoldoende bereiken en welke kanalen (verder) ontwikkeld moeten worden.
6. In 2024 werken we verder aan de digitale toegankelijkheid van onze communicatie en (digitale) dienstverlening. We ontwikkelen e-formulieren om inwoners en ondernemers beter en sneller van dienst te kunnen zijn als zij zaken doen met de gemeente.
Het ontwikkelen van online formulieren is een groot project dat we dit jaar gestart zijn en komend jaar verder uitvoeren.

Informatiebeveiliging

Doelen en prestaties
We streven er naar om in control te zijn (optimale veiligheid). In 2024 zullen nadere stappen worden gezet op het pad naar een hoger volwassenheidsniveau van de organisatie. Dat betekent voldoen aan de Baseline informatieveiligheid Overheid (BIO) +
1. Implementatie van Monitoring en Response. Met deze oplossing worden digitale inbreuken of incidenten vroegtijdig opgemerkt en ondervangen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

2. Vergroten van informatiebeveiliging en privacy bewustzijn en van de medewerkers en het management.

Er worden meerdere sporen ingezet om de bewustwording van de ambtelijke organisatie te vergroten. Zo wordt een tool (Sir Askalot) ingezet die wekelijks dilemma's voorlegt op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Er worden presentaties gehouden. Bij Sociaal Domein/de wijkteams is er een presentatie gehouden met opvolging. Om het bewustzijn bij het management te vergroten, zou er een Table Top oefening worden georganiseerd. In verband met een volle planning en voorbereiding is de oefening verplaatst naar 2025.

3. We gaan een diepere duik nemen in het beveiligen van informatiesystemen door de implementatie van een Information Security Management System (ISMS).

Er zijn security-analyses uitgevoerd. Het proces om een geschikte tool aan te besteden heeft een halfjaar in beslag genomen. Hierdoor is het niet gelukt om de implementatie te laten plaatsvinden in 2024. De implementatie zal in 2025 worden uitgevoerd.

4. Verantwoording afleggen over informatieveiligheid en privacy (ENSIA).

Systemen zijn vernieuwd en/of opnieuw ingericht om 'de basis op orde' te faciliteren en stuurinformatie te genereren.

1. In 2024 wordt gestart met de verkenning van de aanbesteding van het financieel en HRM pakket i.v.m. aflopen van de contracten. Deze gelegenheid wordt gebruikt om te bezien of er een systeemsprong kan worden gemaakt en i.p.v. losse pakketten er een Enterprise resource planning systeem kan worden aangeschaft (ERP). Met als doel met één softwarepakket optimaliseer je alle administratieve processen in je organisatie. Dit biedt wellicht mogelijkheden aan de kwaliteits- en kosten kant.

Zoals eerder aangegeven, heeft de verkenning naar ERP-systemen ertoe geleid dat hier niet voor gekozen is. In 2024 is verder gewerkt aan een oplossing voor borging van het financiële en eHRM-systeem en zijn gesprekken gevoerd met partijen.

De informatie waar wij verantwoordelijk voor zijn is beschikbaar en toegankelijk, integriteit en - waar nodig - vertrouwelijkheid is gewaarborgd.

1. We gaan aan de slag met het verder uitbouwen en optimaliseren van het zaaksysteem, zodat de organisatie efficiënter kan werken en dienstverlening beter georganiseerd kan worden.

2. We werken aan het verder digitaliseren van de informatiestromen binnen de organisatie.

3. Wij beheren de documentatievoorziening en archieven conform de geldende wet- en regelgeving en toetsen dit periodiek.

4. We hebben een privacy officer en een functionaris gegevensbescherming. Zij regisseren het proces, zorgen dat we daarvan leren, toetsen onze systemen en zetten daarnaast vooral in op bewust gedrag van medewerkers.

5. We gaan verder met de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Facilitair

Doelen en prestaties	
Onze huisvesting en facilitaire dienstverlening is duurzaam, (kosten-)efficiënt en prettig, ook voor onze huurders.	
1. We beheren onze gebouwen en het interieur en verzorgen de facilitaire dienstverlening voor gemeentelijke gebouwen. We kijken daarbij actief naar de effecten die hybride werken voor ons voor gevolgen hebben.	
2. Bij het afsluiten van contracten, en waar mogelijk ook apart, doen we aanpassingen die het gebruik van onze gebouwen duurzamer maken en passen we waar het kan actief social return toe.	

Juridische Zaken

Doelen en prestaties	
De gemeente houdt zich aan wet- en regelgeving, is zorgvuldig bij het maken van afspraken en sluiten van overeenkomsten en heeft een goede mogelijkheid voor bezwaar en beroep.	
1. We bieden onze inwoners een zorgvuldige mogelijkheid voor het indienen van bezwaar en klachten.	
2. We zorgen ervoor dat we de regelgeving tijdig bekend maken.	
3. We behandelen schadeclaims in samenwerking met de verzekeraars.	
4. We voeren de wet tijdelijke huisverboden uit voor de gemeenten Culemborg, Tiel, West Betuwe, Zaltbommel, Neder-Betuwe, Buren en Maasdriel.	
5. Zorgen voor de behandeling van WOB- en AVG-inzageverzoeken.	

Beleidsindicatoren

Indicator	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Meetinstrument
				Verplichte indicatoren
1. Formatie *(in aantal fte per 1.000 inwoners)*	5,9	6,1	6,4	Eigen gegevens
2. Bezetting *(in aantal fte per 1.000 inwoners)*	5,8	5,3	5,9	Eigen gegevens
3. Apparaatskosten *(kosten per inwoner)*	€ 447	€ 418	€417	Eigen gegevens
4. Externe inhuur *(in % van totale loonsom)*	29,6%	5,6%	27,8%	Eigen gegevens
5. Overhead *(in % van totale lasten)*	12,8%	12,72%	10,4%	Eigen gegevens

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

NB. de nummers voor de verplichte indicatoren komen overeen met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ontbrekende nummers zijn niet meer in gebruik.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf verslagjaar 2023 is het college verantwoordelijk voor het afleggen van een rechtmatigheidsverantwoording, die wordt opgenomen in de jaarrekening. Hiermee legt het college rechtstreeks verantwoording af aan de raad over het (financieel) rechtmatig handelen van de organisatie.

De baten, lasten en balansmutaties moeten betrouwbaar in de jaarrekening worden opgenomen. In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college uit in hoeverre het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium zijn nageleefd. Dit betekent dat deze posten in lijn moeten zijn met de door de raad vastgestelde kaders, zoals de begroting, verordeningen en relevante wet- en regelgeving. De Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV (oktober 2024) vormt de basis voor deze verantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording zelf – de verklaring van het college – is verderop in de jaarrekening opgenomen. De plaats en tekst hiervan zijn voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In deze paragraaf Bedrijfsvoering volgt daarna, ook conform het BBV, de toelichting aan de raad.

Grensbedrag

De raad heeft eerder een grensbedrag bepaald. Dat is 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor deze jaarstukken is dat € 3.365.430.

Conclusie

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.682.000 bedraagt. Van dit bedrag is € 882.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Per saldo is sprake van een netto overschrijding van € 1.800.000. De overschrijdingen blijven hiermee onder de verantwoordingsgrens van € 3.365.430.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Toelichting

Op basis van de financiële verordening moeten individuele afwijkingen groter dan € 111.000 aanvullend worden toegelicht. In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen opgenomen die gedurende het jaar zijn geconstateerd.

(bedragen *€ 1.000)	Bedrag (Bruto)	Passend binnen de financiële verordening & tijdig en acceptabele afwijkingen	Bedrag (Netto)
Begrotingscriterium			
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	1.605	882	723
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	-		-
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-		-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	-	-	-
Voorwaardecriterium			
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	1.077		1.077
M&O Criterium			
Overige bevindingen inzake M&O Criterium	-		-
Totaal	**2.682**	**882**	**1.800**

Op basis van de bepalingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 worden de afwijkingen hieronder individueel toegelicht uitgesplitst naar de drie rechtmatigheidscriteria:

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Begrotingscriterium

Overschrijding lasten

In onderstaande tabel zijn de overschrijdingen van de lasten over boekjaar 2024 opgenomen. De niet acceptabele overschrijdingen zijn voorzien van een toelichting. Voor een gedetailleerder toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten.

Programma	Bruto afwijking	Niet-acceptabele afwijking	Toelichtingen niet acceptabele afwijkingen
Bestuur en Ondersteuning	€ 566.000	€ 227.000	In 2024 zijn er meerkosten geweest voor de jaarrekeningcontrole van onze vorige accountant, Flynth. Daarnaast zijn er eenmalig extra kosten geweest voor het aanbestedingstraject van de nieuwe accountant, ETL. Voorts hebben een kleine overschrijding bij het budget voor werving- en selectie. In 2024 hebben we 6 nieuwe teamleiders geworven én aangenomen. Wat hiermee samenhangt zijn extra kosten voor het inschakelen van deskundigen om boventallige medewerkers te helpen bij een re-integratietraject buiten de organisatie. Ook heeft een medewerker beroep moeten doen op een WW-uitkering van de UWV. Als gemeente zijn we hiervoor eigen risicodrager.
Veiligheid	€ 112.000	€ 112.000	De overschrijding wordt voornamelijk verklaard door hogere inhuurkosten. Deze kosten zijn gemaakt voor de opvang van zwangerschapsverlof binnen het subteam procesregie (tevens projectleider Jeugdinterventie Team Culemborg en dus borging van de aanpak van het Jeugd Interventie Team) en inhuurkosten vanwege langdurig verzuim op het gebied van vergunningverlening.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Programma	Bruto afwijking	Niet-acceptabele afwijking	Toelichtingen niet acceptabele afwijkingen
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	€ 241.000	€ 241.000	In de najaarsrapportage 2024 hebben we een voordeel gemeld op de energielasten van de openbare verlichting. Op andere onderdelen zijn er na het opstellen van de najaarsrapportage 2024 tegenvallers aan het licht gekomen als gevolg van een aantal grote netwerkstoringen door kabelschades. Daarnaast hebben we meer verouderde armaturen en lampen moeten vervangen dan vooraf ingeschat. Hierbij hebben we ook te maken gehad met stijgende materiaalkosten. Verder zijn er hogere inhuurkosten gemaakt dan begroot. De arbeidsmarkt voor gemeenten is krap. Daardoor staan vacatures langer open en moet onze organisatie vaker kiezen voor inhuur. Een uitgebreide toelichting hierop is opgenomen onder 'Wat heeft het gekost' in programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen.
Economie	€ 143.000	€ 143.000	Door een hogere cofinanciering voor een regionaal project cultuurhistorische landmarks en het uitblijven van een bijdragen van het ondernemersfonds voor de matchmaker is een afwijking ad €44.000 ontstaan. Verder is een nadeel ontstaan van € 15.000 voor de vervanging van de (elektrische) Liniepont Daarnaast is de afwijking ontstaan door hogere inhuurkosten. Meer hierover is opgenomen onder 'Wat heeft het gekost' in programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen
Financiering en Algemene dekkings-middelen	€ 543.000	-	De acceptabele afwijkingen worden onderstaand toegelicht
Totaal	**€ 1.605.000**	**€ 723.000**	

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten

Uit de analyse op de begrotingsrechtmatigheid blijkt dat op meerdere programma's sprake is van baten onderschrijdingen, baten onderschrijdingen en lasten onderschrijdingen. De raad autoriseert de begroting op het saldo van baten en lasten. In bovenstaande analyse is daarmee rekening gehouden. In de financiële verordening van de gemeente Culemborg is vastgelegd op welke wijze, in afwijking van begrotingswijzigingen, de raad tijdig kan worden geïnformeerd over onderschrijdingen van baten en lasten en overschrijdingen van baten. Bij de programma's zijn de verschillende analyses uiteengezet op programmaniveau.

Lastenoverschrijdingen die acceptabel zijn (€ 882.000)

Deze begrotingsafwijkingen passen binnen deze door de Raad gestelde kaders ten aanzien van acceptabele afwijkingen (past binnen direct gerelateerde inkomsten, open-einde regelingen en overschrijdingen die zijn geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage). Bij de programma`s zijn de verschillende analyses uiteengezet op programmaniveau. De belangrijkste afwijkingen die acceptabel zijn worden onderstaand toegelicht.

Bestuur en Ondersteuning

We hebben een extra storting in de Voorziening wethouderspensioen gedaan vanwege fluctuaties in de rekenrente, hogere indexaties en overname van extern belegde polissen. Hiervoor gaan wij - net als in voorgaande jaren - uit van de berekeningen van onze pensioenadviseur PROambt. Dit zijn acceptabele afwijkingen omdat deze kosten binnen een open-eind regeling vallen.

Er heeft een extra dotatie in de voorziening verlofsparen plaatsgevonden van € 111.410. Deze dotatie valt binnen een open-eind regeling en is daarom een acceptabele afwijking.

Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Toegerekende rente van €858.000. Hier staat tegenover een voordeel van €457.000 (rentekosten) en hogere rentebaten (€ 580.000). Tegenover deze kosten staan dus direct gerelateerde inkomsten.

Voorwaardencriterium

De controle op de naleving van EU-aanbestedingswetgeving betreft uitsluitend een controle gericht op de rechtmatigheid. Op basis van de financiële verordening worden geconstateerde rechtmatigheidsfouten groter dan 0,1% van de totale lasten (€ 111.000) gerapporteerd.

In totaal zijn er 6 dossiers opgemerkt die onrechtmatig zijn voor een totaalbedrag ad € 1.077.000. De individuele onrechtmatige dossiers boven het grensbedrag zijn onderstaand nader toegelicht.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Categorie	Bedrag	Toelichting
Inhuur van teamleider	€ 135.198	De opdracht met betrekking tot de inhuur van teamleider is via de Inhuurdesk verstrekt. De opdracht is echter niet via het DAS-systeem gelopen (Europees aanbesteed) maar is enkelvoudig gegund. Daarna is de inhuur een aantal keren verlengd. De uitgaven in 2024 (€ 135.198) worden derhalve als onrechtmatig aangemerkt omdat gezien de totale uitgaven, deze inhuuropdracht Europees aanbesteed had moeten worden, omdat deze de EU-drempel overschrijdt
Inhuur directeur	€ 201.555	De opdracht met betrekking tot inhuur van een directeur is via de Inhuurdesk verstrekt. De opdracht is echter niet via het DAS-systeem gelopen (Europees aanbesteed) maar is enkelvoudig gegund. Daarna is de inhuur een aantal keren verlengd. De uitgaven in 2024 (€ 201.555) worden derhalve als onrechtmatig aangemerkt omdat gezien de totale uitgaven, deze inhuuropdracht Europees aanbesteed had moeten worden, omdat deze de EU-drempel overschrijdt.
Levering medische hulpmiddelen	€ 206.807	Per 1-10-2023 is de overeenkomst van levering medische hulpmiddelen beëindigd. Per 1-10-2024 is een nieuwe Europese contract ingegaan. De inkopen tussen de periode 1-10-2023 en 1-10-2024 hebben de EU aanbestedingsdrempel overschreden. Derhalve zijn deze inkopen onrechtmatig.

In zijn algemeenheid merkt het college op dat veel van deze bevindingen zijn meegenomen in de Boardletter van onze accountant ETL voor 2024. In de auditmonitor die door het college is vastgesteld en toegezonden is aan de auditcommissie, zijn de nodige verbeteracties voor dit jaar opgenomen. Als het gaat om aanbestedingen zal lering worden getrokken uit de onrechtmatigheidsfouten en vindt verdere instructie en voorlichting plaats binnen de organisatie door de inkoopadviseur, samen met de concerncontroller.

Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Er zijn binnen de gemeente Culemborg in 2024 geen signalen geweest over (het vermoeden van) misbruik of oneigenlijk gebruik.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf bespreken we de lokale heffingen die de gemeente mag opleggen vanuit haar publiekrechtelijke taak. Lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten (retributies), die volgens de Gemeentewet worden gezien als gemeentelijke belastingen.

Belastingen

Belastingen worden gekenmerkt doordat er geen directe tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: burgers leveren een bijdrage aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een deel van de gemeentelijke uitgaven wordt betaald.

Rechten

Rechten worden gekenmerkt door een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Het doel is om deze heffingen 100% kostendekkend te maken. Dit betekent dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de verwachte kosten voor de gemeente om de taak uit te voeren.

Belangrijke ontwikkelingen

Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de Legesverordening en bijbehorende tarieventabel grondig herzien. Beide zijn opgesteld volgens het VNG-model. De jaren 2024 en 2025 worden gebruikt als evaluatieperiode. Op basis van de evaluatie van 2024 zijn in overleg met de vakafdelingen waar nodig aanpassingen doorgevoerd in de tarieventabel van de Legesverordening 2025.

Gemeentelijke belastingen

Algemeen

De gemeente Culemborg heft de volgende belastingen:

- onroerende-zaakbelastingen *
- hondenbelasting*
- parkeerbelastingen
- precariobelasting
- rioolheffing*
- toeristenbelasting

De heffingen gemerkt met een * worden verzorgd door de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR). Tevens verzorgt BSR de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ).

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Culemborg heeft de inzameling van huishoudelijk afval ondergebracht bij Avri, een gemeentelijk samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Avri is verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, het beheer van de openbare ruimte en handhaving. De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur van Avri.

Onroerende-zaakbelasting

De grondslag voor de heffing van onroerende-zaakbelastingen (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2024 is bepaald naar waardepeildatum 1 januari 2023.

Tarieven OZB	2023	2024
Woningen:		
OZB Eigenarenbelasting	0,1032%	0,0992%
Niet woningen		
OZB Gebruikersbelasting	0,3574%	0,3696%
OZB Eigenarenbelasting	0,3372%	0,3452%

De in 2024 verzonden WOZ-beschikkingen kennen ten opzichte van belastingjaar 2023 een gemiddelde waardestijging voor de woningen van 8,3%. Voor de niet-woningen is sprake van een gemiddelde waardestijging van 1,7%.

De totaal in 2024 gerealiseerde opbrengst OZB is € 134.220 hoger dan begroot.
Gemiddelde WOZ waarde woningen (2024, peildatum 1-1-2023) is ongeveer € 424.000

Rioolheffing

Op 3 oktober 2024 is het Water- en rioleringsprogramma 2025-2029 vastgesteld. Dit nieuwe plan gaat in per 1-1-2025. Voor het jaar 2024 was het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023 (vGRP) nog van toepassing. In dit plan is bezien welke investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater. Alle financiële en personele aspecten rondom de verbrede rioleringszorg, inclusief grondwater, zijn in het vGRP verwerkt.

Binnen de gemeente Culemborg geldt als maatstaf van heffing een vast bedrag per eigendom. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar en bedraagt in 2024 € 264 per belastingobject.

De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn en de gemeente Culemborg streeft ook naar 100% kostendekkendheid.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Het grootste gedeelte van de kosten die worden toegerekend aan de rioolheffing vallen binnen het taakveld 7.2 Riolering. Een aantal andere kosten vallen binnen andere taakvelden. Het betreft bijvoorbeeld kosten voor het opleggen en innen van de rioolheffing (taakvelden 0.61/0.62/0.64 lokale belastingen) of personele kosten van de buitendienst (taakveld 2.1 verkeer en vervoer) of onderhoud watergangen (taakveld 5.7 openbaar groen).

Kostendekking Rioolheffing, bedragen x €1.000		
Lasten taakvelden		
0.61/0.62/0.64 Lokale belastingen	121	
2.1 Verkeer en vervoer	885	
5.7 Openbaar groen	64	
7.2 Riolering	1.991	
Baten taakvelden (excl heffing)		
7.2 Riolering	-3	-/-
Nettolasten	3.059	
Toe te rekenen lasten:		
Overhead	428	
Toerekenbare BTW	272	
Totale lasten	**3.758**	
Opbrengst heffingen	-3.787	
Storting egalisatie voorziening	29	
Dekking		100%

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Hondenbelasting

De hondenbelasting is, conform artikel 226 van de Gemeentewet, een algemene belasting. Hondenbelasting wordt geheven van de houder van één of meer honden. Het aantal honden is bepalend voor de hoogte van de belasting. Jaarlijks wordt door BSR een controle gehouden op het houden van honden. In onze gemeente zijn ongeveer 1.600 honden geregistreerd.

Tarieven hondenbelasting	2023	2024
1ste hond	€ 58,25	€ 60,05
2de hond	€ 89,35	€ 92,10
Kenneltarief	€ 434,00	€ 447,00

De gerealiseerde opbrengst hondenbelasting is conform begroting.

Toeristenbelasting

Voor personen van 12 jaar en ouder die in Culemborg verblijven en niet als inwoner zijn ingeschreven, wordt toeristenbelasting geheven. Dit is een algemene verblijfsbelasting van € 0,80 per overnachting.

Vanwege het lage tarief wordt de belasting slechts eens in de vijf jaar aangepast aan de inflatie. De laatste verhoging vond plaats in 2021, waardoor het tarief in 2024 ongewijzigd bleef. De belasting wordt na afloop van het belastingjaar opgelegd, dus in 2024 gaat het om de opbrengst over 2023.

In 2024 bedroeg de opbrengst € 11.682, wat € 9.318 lager is dan begroot. Dit komt neer op 56% van het geraamde bedrag.

Precariobelasting

Precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Hierin is geregeld dat "terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, een precariobelasting kan worden geheven".

Precariobelasting wordt na afloop van het belastingjaar opgelegd. In 2024 is daarom de precariobelasting 2023 opgelegd.

Parkeerbelasting

In Culemborg geldt in bepaalde delen van de binnenstad een parkeerbelasting. De opbrengsten hiervan worden ingezet om de kosten van parkeervoorzieningen te dekken en het parkeren in het centrum te reguleren. Sinds 2018 wordt uitvoering gegeven aan het beleid Verkeer in de binnenstad, wat heeft geleid tot een uniform en beter handhaafbaar parkeerbeleid in het centrumgebied.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Kosten naheffingsaanslag
Wanneer geen of onvoldoende parkeerbelasting op aangifte wordt voldaan, wordt bij controle een naheffingsaanslag parkeerbelasting opgelegd. Deze aanslag bestaat uit het tarief voor één uur parkeren, vermeerderd met kosten. In 2024 bedroegen deze kosten € 76,70.

De gerealiseerde opbrengst parkeren bedraagt circa. € 25.005,- hoger dan begroot. Daarnaast zijn de gerealiseerde leges parkeerontheffingen ca. € 23.246,- lager dan begroot.

Kostendekking naheffingsaanslag parkeren, bedragen x €1.000		
Directe lasten (Inclusief rente)	101	
Directe baten (exclusief rente)	0	-/-
Nettolasten	101	
Toe te rekenen lasten:		
overhead (inclusief rente)	22	
BTW	20	
Totale lasten	143	
Opbrengst heffingen	60	
Dekking		42%

Gemeentelijke rechten

Algemeen
Onderstaand wordt een uitwerking gegeven van de volgende heffingen:

- Afvalstoffenheffing
- Marktgelden
- Bouwleges
- Overige heffingen

Leges algemeen
Afvalstoffenheffing
De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur van Avri. De opbrengsten mogen alleen worden gebruikt voor de kosten van afvalinzameling en -verwerking. In 2024 bedroeg het basistarief € 318,00. Voor inwoners van Culemborg is hier een toeslag van € 3,74 aan toegevoegd voor het verwijderen van zwerfafval. Daarnaast is er een toeslag van € 4,00 voor luiers en/of incontinentiemateriaal.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Bouwleges
De opbrengst van bouwleges kan sterk variëren, afhankelijk van de omvang van ingediende bouwaanvragen. In 2024 bedroeg de legesopbrengst € 806.000, wat € 194.000 lager is dan begroot. Deze opbrengst viel lager uit dan verwacht in de najaarsrapportage, omdat de daar gesignaleerde trend zich in het vierde kwartaal niet doorzette.

Overige rechten/heffingen
De overige belastingen en rechten die onze gemeente heft, zijn geringer van omvang dan de belastingen die hiervoor genoemd zijn. Onder rechten vallen ook de leges die geheven worden voor de gemeentelijke dienstverlening (verstrekken van paspoorten, rijbewijzen, etc.). De hogere opbrengsten overige rechten/heffingen van € 92.000,- worden voornamelijk veroorzaakt door meer afgiften van reisdocumenten en identiteitskaarten en naturalisatieverzoeken.

Lokale lastendruk

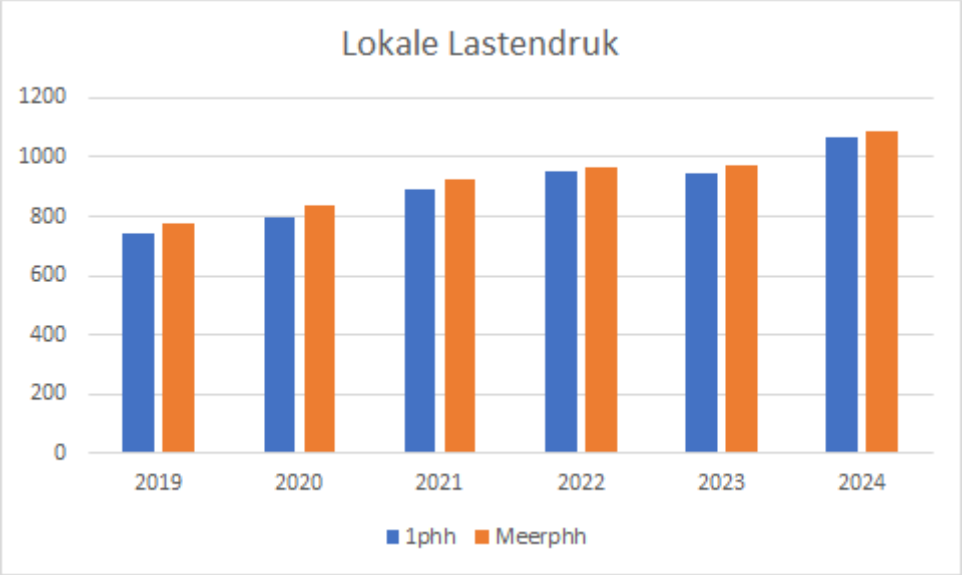
Uit de rapporten over 2023 en 2024 van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), is onderstaand overzicht samengesteld van de lokale lastenontwikkeling in Culemborg. Hierbij is zowel een vergelijking gemaakt met buurgemeenten als met het landelijk gemiddelde.

Gemeente	Eenpersoonshuis-houden		Meerpersoonshuis-houdens		Rangnummer meerpersoonshuis-houdens	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Buren	1.136	1.210	1.161	1.232	327	317
Culemborg	945	1.066	971	1.090	209	270
Houten	756	808	950	1.023	183	214
Maasdriel	965	1.003	1.011	1.031	247	227
Neder-Betuwe	1.061	1.077	1.081	1.096	303	272
Tiel	901	942	981	1.021	224	208
Vijfheerenlanden	924	956	1.008	1.046	257	243
West Betuwe	1.211	1.277	1.231	1.289	341	327
West Maas en Waal	958	963	980	974	221	162
Zaltbommel	1.012	1.096	1.040	1.121	279	283
Landelijk gemiddelde	871	911	946	994		

De rapporten van het COELO vormden tevens de basis voor de onderstaande grafiek, die inzicht geeft in de ontwikkeling van de lokale woonlastendruk in gemeente Culemborg over de afgelopen vijf jaar.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Voor het bepalen van de lastendruk wordt uitgegaan van de belangrijkste heffingen: OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt tussen eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens.

Kwijtscheldingsbeleid

De mogelijkheid tot kwijtschelding van lokale heffingen is vastgelegd in artikel 255 van de Gemeentewet. Gemeenten volgen hierbij meestal het rijksbeleid, zoals in de Uitvoeringsregeling staat, maar mogen bij de berekening van een kwijtscheldingsverzoek uitgaan van 100% van de bijstandsnorm, terwijl het Rijk 90% hanteert.

De behandeling van kwijtscheldingsverzoeken gebeurt door BSR. Sinds de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB is het aantal toegekende kwijtscheldingen minimaal. In 2024 zijn er dan ook geen kwijtscheldingen verleend door BSR.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Overzicht opbrengst gemeentelijke belastingen en rechten

In de onderstaande tabel staan de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen. De belangrijkste afwijkingen zijn al toegelicht in de betreffende paragrafen.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Saldo
Belastingen op producenten	**8.559**	**8.922**	**9.016**	**95**
OZB woningen	4.893	5.162	5.233	71
OZB niet-woningen	3.337	3.431	3.494	64
Economische promotie	21	21	12	-9
Riolering	307	307	277	-30
Belastingen op huishoudens	**3.583**	**3.583**	**3.633**	**51**
Hondenbelasting baten	103	103	108	5
Riolering	3.480	3.480	3.526	46
Leges en andere rechten	**5.532**	**6.048**	**6.072**	**25**
Burgerzaken	283	528	683	156
Parkeerbelasting	415	385	425	40
Openbare orde en veiligheid	42	42	49	7
Verkeer en vervoer	70	70	71	1
Parkeren	141	141	69	-72
Economische promotie	10	10	10	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	16	16
Afval	3.871	3.871	3.943	71
Wonen en bouwen	700	1.000	806	-194
Totaal lokale heffingen	**17.673**	**18.552**	**18.722**	**170**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Net als alle andere gemeenten loopt de gemeente Culemborg risico's door:
- de steeds complexer wordende samenleving;
- de groei en veelzijdigheid van gemeentelijke activiteiten;
- continue veranderingen in wet- en regelgeving.

Risico's zijn dus onvermijdelijk.
Deze risico's zijn beheersbaar en worden, indien nodig, opgevangen met de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit betreft alle vrij inzetbare middelen die gebruikt kunnen worden om onverwachte tegenvallers te dekken.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laat zien hoe goed de gemeente Culemborg de financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Het weerstandsvermogen is een maat voor de stevigheid van de financiële positie en geeft aan in hoeverre de gemeente tegenvallers kan opvangen zonder dat het beleid of de uitvoering daardoor in gevaar komt.

Weerstandsvermogen = de mogelijkheid financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de normale begrotingsuitvoering en bedrijfsvoering (direct) aangepast hoeft te worden.

Het weerstandsvermogen is de optelsom van reserves, resultaten en mogelijkheden om belastingen te verhogen.

Het belangrijkste kengetal voor het weerstandsvermogen is de weerstandsratio. Het geeft aan hoe goed gemeente Culemborg financiële tegenvallers kan opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen op de normale uitgaven en activiteiten.

Weerstandsratio = weerstandsvermogen gedeeld door het totaal van de risico's.

In deze paragraaf gaat achtereenvolgend in op:
1. Beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen;
2. Weerstandscapaciteit;
3. Risico's en beheersmaatregelen;
4. Weerstandsvermogen;
5. Kengetallen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Weerstandscapaciteit incidenteel
> Algemene reserve
> Stille reserves
> Jaarrekeningresultaat

Weerstandscapaciteit structureel
> Begrotingssaldo
> Resterende belastingcapaciteit
> Onvoorzien

Risico's
Financiële gevolgen van onvoorziene gebeurtenissen, waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. Hieronder vallen niet de risico's waarvoor we verzekerd zijn, of waarvoor een budget of voorziening beschikbaar is.

Beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen

Gemeente Culemborg acht het weerstandsvermogen voldoende als de benodigde weerstandscapaciteit (de financiële gevolgen van de risico's) gelijk is aan of lager is dan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit betekent dat de weerstandsratio minimaal 1 moet zijn.

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening brengt gemeente Culemborg alle mogelijke risico's zorgvuldig in kaart, met speciale aandacht voor de financiële impact. We actualiseren daarbij regelmatig de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicomanagement vraagt het hele jaar door continue aandacht. Bij college- en raadsvoorstellen worden potentiële risico's voortaan standaard meegenomen en afgewogen. In 2025 willen we hierin een flinke stap zetten door het inschatten van risico's en het benoemen van beheersmaatregelen structureel te verankeren in onze advisering.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit alle beschikbare middelen die ingezet kunnen worden om onverwachte en flinke kosten (risico's) op te vangen. Hierbij maken we een onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen van de gemeente om onverwachte gebeurtenissen en eenmalige tegenvallers op te vangen, zonder dat dit direct invloed heeft op de dienstverlening en voorzieningen. Dit wordt ook wel het weerstandsvermogen van het vermogen genoemd.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt:

Incidentele weerstandscapaciteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Algemene reserve	7.947	6.232	6.581
Bestemmingsreserves (Vrij besteedbare deel)	2.827	4.106	5.455
Stille reserves	0	0	
Jaarrekeningresultaat	2.959	5.811	7.537
Af: bestemmingsvoorstellen	-3.738	-5.811	-7.295
Totale incidentele weerstandscapaciteit	**9.995**	**10.338**	**12.278**

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit laat zien in hoeverre de gemeente onverwachte structurele tegenvallers kan opvangen zonder dat dit leidt tot bezuinigingen of aanpassingen in de (meerjaren)begroting. Dit wordt ook wel de weerstandscapaciteit van de exploitatie genoemd.

De structurele weerstandscapaciteit is als volgt:

Structurele weerstandscapaciteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Begrotingssaldo (voordelig)	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	385	0
Onvoorzien	100	0	0
Totale structurele weerstandscapaciteit	**100**	**385**	**0**

Totale weerstandscapaciteit

In onderstaand overzicht staat de totale weerstandscapaciteit. Dit is de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit samen.

Totale weerstandscapaciteit x €1.000	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Incidentele weerstandscapaciteit	9.847	10.338	12.278
Structurele weerstandscapaciteit	100	385	0
Totale weerstandscapaciteit	**9.947**	**10.723**	**12.278**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Risico's

Een risico is de onzekerheid dat een gebeurtenis zich voordoet, waarbij zowel positieve als negatieve effecten kunnen optreden. Gebeurtenissen waarvan bekend is dat ze zich zullen voordoen, evenals gebeurtenissen die geen financiële gevolgen voor de gemeente hebben, worden niet beschouwd als risico's bij het vaststellen van het weerstandsvermogen.

Hierna volgen de belangrijkste risico's die de gemeente op dit moment loopt. Bij het inschatten daarvan is bekeken hoeveel geld de gemeente mogelijk kan verliezen. Waar dat kan, is zowel een maximum- als minimumbedrag genoemd. Door deze inschatting te vermenigvuldigen met de waarschijnlijkheid/kans van optreden, kunnen we de financiële impact van elk risico berekenen. De som van deze berekende bedragen is de benodigde weerstandscapaciteit.

De geschatte omvang van elk individueel risico wordt verdeeld over vijf klassen, elk met een bijbehorende score. De volgende klassen worden onderscheiden:

Geschatte omvang risico (maximum en minimum)	Score
€ 1 < € 250.000	1
€ 250.000 < € 500.000	2
€ 500.000 < € 1.000.000	3
€ 1.000.000 € 2.500.000	4
> € 2.500.000	5

Voor de waarschijnlijkheid (kans) dat elk individueel risico zich daadwerkelijk voordoet, zijn de risico's te onderscheiden in een vijftal klassen met bijbehorende scores:

Waarschijnlijkheid/ kans	Score
Zeer klein (1%-24%)	1
Klein (25% < 50%)	2
Niet klein/niet groot (50% < 70%)	3
Groot (70% < 90%)	4
Zeer groot (90% -100%)	5

1. Zeer klein: dit zijn risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar daadwerkelijk voor zullen doen. Het zijn risico's die zich slechts 1 keer in de 20 jaar voordoen of aan risico's waarvan de kans op optreden erg laag is;
2. Klein: dit zijn risico's waarvan het niet zo waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar daadwerkelijk voor zullen doen. Het zijn risico's die zich 1 keer in de 4 jaar voordoen of risico's waarvan de kans op optreden laag is;
3. Niet klein/niet groot: dit zijn risico's die nog beide kanten op kunnen. Het zijn risico's die zich 1 keer in de 2 jaar voordoen of risico's waarvan het optreden gemiddeld is;
4. Groot: dit zijn risico's waarvan het redelijk waarschijnlijk is dat ze zich zullen voordoen in het komend jaar, of risico's waarvan de kans op optreden groot is;

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

5. Zeer groot: dit zijn risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich komend jaar daadwerkelijk voor zullen doen of risico's waarvan de kans op optreden zeer groot is.

Onze risico-inschattingen zijn bandbreedtes met een minimum en maximum.
Door de "geschatte omvang" te vermenigvuldigen met de "waarschijnlijkheid/kans" kan per risico de financiële impact worden berekend. De som van deze bedragen vormt de benodigde weerstandscapaciteit.

Voor de jaarrekening 2024 zijn alle risico's uit de begroting 2025 opnieuw beoordeeld en waar nodig aangepast. Dit leidde tot een beperkte wijziging, vooral bij risico nr. 11 betreffende de voorgenomen ombuigingen.

#	Proces/ Project	Risico	Kans	Financieel effect
1	Gerechtelijke procedures en planschade/nadeel-compensatie	Aanspraken derden	50% - 80%	1.600.000 - 2.250.000
2	Inkoop en aanbesteding	Hogere prijsstijgingen dan de indexering van de begroting	50% - 75%	1.000.000 - 1.500.000
3	Personeel en organisatie	Hogere waardeafdracht wethouders-pensioenen a.g.v. nieuw Financieel toetsingskader (nFTK)	100%	1.100.000
4	Uitblijvende (terug)betaling	Datalekken, hacking en ransomware	25% - 50%	1.000.000 - 4.000.000
5	Personeel en organisatie	Niet kunnen invullen van openstaande vacatures bij Culemborg	70%-90%	500.000 - 1.000.000
6	Uitvoering Participatiewet, Wmo en Jeugd, BUIG	Onverwachte volumegroei en impact multiproblematiek	50% - 75%	1.000.000 - 1.450.000
7	Een schone stad behouden	Verontreinigde grond, dumpen drugsafval, onverwacht onderhoud en vandalismeschade	50%	250.000 - 1.000.000
8	Verstrekte leningen en garantstellingen	Uitblijvende (terug)betaling	0,25% - 0,5%	100.660.000
9	Rampen waar een gemeente zich niet op kan voorbereiden	Rampen en (sociale) calamiteiten van een buitengewone impact	15% - 25%	2.000.000

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

#	Proces/ Project	Risico	Kans	Financieel effect
10	Diverse processen	Totaal van de overige risico's met een gering bedrag of een lage kans van optreden	50%	750.000 - 1.250.000
11	Begroting	Realisatie ombuigingen begrotingstekort	25% - 50%	700.000
12	Totaal van de risico's van verbonden partijen (let op: gaat niet over prijsstijgingen)	Partijen waarin de gemeente een bestuurlijk-, een financieel- én een opdrachtgeversbelang heeft	15% - 25%	450.000 - 1.050.000
Totaal bandbreedte risico's (kans x financieel effect)				**4.794.150 - 10.753.300**

Actueel beeld van de bestaande risico’s

1 Aanspraken derden

Ruimtelijke plannen en besluiten kunnen schade veroorzaken: planschade (onder de voormalige Wet ruimtelijke ordening) of nadeelcompensatie (onder de Omgevingswet). De gemeente kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Er volgt dan een juridische procedure. Als de rechter een schadeclaim toekent, moet de gemeente die betalen.

Door goede juridische bijstand wordt de schade voor de gemeente zo laag mogelijk gehouden. Wettelijke aansprakelijkheid is verzekerd, maar we hebben wel een eigen risico van € 2.500,- per zaak voor vermogensschade en overige aansprakelijkstellingen.

2 Hogere prijsstijgingen dan de indexering van de begroting

We zien de afgelopen jaren dat de prijzen op bijna alle beleidsterreinen sneller stijgen dan de compensatie die Culemborg in het Gemeentefonds krijgt. Prijsstijgingen van 10 procent of meer zijn geen uitzondering meer.

Deze prijsstijgingen doen zich over de hele linie voor; van sociaal domein tot onderhoud openbare ruimte en van investeringen tot accountantskosten. Ook de verbonden partijen hebben hier mee te maken. We zien dat hun begrotingen ook sneller groeien.

Richting de verbonden partijen proberen we gezamenlijk met de andere deelnemende gemeenten grip te krijgen. Bij (grote) investeringen maken we meer gebruik van een integrale benadering en een vroegtijdige betrokkenheid van de financieel adviseurs. We versterken onze sturing door risico’s nog beter vooraf in kaart te brengen en af te wegen, en dat op alle gebieden van inkoop tot fiscaliteit.

Ook blijven we investeren in de inkoopfunctie. Het nieuwe inkoopbeleid is vastgesteld en we gaan door met contractmanagement en starten met een inkoopkalender.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3 Hogere waardeafdracht wethouderspensioenen door nieuw Financieel toetsingskader

De Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) regelt ontslaguitkeringen voor politieke ambtsdragers. Voor het APPA-fonds geldt sinds kort het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK), dezelfde methode die bij collectieve waardeoverdrachten wordt gebruikt. Hierdoor stijgt de pensioenvoorziening met € 1,1 miljoen ten opzichte van eerdere berekeningen. Deze extra kosten komen bij de gemeente te liggen bij de overgang naar het ABP. Hoewel de gemeente hiervoor nog geen voorziening heeft gevormd, is het risico wel opgenomen in de lijst van risico's. De VNG onderzoekt momenteel de situatie. Mogelijk wordt bij de jaarrekening besloten tot een extra storting, wat het risico zal verminderen.

4 Datalekken, hacking en ransomware

Als gemeente werken we met persoonsgegevens, wat risico's met zich meebrengt zoals fouten, gegevensverlies en onbevoegde toegang. Wanneer gevoelige informatie in verkeerde handen valt, kan de schade voor inwoners, ondernemers en de gemeente groot zijn.

Uit onderzoek van IBM blijkt dat een datalek gemiddeld €4 miljoen kost, vergelijkbaar met de €4,2 miljoen schade bij gemeente Hof van Twente.

Gemeente Culemborg investeert via BWB continu in een veilige IT-omgeving en besteedt met een bewustwordingsprogramma ook aandacht aan de menselijke factor.

5 Niet kunnen invullen van openstaande vacatures bij Culemborg

Door de nog steeds krappe arbeidsmarkt moet gemeente Culemborg steeds vaker kiezen voor inhuur. Niet alleen gemeente Culemborg heeft hier mee te maken. Dit geldt voor alle gemeenten en zelfs voor de hele publieke sector. De krappe inhuurmarkt zorgt daardoor voor blijvend stijgende tarieven.

Als een vacature te lang openstaat en we geen geschikte inhuur vinden, worden de zittende collega's steeds zwaarder belast. Dit leidt tot niet uitgevoerde werkzaamheden en verhoogt het risico op verzuim.

We houden daarom rekening met een tijdelijke verdubbeling van de loonkosten voor een vacature: het beschikbare vacaturegeld plus de extra kosten van inhuur. Als de werkdruk hierdoor leidt tot verzuim, stijgt het verzuimpercentage en neemt de inhuurbehoefte verder toe.

Gemeente Culemborg investeert daarom in een goede, gezonde en prettige werkomgeving, werft actief en stuurt scherp op het inhuurbudget.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

6 Onverwachte volumegroei en impact multiproblematiek

De kosten voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de uitvoering van de Jeugdwet blijven stijgen. Dit komt door indexaties, CAO-stijgingen, een groeiende vraag en toenemende complexiteit. Vooral residentiële jeugdzorg en woningaanpassingen vanuit de Wmo kunnen per traject oplopen tot meer dan €100.000. De gemeente werkt aan betere beoordeling van aanvragen en maakt afspraken om financiering via de juiste wet te laten verlopen, bijvoorbeeld voor jeugdigen van 18 tot 23 jaar. Meer hierover is te vinden in begrotingsprogramma 7: Sociaal domein en Gezondheid.

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor de financiering van uitkeringen en zijn verantwoordelijk voor het beleid. De uitvoering gebeurt via de gemeenschappelijke regeling (GR) Werkzaak. Periodiek worden we hierover geïnformeerd via bestuursrapportages. Dit geldt ook voor de Participatiewet, die eveneens door Werkzaak wordt uitgevoerd. Eventuele financiële risico's worden eerst opgevangen binnen de bestaande budgetten van het programma Sociaal Domein.

7 Verontreinigde grond, dumpen drugsafval, onverwacht onderhoud en vandalismeschade

De gemeente loopt risico bij calamiteiten waarbij bodemverontreiniging ontstaat of wanneer anderen verontreinigingen ontdekken. Denk bijvoorbeeld aan het dumpen van drugsafval in 2017. De gemeente moet dit direct opruimen en de kosten zijn voor de afvoer van het afval zijn, ondanks verhaalmogelijkheden, hoog. Een tweede voorbeeld is aanleg van kabels- en leidingen. Als een verontreiniging wordt gevonden, bijvoorbeeld asbest in de grond, is de gemeente verantwoordelijk om direct te saneren.

De afgelopen jaren is door bezuinigingen op groot onderhoud, de gevolgen van corona en beperkte capaciteit bij aannemers mogelijk een achterstand ontstaan in het onderhoud van wegen en beschoeiingen. Dit kan leiden tot onverwacht groot onderhoud, bijvoorbeeld na vorstschade of het inzakken van een beschoeiing. Hoewel er voorzieningen zijn voor groot onderhoud aan wegen en beschoeiingen, is daarop in de laatste jaren bezuinigd. Door groot onderhoud te temporiseren en meer klein onderhoud uit te voeren, proberen we de kapitaalgoederen zo goed mogelijk op peil te houden.

Elk jaar komt er vandalismeschade voor bij de sportaccommodaties, waarvan de kosten vooraf moeilijk te voorspellen of te begroten zijn. Daarom is dit risico meegenomen. Om dit te beperken investeren we in beheersmaatregelen zoals hekwerken, cameratoezicht en extra controle en toezicht op de accommodaties.

8 Uitblijvende (terug)betaling

Gemeente Culemborg geeft heel beperkt leningen aan derden. Het gaat dan om het doorlenen aan bijvoorbeeld KleurrijkWonen, CV Parijsch en de Gelderlandfabriek. We zijn terughoudendheid bij het aangaan van nieuwe leningen. KleurrijkWonen trekt tegenwoordig zelf vaste geldleningen aan en de laatste lening aan Parijsch eindigt op 3 november 2025. De lening aan de Gelderlandfabriek is vergelijkbaar met CV Parijsch (wel andere looptijd). De gemeente volgt bij iedereen de (financiële) voortgang om zicht te houden op de terugbetaling.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Voor de verstrekking van duurzaamheidsleningen voor energieneutrale en aardgasvrije woningen is een revolverend Duurzaamheidsfonds opgericht. Leningen worden vanuit dit fonds verstrekt, en de aflossingen vloeien weer terug, waardoor het budget opnieuw ingezet kan worden. Voorafgaand aan het verstrekken van een lening voert de SVn een kredietwaardigheidsbeoordeling uit om te voorkomen dat leningen aan woningeigenaren worden verstrekt die niet kunnen terugbetalen.

De gemeente staat garant voor verschillende partijen, zoals Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg, onder andere voor een lening van €4,2 miljoen voor de bouw van Brede School Culemborg Oost. Als een partij niet aan de betalingsverplichtingen voldoet, kan de gemeente worden aangesproken. We zijn terughoudend met het aangaan van nieuwe garanties. De hoofdsom waarvoor de gemeente garant staat, neemt in de loop van de tijd af door aflossingen.

9 Rampen en (sociale) calamiteiten van een buitengewone impact

De gemeente en de veiligheidsregio zijn voorbereid op veelvoorkomende crises volgens het regionaal risicoprofiel, maar niet op elk mogelijk scenario. Naast klassieke fysieke rampen zoals branden, zijn er ook crises met een sociale component, zoals openbare ordeproblemen, ziekten en maatschappelijke onrust.

Voor incidenten van "normaal" formaat zijn we als gemeente samen met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid voorbereid en zijn rampenplannen beschikbaar. Er is een beperkt budget beschikbaar om een crisis van “normaal” formaat op te vangen.

10 Totaal van de overige risico's met een gering bedrag of een lage kans van optreden

Naast de genoemde risico’s is er ook een categorie onvoorziene of restrisico’s. Deze hebben vaak een lagere kans of kleinere financiële impact, en variëren sterk, van fiscaliteiten en arbeidsongeschiktheid tot leegstand en het wegvallen van leveranciers.

We sturen binnen de verschillende programma’s van het programmaplan actief op deze risico’s. Risico’s die met de bedrijfsvoering te maken hebben, pakken we zoveel mogelijk samen met gemeente Tiel en West-Betuwe binnen BWB aan.

11 Realisatie ombuigingen begrotingstekort

In de begroting 2025 en de jaren daarna zijn diverse ombuigingen ingezet. Er bestaat een risico dat deze niet allemaal tijdig worden gerealiseerd, maar dit risico neemt af naarmate de tijd verstrijkt. Waar in de programmabegroting 2025 nog een financieel effect van €1.450.000 werd verwacht, is dit inmiddels door gerealiseerde ombuigingen teruggebracht tot €700.000. De ombuigingen vanuit de Hervormingsagenda zijn hierin niet meegenomen; deze zijn verwerkt onder risico nr. 6.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

12 Partijen waarin de gemeente een bestuurlijk-, een financieel- én een opdrachtgeversbelang heeft

De gemeenschappelijke regelingen geven in hun begroting en jaarrekening in de paragraaf Weerstandsvermogen hun eigen risico's weer, inclusief hoe zij deze met hun eigen weerstandscapaciteit afdekken. Eventuele restrisico's komen, als ze zich voordoen, voor rekening van de deelnemende gemeenten. Daarom nemen wij ons aandeel in deze restrisico's van de gezamenlijke gemeenschappelijke regelingen op in onze risicotabel.

Weerstandsvermogen

Door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de benodigde weerstandscapaciteit bepalen we het weerstandsvermogen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 31-12-2024 € 8.902 miljoen. Het totaal van de risico's ligt (afgerond) tussen € 4,8 miljoen (minimaal risicoprofiel) en € 10,7 miljoen (maximaal risicoprofiel).

Dit geeft de volgende ratio's:

Bij een **minimaal** risicoprofiel is de ratio:
Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact = € 12,278 miljoen / € 4,8 miljoen = 2,56

Bij een **maximaal** risicoprofiel is de ratio:
Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact = € 12,278 miljoen / € 10,7 miljoen = 1,15

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen moet worden vastgesteld welke ratio de gemeente nastreeft. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel. Deze waardering is in samenwerking met de Universiteit van Twente tot stand gekomen en wordt door veel gemeenten als norm gehanteerd:

Beoordeling weerstandsvermogen	
Ratio weerstandsvermogen	**Betekenis**
> 2,0	Uitstekend
1,4 < - < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < - < 1,4	Voldoende
0,8 < - < 1,0	Matig
0,6 < - < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Conclusie

De ratio van 1,15 voor het maximaal risicoprofiel betekent dat het weerstandsvermogen van de gemeente Culemborg, op basis van bovenstaande tabel, voldoende is om de financiële impact van de maximale risico's te kunnen dragen.
De ratio van 2,56 voor het minimaal risicoprofiel geeft een nog veel gunstiger beeld, omdat de risico's ook veel lager worden ingeschat.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Belangrijk:

1. De ratio voor het maximaal en het minimaal risicoprofiel is iets gunstiger geworden ten opzichte van de vorige jaarstukken.
2. De nu beschreven risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit zijn een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen hebben een grote invloed op het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen kan hierdoor veranderen.
3. Het inschatten van risico's brengt altijd een bepaalde mate van subjectiviteit met zich mee. Het berekende weerstandsvermogen is geen absolute grootheid. Het is een indicator voor de risico's die de gemeente loopt, de mate waarin zij maatregelen treft en over vermogen beschikt om tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Net zoals het voor een particulier belangrijk is om inzicht te hebben in zijn financiële positie – bijvoorbeeld door te weten of het inkomen toereikend is voor woonlasten, of er schulden zijn en of er sprake is van een financiële buffer – is het voor de gemeente Culemborg essentieel om inzicht te hebben in de manier waarop haar bezittingen zijn gefinancierd. Dit inzicht helpt om te beoordelen of de financiële positie solide is, of er sprake is van gezonde verhoudingen tussen eigen en vreemd vermogen, en of de gemeente in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen, ook op de lange termijn.

Met behulp van vijf financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans, begroting en jaarrekening, kan een nauwkeuriger beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Culemborg. Deze kengetallen geven inzicht in de verhouding tussen specifieke onderdelen van de begroting of balans en fungeren als hulpmiddel bij het beoordelen van zowel de huidige als de toekomstige financiële gezondheid van de gemeente. Ze maken trends en risico's zichtbaar en ondersteunen het maken van strategische keuzes op het gebied van financieel beleid.

In deze paragraaf nemen we vijf – vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte – kengetallen op.

Kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote	69%	61%	50%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	57%	56%	43%
Solvabiliteitsratio	26%	26%	27%
Structurele exploitatieruimte	0,022%	1,240%	3,587%
Grondexploitatie	7,70%	3,30%	2,56%
Belastingcapaciteit	102,60%	110,00%	109,66%

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente financieel afhankelijk is van vreemd vermogen. Daarnaast geeft dit kengetal een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie én van de beschikbare investeringsruimte. In 2024 heeft de gemeente Culemborg kortlopende middelen van het Rijk ontvangen, waarvan de besteding pas in latere jaren plaatsvindt. Hierdoor was het niet noodzakelijk om extra leningen aan te trekken. De ontvangen rijksmiddelen zijn tijdelijk uitgezet bij het ministerie van Financiën (in de 'schatkist' van het Rijk), wat de netto schuldquote positief heeft beïnvloed.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven, om inzicht te geven in het aandeel van uitgeleende middelen (zoals aan woningcorporaties) binnen de totale schuldenlast. Bij de berekening exclusief doorgeleende gelden worden deze leningen opgeteld bij de financiële activa. Een schuldquote onder de 100% duidt op een gezonde financiële positie. Voor Culemborg is dit het geval.

Solvabiliteitsratio

Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. De solvabiliteitsratio van de gemeente Culemborg is boven de 20%, en wordt daarmee als voldoende beschouwd.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De structurele exploitatieruimte toont het saldo van structurele baten en lasten (inclusief mutaties in reserves) als percentage van de totale baten.

Grondexploitatie

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico’s met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. De score van Culemborg valt binnen de 10% en heeft dus weinig risico.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het voorgaande jaar. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Culemborg zit boven het landelijk gemiddelde woonlasten en dat blijkt ook uit het kengetal.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het beleid voor de kapitaalgoederen is erop gericht deze in goede staat te houden, of – indien sprake is van achterstallig onderhoud – in goede staat te brengen. Hiermee wordt kapitaalverlies voorkomen en de veiligheid van de openbare ruimte gewaarborgd. Periodiek onderhoud is hiervoor essentieel. Door regelmatig inspecties uit te voeren en vervolgens meerjarenonderhoudsplannen op te stellen, wordt inzicht verkregen in de technische staat van de kapitaalgoederen en de bijbehorende financiële behoeften. Dit stelt de gemeente in staat om tijdig en doelmatig te investeren in het behoud van deze voorzieningen.

Kapitaalgoed	Kwaliteitsniveau Jaarrekening 2024	Toelichting
Wegen	niet bekend	De inspectie 2024 is ingevoerd in ons nieuwe beheerssysteem. Daarin is het doorrekenen van het areaal nog niet ingericht. Deze inrichting wordt op dit moment nog aan gewerkt.
Openbare verlichting	Onvoldoende: 151 Matig: 1843 Voldoende: 5109	In 2024 zijn er 731 storingen opgelost. Dit varieert van schade (93 stuks), netwerkstoringen tot kapotte lampen of meldingen van lichthinder waarbij gedeeltes van de lichtmast is afgeschermd. Hier zitten ook 14 foute meldingen bij.
Civieltechnische kunstwerken	Aantal gekeurde civiele kunstwerken: 85 Aantal bruggen ter vervanging: 23 Aantal bruggen met reparaties: 5	In 2024 is voor het eerst 1/5e gedeelte van het areaal geïnspecteerd volgens de CUR 117 inspectie van het CROW. Dit is het gedeelte van het areaal waarbij de theoretische levensduur al overschreden is of bijna is bereikt. In 2025 wordt er een beheerplan opgesteld ten behoeve van het beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Kapitaalgoed	Kwaliteitsniveau Jaarrekening 2024	Toelichting
Riolering	We voldoen aan de zorgplicht voor inzameling en transport afval- en hemelwater.	Ruim 70% van het rioolstelsel van Culemborg is geïnspecteerd (met camera-inspectie). Op basis daarvan is de kwaliteit van de riolering beoordeeld met waarschuwings- en ingrijpmaatstaven. Een waarschuwingsmaatstaf geeft aan dat de kwaliteit van de riolering niet meer optimaal is, er is echter nog geen reden tot direct ingrijpen. Een ingrijpmaatstaf wil zeggen dat de kwaliteit van de riolering dusdanig is afgenomen dat er ingegrepen moet worden. De ingrijp- en waarschuwingsmaatstaven zijn gebaseerd op Europese normeringen (NEN-EN 13508-1:2003 nl). Ingezet is op vervanging/renovatie van rioolgemalen en van rioolstrengen waarvan de kwaliteit slecht is in combinatie met einde levensduur (leeftijd). Dit gebeurt in afstemming met andere beheerdisciplines, zoals wegen en groen.
Speeltoestellen	Voldoet aan attractie besluit	Speeltoestellen worden jaarlijks geinspecteerd

Meldingen openbare ruimte

De meldingen die over de openbare ruimte binnenkomen, vormen een belangrijke graadmeter voor de gemeentelijke dienstverlening en geven inzicht in hoe schoon, heel en veilig de openbare ruimte wordt ervaren. In 2024 is er sprake van een toename in het aantal meldingen ten opzichte van voorgaande jaren. Deze stijging is grotendeels te verklaren door de verbeterde toegankelijkheid van het meldingensysteem. Inwoners kunnen meldingen eenvoudig doen via het klantcontactcentrum of via de meldingen-app, beschikbaar op smartphones en tablets.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de meldingen in de openbare ruimte in 2024, afgezet tegen de jaren 2023 en 2022, en uitgesplitst naar hoofdcategorie.

Hoofdcategorieën			
	2024	2023	2022
Reiniging	1.842	1.579	1.493
Calamiteiten	38	21	28
Groen en watergangen	787	567	440
handhaving	671	237	92
Meubilair	349	254	206
Riolering	144	121	52
Verlichting	661	617	581
Verkeer/ wegen	442	209	203
Totaal aantal meldingen	4.934	3.605	3.095

Wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken

Kaders

In het beheerplan wegen 2021-2025 is vastgelegd dat het onderhoudsniveau van de wegen op het zogenoemde basiskwaliteitsniveau ligt. Dit betekent dat wegen worden onderhouden volgens het principe ‘heel en veilig’, conform de landelijke richtlijnen van CROW (het kennisplatform voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer).

In 2024 is er gewerkt aan de volgende projecten en onderzoeken:

- Rehabilitatie Beethovenlaan
- Asfaltonderzoek Weidsteeg
- Herstraten van Heggemuspad en Grasmuspad
- Herstraten van Ina Boudier-Bakkerstraat
- Voorbereiden van herstraatwerkzaamheden aan het Barbarakruid

	Begroot	Besteed
Rehabilitatie wegen	405.600	318.000
Onderhoud Wegen	595.756	101.454
Onderhoud Openbare Verlichting	135.000	217.660
Onderhoud Civieltechnische Kunstwerken	175.020	52.344

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Riolering en water

Beleidskader

Het beleidskader staat beschreven in het vastgestelde Watertakenplan 2019-2023. Het jaar 2024 was een overgangsjaar in de lijn van het Watertakenplan 2019-2023. Met de nadruk op de basis op orde houden:

- doelmatig beheer en onderhoud van bestaande assets.
- Anticiperen op klimaatverandering.
- Een duurzame kostendekkende rioolheffing.

De Samenwerkingsagenda 2024 - 2030 (GZDGCB1540486/1548957) van de Werkregio Klimaat Actief Rivierenland.

In 2024 is het beleid voor water en riolering verder uitgewerkt en samengevoegd in het Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029. De gemeenteraad stelde dit vast op 3 oktober 2024. In dit programma is extra aandacht voor maatregelen die helpen tegen wateroverlast en hittestress, zoals klimaatadaptieve oplossingen. Dit sluit goed aan bij de doelen uit het programmaplan duurzaamheid. Ook wordt ingezet op het afkoppelen van regenwater, waar dat mogelijk is bij civiele werkzaamheden.

Sinds 2021 is een deel van het klimaatbeleid gebaseerd op de Regionale Adaptatie Strategie (RAS). Deze strategie is verder uitgewerkt in een lokaal uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie, dat op 17 oktober 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Financiële consequenties

De kosten voortvloeiende vanuit het Watertakenplan worden gefinancierd uit de inkomsten van de rioolheffing. Daarnaast vindt deels financiering plaats met subsidies van derden (voornamelijk op het vlak van klimaatadaptatie).

Projecten en onderzoek

In 2024 is gewerkt aan het uitvoeren jaarschijf 2024 (klein en groot onderhoud) en het jaarprogramma 2024 conform college besluit d.d. 5 maart 2024.
Onder andere:

- Transformeren verharde parkeerplaatsen naar waterdoorlatend bij de Beethovenlaan (oplevering Q1 2025);
- Aanleg hemelwaterriool Beethovenlaan (oplevering Q1 2025);
- Anti-wildplak/graffiti besturingskasten rioolgemalen (afgerond);
- vervangen riolering Mandelastraat (oplevering Q1 2025);
- Relinen Het Jach * (voorbereiding tot uitvoering in 2025);
- Vervangen riool bij markt /voor de poort (afgerond);

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Vuilfuik overstort Poelslaan (afgerond);
- Voorbereiding tot vervangen riool en aanleg hemelwaterriool Goilberdingen (afronding in 2025)
- Onderzoek naar kwaliteit asbest cement persleidingen Schaepmanlaan en Beesdseweg en opstellen eventuele maatregelen (afronding in 2025);
- Klein onderhoud pompen en gemalen;
- Inspecteren en reinigen van de riolering in diverse buurten (Nieuwstad en Triowijk);
- Renovatie hoofd rioolgemalen Schaepmanlaan en Beesdseweg (afronding Q2 2025);
- Herinrichting parkeerterrein Costerweg in kader van klimaatadaptatie (afgerond);
- Binnenstadsprojecten het Jach en het Hof in het kader van klimaatadaptatie (afgerond);
- Bosboomgaard (afgerond);

* Groot onderhoud van het riool door het van binnenuit repareren zonder opgraving.

Groen en spelen

Tot en met 2024 was er een beperkt investeringsbudget beschikbaar vanuit het vorige Speelbeleidsplan. Door een tekort aan personeel is er in 2024 slechts één speelplek vervangen en zijn een paar lopende projecten afgerond. Daardoor is het beschikbare budget voor speelvoorzieningen niet helemaal gebruikt. Voor groen en landschap zijn in 2024 wel enkele projecten afgerond, en dat budget is volledig en effectief besteed.

Projecten 2024

Groen

- In ruimtelijke projecten is groen en biodiversiteit integraal opgenomen en wordt naast groen nu ook klimaatadaptatie integraal meegenomen.
- Projecten Mariakroon, de Beethovenlaan en de Bosboomgaard zijn aangeplant en daarmee afgerond.
- Geveltuinenactie Mimaspad/Mirandapad heeft plaatsgevonden.
- Het nieuwe natuurgebied aan de Prijsseweg is in aanleg.
- Er zijn twee vlinderidylles aangelegd (Bosboomgaard en Jan van Riebeeckstraat)
- Vergroenende bewonersinitiatieven gerealiseerd: bloembollenprojecten Beersluis en Van Pallantdreef, sponsoring akkerrandenzaadproject van de VANL-TCW, sponsoring kruidenmengsel bewoners Rijksstraatweg en de tegeltaxi heeft 2x gereden voor het NK Tegelwippen

Spelen

- Het project Bosboomgaard is in 2024 afgerond.
- De Skatebaan (Otto van Reesweg) is in de aanbestedingsfase.
- Het speellandschap op Forteneiland-West is aangelegd en groen ingericht.
- Speeltuin Zaanweg is gerenoveerd
- De renovatie van speeltuin Mimaspad is gestart en wordt afgerond in 2025.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Gebouwen

Gebouwen
Met dit onderdeel in de paragraaf kapitaalgoederen wordt informatie verstrekt over de stand van zaken van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Beleidskader
De gemeente heeft 40 gebouwen in onderhoud en beheer. De gemeentelijke gebouwen worden onderhouden op basis van een meerjarenplanning. Jaarlijks worden alle accommodaties onderworpen aan een inspectie. Gemeente Culemborg voert voor ieder gebouw een zogenaamd instandhoudingsonderhoud uit. Dit betekent dat er alleen planmatig onderhoud wordt uitgevoerd aan een gebouw om de levensduur te garanderen. Er wordt dus geen levensduur verlengend onderhoud uitgevoerd. Dit kwaliteitsniveau is door de gemeenteraad vastgesteld.

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen staat in plannen voor meerdere jaren. Vanuit die plannen worden de jaarbegrotingen gemaakt. Het laatste meerjarenonderhoudsplan loopt van 2021 tot 2030 en wordt elke vijf jaar vernieuwd. In 2021 is onderzocht welke maatregelen nodig zijn om de gebouwen duurzamer te maken. Dit verduurzamen combineren we met het gewone onderhoud. De gemeenteraad heeft in 2023 de regels voor het nieuwe Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan goedgekeurd. Ook worden de buitensportaccommodaties regelmatig onderhouden.

Uitvoeringsagenda Accommodatiebeleid
Het geactualiseerde accommodatiebeleid wat eind 2022 door de gemeenteraad is vastgesteld bevatte een uitvoeringsagenda. In 2023 zijn we begonnen met de uitvoering van deze uitvoeringsagenda en dit heeft in 2024 een vervolg gekregen.

Financiële consequenties
Voor het planmatig onderhoud van de openbare gebouwen is een speciale reserve gemaakt. Elk jaar wordt er per gebouw geld toegevoegd aan deze reserve. Naast het planmatig onderhoud is er ook jaarlijks contractonderhoud en dagelijks klein onderhoud aan de gebouwen. De kosten hiervoor zijn elk jaar meegenomen in de begroting.

Projecten en onderzoek
In 2024 is er onder andere gewerkt aan de volgende projecten en onderzoeken:

- Instandhoudingsplan/verbouwing Patasiwa Patilama / Arumbai (oplevering Q2)
- Ambulanceruimte Triosingel (oplevering Q2)
- Project Brede School West interne verbouwing (oplevering Q3)
- Schoolhof West geluidsmaatregelen (oplevering Q4)
- Project Noodstroomaggregaat Stadskantoor (loopt)
- Taxateurs: onderzoek bouwkundige staat (loopt)
- Project Zwembad de Waterlinie: ventilatieverbeterplan, corrosie zwembadwand en klimaat gehele gebouw in orde maken (loopt)

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Financiering

Inleiding

De inkomsten en uitgaven van de gemeente lopen niet altijd tegelijk. Soms moet de gemeente geld lenen om op tijd te kunnen betalen. Soms heeft ze juist tijdelijk extra geld. Al dit geldbeheer gebeurt via de treasuryfunctie. Die is ondergebracht bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe.

De gemeente voert de financiering uit volgens de regels van de Wet financiering decentrale overheden, ook wel Wet fido genoemd. In deze wet staan afspraken over hoe de treasuryfunctie bij gemeenten en andere overheden moet werken. Op basis van deze regels heeft de gemeente twee belangrijke hulpmiddelen voor het beheer van geldzaken.

- Ten eerste staan de spelregels en verantwoordelijkheden voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie in het Treasurystatuut. Dit statuut is geschreven om de financiële risico's zoveel mogelijk te beperken.
- Ten tweede wordt jaarlijks bij zowel de begroting als de jaarrekening een financieringsparagraaf geschreven. In deze paragraaf komt het concrete beleid aan de orde, waarbij in de begroting de nadruk wordt gelegd op de plannen voor de toekomst en in de jaarrekening een verantwoording van het afgelopen jaar.

Algemeen

De rente is belangrijk voor hoeveel geld de gemeente moet betalen. In 2022 was de inflatie erg hoog. Daarom heeft de Europese Centrale Bank (ECB) snel de rente verhoogd, van een negatieve rente naar 4,00%. In 2024 is de inflatie weer grotendeels onder controle en was die op 31 december 2,50%. Dit is wel hoger dan verwacht, maar het zorgde niet voor grote problemen in de economie. Daarom heeft de ECB de rente in december 2024 verlaagd naar 3,00%.

Voor een lening van 10 jaar werd verwacht dat de rente in 2024 tussen 2,900% en 3,200% zou liggen, afhankelijk van hoe lang de lening loopt en hoe die wordt afgelost. In de eerste negen maanden van 2024 was de rente gemiddeld 2,948%. Aan het einde van het jaar was de rente iets gedaald naar 2,819%, nadat hij eerst kort was gestegen.

Voor de 3-maands Euribor (Euro Interbank Offered Rate) was de verwachting dat het rentepercentage rond de 2,400% en 2,500% zou schommelen. Gedurende het jaar 2024 is de 3-maands Euribor geleidelijk gedaald van 3,992% naar 2,714% met een gemiddelde van 3,353%.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Specifiek

In 2024 heeft de gemeente geen extra leningen hoeven afsluiten, omdat de inkomsten genoeg waren om alle kosten te betalen. Dit was een rustig jaar op het gebied van geldzaken. Er is wel een belangrijke kanttekening: de gemeente had meer geld dan nodig door een subsidie van de Rijksoverheid voor het project Stationsomgeving. Omdat er nog weinig geld aan dat project is uitgegeven, werd dit extra geld gebruikt om de gewone kosten van de gemeente te betalen.

Risicobeheer

Renterisico betekent dat het niet zeker is hoeveel rente de gemeente in de toekomst moet betalen of krijgt. Om dit risico goed te beheersen, gelden een aantal duidelijke regels.

Renterisicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximale bedrag dat de gemeente mag lenen voor een korte periode, korter dan één jaar. Dit bedrag wordt volgens de Wet fido berekend als 8,5% van het totale budget van de gemeente op 1 januari. Voor 2024 was deze limiet € 8.031.833, gebaseerd op een totaalbudget van € 97.668.628.

Kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar 2024 (X € 1.000)	Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
Totaal Netto vlottende schuld/ overschot middelen	-5.928	-10.641	-13.957	-20.999
Toegestane kasgeldlimiet	8.302	8.302	8.302	8.302
Ruimte (+)/ Overschrijding	**14.230**	**18.942**	**22.259**	**29.301**

Om te voorkomen dat de gemeente teveel risico loopt door renteveranderingen en het opnieuw moeten lenen van geld, is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm zegt dat de jaarlijkse rente en aflossingen samen niet hoger mogen zijn dan 20% van het totale budget van de gemeente op 1 januari. Het doel is dat de schulden gelijkmatig worden verdeeld, zodat het risico door renteveranderingen verspreid wordt over de tijd.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Met een maximaal risico van € 12.430.961 voor de herfinanciering van de vaste schuld, is de gemeente onder de renterisiconorm gebleven. In 2024 zijn er geen renteherzieningen op de portefeuille met langlopende leningen geweest.

Renterisiconorm en renterisico vaste schulden (x € 1.000)	Rekening 2024
Begrotingstotaal	97.668
Vastgesteld Percentage	20%
Renterisiconorm	19.534
Maximaal risico op vaste schuld	12.430
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	**7.104**

Renteschema

In de begroting en verantwoording moet duidelijk zijn hoeveel rente de gemeente betaalt. Daarom staat in de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dat de paragraaf over financiering uitlegt hoe de rente wordt verdeeld over investeringen, grondexploitaties en verschillende taken. Dit gebeurt met behulp van een zogenaamde omslagrente.

Renteschema (X € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijz.	Werkelijk 2024
De externe rentelasten over korte en lange financiering	1.675	1.761	1.304
De externe rentebaten	226	226	779
Totaal door te rekenen externe rente	**1.449**	**1.535**	**525**
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	76	76	50
Rente projectfinanciering toegerekend aan betreffend taakveld			0
Saldo door te rekenen externe rente	**1.373**	**1.459**	**475**
Rente eigen vermogen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Rente voorzieningen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
De aan taakvelden/ programma's toe te rekenen rente	**1.373**	**1.459**	**475**
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente			490
Renteresultaat op het taakveld treasury			-15

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Koersrisicobeheer

Omdat de gemeente verplicht is om te bankieren via de schatkist van de rijksoverheid (schatkistbankieren), loopt zij geen risico op koersveranderingen binnen het treasurybeleid. De aandelen in nutsbedrijven zijn gekocht vanwege de publieke taak en worden niet gezien als risicovolle beleggingen. Het gaat om aandelen in NV BNG Bank, Vitens, Oiko, Bouwfonds en de Stichting Parijsch. In de tabel hieronder staat bij welke organisaties de gemeente geld heeft gestoken door deel te nemen in het kapitaal.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rating	Boekwaarde per 31-12-2024	Netto opbrengst 2024
Vitens	geen rating	27	0
Oiko	geen rating	100	1
NV BNG Bank	AAA	20	62
Cum. Pref. Bouwfonds		2	0
Stichting Parijsch		454	4.500
Totaal		**603**	**4.563**

Kredietrisico

A. Verstrekte geldleningen

In het verleden heeft de gemeente geld geleend aan andere partijen. Nu is het beleid om dit alleen nog in bijzondere gevallen te doen, omdat hier risico's aan zitten.

Verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1-2024	Aflossingen 2024	Verstrekt 2024	Stand per 31-12-2024	Rente-gemiddelde	Looptijd
ST. Kleurrijk Wonen	8.537	830	0	7.707	1,98%	2033
CV Parijsch	3.700	3.700	0	0	-0,11%	2025
ST Jachthaven	311	15	0	296	4,75%	2038
Gelderlandfabriek	150	0	0	150	0,36%	2035
Zorg om voedsel	10	0	0	10	0,00%	2023
Stichting TDFS	34	3	0	31	3,34%	2033
Totaal	**12.742**	**4.548**	**0**	**8.194**		

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

B. Garantstelling

In het verleden heeft de gemeente garanties gegeven, vooral aan woningcorporaties en maatschappelijke organisaties. Ook hiermee is de gemeente nu voorzichtig. In de tabel hieronder staat een overzicht van de leningen waarvoor de gemeente garant staat. Er is verschil tussen garanties waarbij de gemeente alleen meebetaalt als het echt nodig is (achtervang) en garanties waarbij de gemeente zelf direct risico loopt.

Gegarandeerde geldleningen (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1-2024	Opname 2024	Afname 2024	Stand per 31-12-2024
Particuliere woningbouw	52.138		5.630	46.508
Woningbouwcorporaties	50.839		0	50.839
Gemeente als achtervang	**102.977**		**5.630**	**97.347**
Culturele-/ sportvereniging/ zorg	8.348		5.035	3.313
Gemeente als directe risicodrager	**8.348**		**5.035**	**3.313**
Totaal	**111.325**		**10.665**	**100.660**

Interne liquiditeitsbeheer

De gemeente beperkt risico's met geldstromen door goed vooruit te kijken naar wat er binnenkomt en wat er uitgaat. Daarom wordt er gewerkt met een overzicht (liquiditeitsprognose) dat laat zien hoeveel geld er op welk moment nodig is. In 2023 is hiermee een nieuwe start gemaakt. Daarbij is gekeken naar het verschil tussen de verwachte geldstromen en wat er echt binnenkwam of uitging. In 2024 is deze methode verder verbeterd. Zo krijgt de gemeente beter inzicht in wanneer er veel geld nodig is of juist binnenkomt. Door dit op tijd te zien, kunnen problemen worden voorkomen en hoeven er geen haastige leningen te worden afgesloten. Leningen kunnen dan worden aangegaan op een moment dat de rente gunstig is.

Financiering

Kasgeldleningen

In 2024 is er geen aanleiding geweest om kasgeldlening(en) aan te trekken. De aanwezige middelen waren voldoende om aan alle betaalverplichtingen te voldoen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Vaste leningen

In het onderstaande overzicht wordt een beeld geschetst van het verloop van de vaste leningenportefeuille voor het jaar 2024.

(bedragen x € 1.000)

Mutaties in portefeuille	Bedragen	Rentepercentage
Stand per 1 januari 2024	**74.903**	**-/- 0,236%- 3,395%**
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	12.431	
Vervroegde aflossingen	0	
Stand per 31 december 2024	**62.472**	

Het al dan niet aantrekken van geld hangt af van het verloop van kasstromen in de gemeente en het verschil tussen inkomsten en uitgaven. De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen.

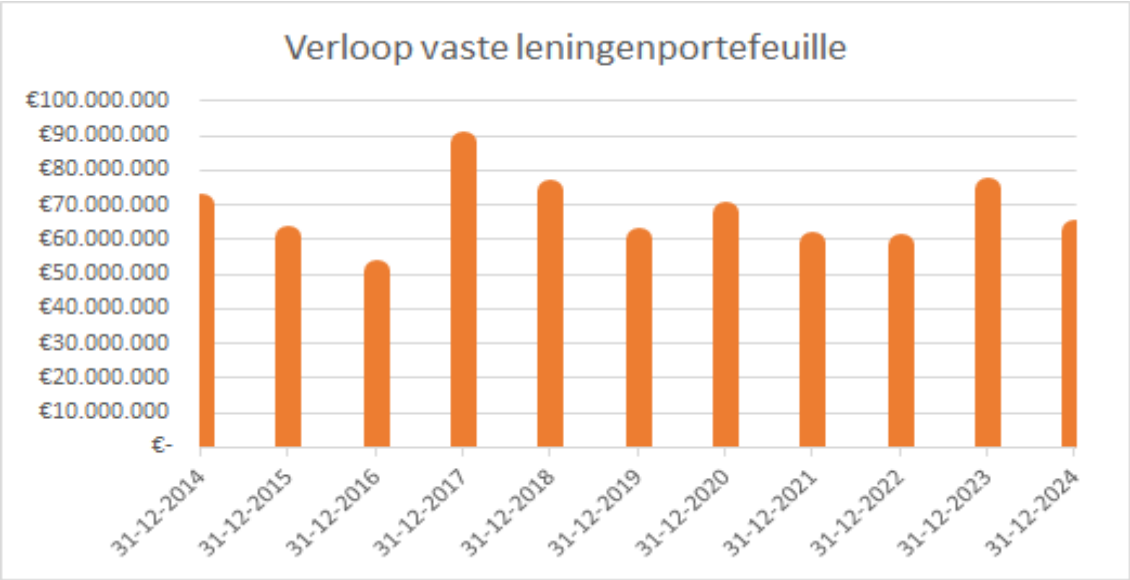
Grafiek verloop vaste leningen over een periode van 10 jaar

In de periode van 2014 tot en met 2016 is het saldo van de leningenportefeuille gestaag gedaald, mede door het steeds meer aantrekken van kasgeldleningen. In 2017 is deze kasgeldportefeuille in zijn geheel overgezet naar een aantal vaste leningen, waardoor het saldo van de opgenomen leningen per 31 december 2017 beduidend hoger was ten opzichte van de voorafgaande jaren.

Eind 2020 is het totaalbedrag van de opgenomen leningen gestegen. Dit kwam vooral doordat de gemeente vaste leningen heeft opgenomen en deze heeft doorgegeven aan de CV Parijsch, voor in totaal € 14.500.000. In 2023 heeft de gemeente Culemborg ook twee langlopende leningen afgesloten, onder andere voor de aankoop van vastgoed en om de geldpositie te verbeteren. Daarnaast heeft de gemeente in december de lening van Stichting Zwembad Culemborg overgenomen, als onderdeel van de overname van het hele zwembadcomplex. Hierdoor is het totaalbedrag van de langlopende leningen (langer dan 1 jaar) gestegen naar € 74.901.932,29.

In 2024 is het totaalbedrag van de leningen flink gedaald. Dit komt vooral doordat leningen die in 2023 zijn afgesloten, binnen korte tijd zijn terugbetaald. Dat gebeurde omdat de rente op deze leningen toen erg hoog was.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Deelnemingen

Omdat de gemeente verplicht is om te bankieren via de schatkist van de rijksoverheid (schatkistbankieren), loopt zij geen risico op koersveranderingen binnen het treasurybeleid. De aandelen in nutsbedrijven zijn gekocht vanwege de publieke taak en worden niet gezien als risicovolle beleggingen. Het gaat om aandelen in NV BNG Bank, Vitens, Oiko, Bouwfonds en de Stichting Parijsch. In de tabel hieronder staat bij welke organisaties de gemeente een financieel belang heeft via deelname in het kapitaal.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Rating	Boekwaarde per 31-12-2024	Netto opbrengst 2024
Vitens	Geen rating	27	0
Oiko	Geen rating	100	1
NV BNG Bank	AAA	20	62
Cum. Pref. Bouwfonds		2	0
Stichting Parijsch		454	4.500
Totaal		**603**	**4.563**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Uitgezette leningen

In het verleden heeft de gemeente leningen gegeven aan andere partijen. Het huidige beleid is om hier voorzichtig mee om te gaan, omdat er risico's aan verbonden zijn.

Verstrekte geldleningen (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1-2024	Aflossing 2024	Verstrekt 2024	Stand per 31-12-2024	Rente gemiddeld	Looptijd
St. Kleurrijk Wonen	8.537	830	0	7.707	1,98%	2033
CV Parijsch	3.700	3.700	0	0	-0,112%	2025
St Jachthaven	311	15	0	296	4,75%	2038
Gelderlandfabriek	150	0	0	150	0,36%	2035
Zorg om voedsel	10	0	0	10	0,00%	2023
Stichting de Fransche School	34	3		31	3,34%	2033
Totaal	**12.742**	**4.548**		**8.194**		

Garantstelling

In het verleden heeft de gemeente garanties gegeven, vooral aan woningcorporaties en maatschappelijke organisaties. De gemeente is hier altijd voorzichtig mee geweest. In de tabel hieronder staat een overzicht van de leningen waarvoor de gemeente garant staat. Er is onderscheid gemaakt tussen garanties waarbij de gemeente alleen achtervang is en garanties waarbij de gemeente zelf het risico draagt.

Gegarandeerde geldleningen (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1-2024	Opname 2024	Afname 2024	Stand per 31-12-2024
Particuliere woningbouw	52.138		5.630	46.508
Woningbouwcorporaties	50.839			50.839
Gemeente als achtervang	**102.977**		**5.630**	**97.347**
Culturele-/sportvereniging/zorg	8.348		5.035	3.313
Gemeente als directe risicodrager	**8.348**		**5.035**	**3.313**
Totaal	**111.325**		**10.665**	**100.660**

Relatiebeheer

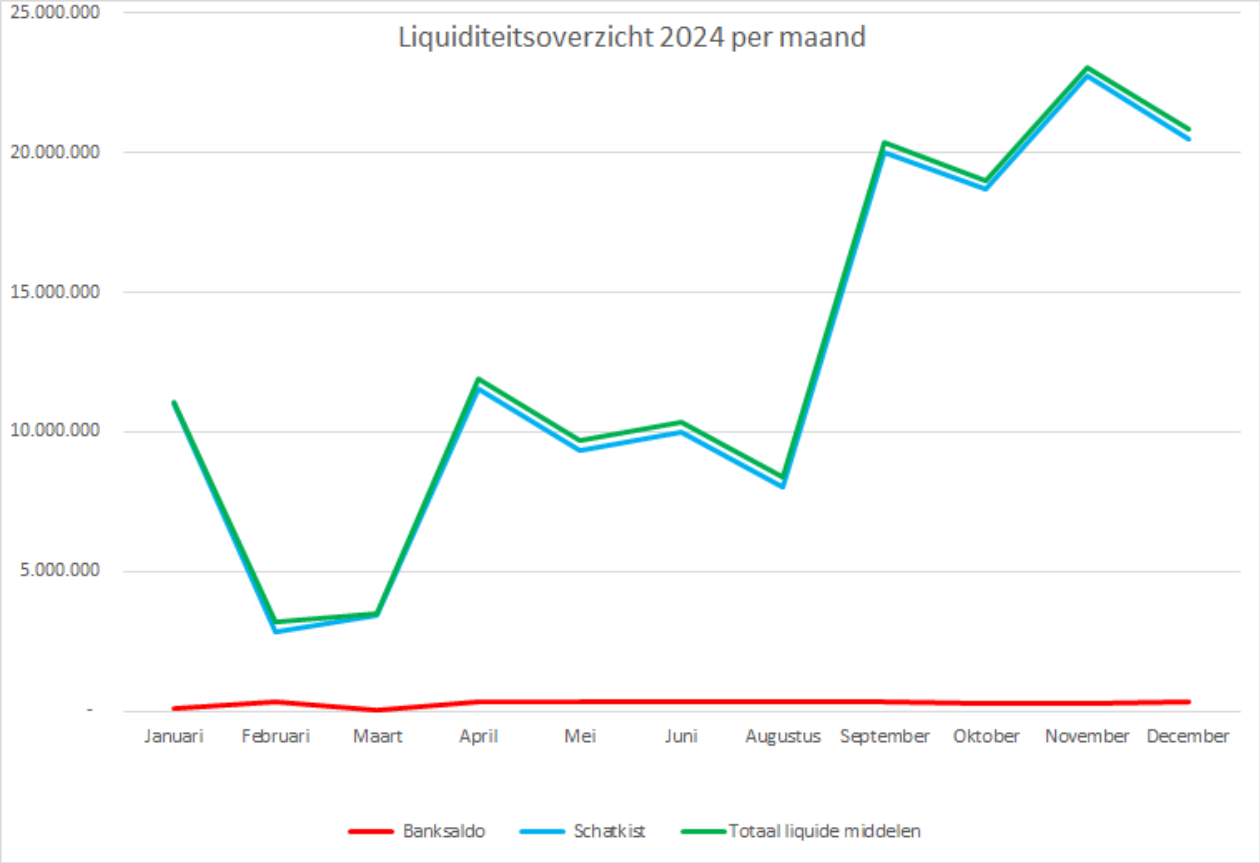
De gemeente overlegt regelmatig met huisbankier BNG Bank. Daarbij wordt gekeken naar mogelijke nieuwe ontwikkelingen. Het laatste overleg was in november 2024. Tijdens dat gesprek is besproken dat de financiële afspraken voldoende zijn en de voorwaarden passen bij wat normaal is in de markt.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Kasbeheer

Het kasbeheer bestaat uit saldo- en liquiditeitenbeheer en het beheer van de geldstromen van debiteuren en crediteuren. Er wordt op toegezien dat de liquiditeitspositie van voldoende omvang is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen.

In de tabel hieronder is de situatie voor 2024 te zien. In de maand september is er een duidelijke stijging van het beschikbare geld (liquide middelen). Deze stijging komt vooral door een subsidie van de rijksoverheid voor het plan Stationsomgeving. Omdat deze subsidie geen vaste bestemming heeft (niet-geoormerkt), gebruikt de gemeente het geld nu om de gewone uitgaven (exploitatie) te betalen. Het geld dat op dit moment niet nodig is, wordt volgens de regels van de Wet Fido ondergebracht in de schatkist van het ministerie van Financiën.

Schatkistbankieren

De Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in liquide middelen, die uitkomen boven een drempelbedrag, te storten op een speciale bankrekening die de gemeente aanhoudt bij het Ministerie van Financiën. Het drempelbedrag is in 2024 vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1.000.000. Het storten gebeurt dagelijks via het afromen van het saldo van de BNG bankrekening. In 2024 was er geen overschrijding van het drempelbedrag.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2024					
(1)	Drempelbedrag	1.953	1.953	1.953	1.953
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	285	330	328	329
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.668	1.623	1.625	1.625
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	97.669	97.669	97.669	97.669
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	97.669	97.669	97.669	97.669
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
(1) = (4b)*0,02 of (4c)*0,002 + € 10,0 miljoen met een minimum van € 1.000.000	Drempelbedrag	1.953	1.953	1.953	1.953
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	25.980	30.063	30.198	30.246
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	285	330	328	329

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Verbonden partijen

Inleiding

Veel gemeentelijke doelen worden niet alleen door de gemeente zelf gehaald, maar ook samen met andere organisaties. De manier waarop de gemeente met deze partijen samenwerkt, kan verschillen. Rond de gemeentelijke organisatie zijn verschillende lagen of ‘schillen’ te zien.

1. Het dichtst bij de gemeentelijke kern ligt dan de schil met de organisaties waarvoor de gemeente een financieel risico draagt en bestuurlijk (mede) verantwoordelijk is. Binnen deze schil liggen de gemeenschappelijke regelingen.
2. Meer naar buiten toe komen we bij de privaatrechtelijke rechtspersonen met een gemeentelijke deelname.
3. Daarnaast zijn er de organisaties die met behulp van een gemeentelijke subsidie een bijdrage leveren aan het realiseren van gemeentelijke doelstellingen. Met de meeste van deze organisaties hebben we meerjarige budgetcontracten afgesloten.

In deze paragraaf gaat het over samenwerkingsverbanden waarbij de gemeente Culemborg zowel bestuurlijk als financieel betrokken is. In de programma's van dit jaarverslag worden de belangrijkste ontwikkelingen van deze verbonden partijen in 2024 uitgelegd.

- Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente mee mag beslissen. Dit kan omdat de gemeente een plek heeft in het bestuur van een organisatie of omdat de gemeente stemrecht heeft.
- Een financieel belang betekent dat de gemeente geld aan de organisatie heeft gegeven. Dit geld kan verloren gaan als de organisatie failliet gaat of financiële problemen krijgt die de gemeente raken.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de eerder genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:

- Gemeenschappelijke Regelingen;
- Vennootschappen en Coöperaties;
- Stichtingen en Verenigingen;
- Publiek-Private Samenwerkingen (PPS).

Om in lijn met artikel 15 lid 2 en artikel 26 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) te rapporteren, worden voor verbonden partijen onder andere de volgende gegevens vermeld:

- De verwachte omvang van de bekostiging in het begrotingsjaar.
- De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en het einde van het begrotingsjaar.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

In 2019 heeft de gemeenteraad voor het laatst een Nota verbonden partijen vastgesteld.

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Regio Rivierenland	
Vestigingsplaats	Tiel
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang	De Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten waarbinnen op regionaal niveau voor de gemeenten taken worden uitgevoerd op het gebied van verkeer en vervoer, milieu, ruimtelijke ordening en waterbeheersing, volkshuisvesting, onderwijs, economie, arbeidsmarkt, volksgezondheid en zorg (jeugdbeleid, Wmo). De gemeenschappelijke regeling voert zowel uitvoeringstaken als (strategische) beleidstaken uit.
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden en een onafhankelijk voorzitter. Elke gemeente heeft één zetel. Voorzitter van het AB is een gemeenschappelijk lid, dat door alle gemeenten gezamenlijk wordt aangewezen. De voorzitter van het AB heeft geen stemrecht in het AB. Het AB benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur (DB) dat bestaat uit drie leden. Belang Culemborg: In 2024 had burgemeester G. van Grootheest zitting in het AB. In 2025 heeft wethouder Wichgers zitting in het AB.
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Risico's	Bij de Regio Rivierenland is een algemene reserve gevormd van € 474.000 als extra buffer voor het afdekken van (financiële) risico's. In algemene zin kan gesteld worden dat er geen (grote) risico's zijn bij het Regiokantoor die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen. Voor het opvangen van tekorten (en overige financiële risico's) bij de uitvoering van contractactiviteiten (programma 2 Contractgestuurde dienstverlening) is een risicoreserve gevormd. Deze reserve is bedoeld om tegenvallende resultaten en/of wegvallende vraag op flexibele taken op te kunnen vangen. Een reserve van maximaal 30% van de totale uitgaven bij Contractgestuurde dienstverlening wordt voldoende geacht om de bedrijfsvoeringrisico's op te kunnen vangen (Besluit van het Algemeen Bestuur uit april 2011). De flexibele taken van Contractgestuurde dienstverlening bevatten risico's voor Regio Rivierenland, waarbij te denken valt aan ziekte en inhuur van personeel en fluctuaties in de vraag naar diensten/producten. Ook zijn er risico's op het gebied van vraag en aanbod. Hiertegenover staat dat de gemeenten betalen voor de gevraagde diensten. In het uiterste geval zijn gemeenten als eigenaar van de Regio Rivierenland verantwoordelijk voor tekorten die niet kunnen worden gedekt uit de gevormde reserves. In de Nota reserves en voorzieningen is ten aanzien van de weerstandscapaciteit van de programma's Regionale samenwerking en Contractgestuurde dienstverlening bepaald dat er een post 'onvoorzien' in de begroting opgenomen kan worden voor incidentele tegenvallers. In de programmabegroting 2025 van de Regio Rivierenland is een bedrag van € 10.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven.
Programma	Bestuur en Ondersteuning

Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	670	269	2.527	2.620	11.606	11.862

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Avri						
Vestigingsplaats	Geldermalsen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	De Avri is een gemeenschappelijke regeling van 8 gemeenten die taken uitvoert op het gebied van afvalinzameling en afvalbeheer, het beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving van de openbare ruimte.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn alle betrokken gemeenten vertegenwoordigd en bestaat derhalve uit 8 leden. De voorzitter wordt door en uit het AB aangewezen. Het AB benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur dat bestaat uit 3 leden, te weten een voorzitter en 2 door het AB uit zijn midden aan te wijzen leden. Belang Culemborg: Wethouder D. Bijvoet heeft zitting in het AB van Avri. Wethouder M. Wichgers is aangewezen als plaatsvervangend lid van het AB.					
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, West Betuwe, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Risico's	De grootste risico's omvatten de nazorg voor de stortplaats, een geschil met de verwerker van het PDB-afval over de afrekening van de afgelopen jaren, de vergoeding voor kunststof verpakkingen, de krappe arbeidsmarkt en onvolledige kilometerregistraties.					
Programma	Duurzaamheid					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	2.955	2.346	1.903	52.375	56.240

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Uitvoering wettelijke taken van op gebied van brandweer (regionaal en lokaal), geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (GHOR) en regionale ambulancevoorziening (RAV) in de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Daarmee wordt aangesloten bij het gebied van de politieregio, waardoor een doelmatig georganiseerde én een gecoördineerde samenwerking tussen de parate diensten kan worden gerealiseerd.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB) door hun burgemeester; het Algemeen Bestuur telt 16 leden. Alle leden hebben 1 stem, tenzij er een besluit genomen moet worden over de jaarrekening, begroting, begrotingswijziging of het regionaal beheers-programma. Daarvoor geldt een gewogen stemrecht per 20.000 inwoners, waarbij elke gemeente minimaal 1 stem heeft. De burgemeester van de gemeente Nijmegen is uit hoofde van zijn functie van korpsbeheerder zowel voorzitter van het AB als het DB. Het DB bestaat uit 6 leden. Belang Culemborg: In 2024 had burgemeester G. van Grootheest zitting in het AB. In 2025 heeft burgemeester J. Geurts zitting in het AB.					
Betrokkenen	De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Groesbeek, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.					
Risico's	De VRGZ heeft in de Programmabegroting 2025/ Meerjarenraming 2026-2028 de 10 grootste risico's weergegeven: 1. Verduurzaming vastgoed 2. Kapitaallasten vastgoed 3. Arbeidsmarkt problematiek 4. Klimaatverandering 5. Omgevingswet 6. WNRA 7. Leveringsproblematiek 8. Cybercriminaliteit/ beveiligingsincident 9. Epidemie 10. Prijsstijgingen					
Programma	Veiligheid					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	2.383	2.383	10.151	9.635	65.252	72.556

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Werkzaak Rivierenland						
Vestigingsplaats	Geldermalsen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Werkzaak Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van 8 gemeenten die taken uitvoert op het gebied van de Participatiewet/ IOAW/IOAZ en Wet Sociale Werkvoorziening.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn alle betrokken gemeenten vertegenwoordigd en bestaat derhalve uit 8 leden. De voorzitter wordt door en uit het AB aangewezen. Het AB benoemd de leden van het Dagelijks Bestuur (DB) dat bestaat uit 3 leden; te weten een voorzitter en twee door het AB uit zijn midden aan te wijzen leden. Belang Culemborg: Wethouder D. Bijvoet heeft zitting in het AB.					
Betrokkenen	De gemeenten Buren (alleen voor SW), Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe (alleen voor SW), Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal (alleen voor P-wet, SW is elders belegd) en Zaltbommel.					
Risico's	De begroting 2025 en naar verwachting ook 2026 van Werkzaak kent een stijging op het subsidieresultaat en bedrijfsvoeringsresultaat t.o.v. 2024; primair beredeneerd door indexering en een dalende omzet. De financiële positie van Werkzaak hangt in sterke mate af van de ontwikkeling op de arbeidsmarkt en de gemeentelijke budgetten (in samenhang met het ravijnjaar). Vanaf 2026 komen er voor gemeenten (significant) minder middelen beschikbaar waardoor het corrigeren van een negatief verschil tussen netto lasten en beschikbare BUIG-middelen onder druk komt te staan. Om die reden hebben de gemeenten de gemeenschappelijke regelingen opgeroepen om tot gedegen bezuinigingsplan te komen t.h.v. 1,5%.					
Programma	Sociaal domein en Gezondheid					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	15.748	15.445	6.490	6.230	17.061	18.742

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Regionaal Archief Rivierenland (RAR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarplaats(en) van de deelnemers en van de daar naar toe overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaats(en) overgebrachte archiefbescheiden.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn de betrokken gemeenten vertegenwoordigd door een lid per deelnemende gemeente. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit 3 – door het AB aan te wijzen – leden uit het AB. Belang Culemborg: Vanuit Culemborg heeft wethouder D. Bijvoet - de Wit zitting in het AB. Daarnaast is de Culemborgse raad vertegenwoordigd in de voorbereidende Besluit- en Oordeelsvormende Vergaderingen (BOV) ten behoeve van het AB.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel.					
Risico's	Het weerstandsvermogen bedraagt in de begroting 2026 211.000 euro. De geïnventariseerde risico's zijn op de Adviesnota Weerstandsvermogen gebaseerd. Het risicoprofiel bedraagt 211.000 euro. De weerstandsratio bedraagt 1,00. Dit is voldoende om te voldoen aan de norm van 1,0.					
Programma	Sport, Cultuur en Recreatie					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	392	315	645	637	7.994	77.816

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het recreatieschap behartigt de gezamenlijke belangen op het gebied van de infrastructuur voor openluchtrecreatie en toerisme op bovenlokaal niveau. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied. Via de uitvoeringsorganisatie Uit®waarde ontwikkelt, exploiteert en onderhoudt zij de toeristische en dagrecreatieve infrastructuur in het Rivierengebied.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd, met dien verstande dat een lid en een plaatsvervangend lid wordt aangewezen. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de leden van het AB. Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het AB van het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en West Maas en Waal.					
Risico's	Met de verzelfstandiging is gekozen voor een model van maatschappelijk ondernemen. De B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied is dus een maatschappelijke onderneming, gericht op het behartigen van maatschappelijke taken zonder aandeelhouderswaarden. Sinds 1 juli 1999 zijn dus alle taken door de Natuur- en Recreatieschappen in het Rivierengebied overgedragen aan de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Om die reden gelden de uitgangspunten van de Wet gemeenschappelijke regelingen niet langer voor de begroting van het recreatieschap.					
Programma	Sport, Cultuur en Recreatie					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	N.n.b.	6.853	N.n.b.	6.853	N.n.b.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Samenwerking bij de heffing, invordering en kwijtschelding van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en diverse andere gemeentelijke belastingen alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (wet WOZ) en het beheer en de uitvoering van de Basisregistratie voor Adressen en Gebouwen (BAG). De verordende bevoegdheid blijft bij de gemeente.					
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn, waarbij het Waterschap 2 leden benoemt. Uit het AB wordt een Dagelijks bestuur (DB) van 3 leden gekozen, bestaande uit een voorzitter en twee leden. Ten minste 1 van de DB-leden wordt gekozen uit de vertegenwoordiging namens het Waterschap. Belang Culemborg: Wethouder M. Peters heeft zitting in het AB.					
Betrokkenen	Het Waterschap Rivierenland, Regio Rivierenland (Avri) en gemeenten Culemborg, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.					
Risico's	Voor de begroting 2025 heeft BSR de risico's benoemd, gekwantificeerd en de beheersmaatregelen benoemd. Het totaal gevraagde weerstandsvermogen bedraagt volgens deze waardering € 843.000.					
Programma	Financiering en Algemene dekkingsmiddelen					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	533	543	325	363	9.905	11.132

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

GGD Gelderland-Zuid						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg en het uitvoeren van taken die in wet- en regelgeving aan de gemeenten of de GGD'en zijn opgedragen.					
Bestuurlijk belang	Alle betrokkenen zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB telt 14 zetels. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter van het AB en minimaal 4 andere leden. Deze worden aangewezen door het AB. Belang Culemborg: Wethouder M. Peters heeft zitting in het AB.					
Betrokkenen	De gemeenten Berg en Dal, Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen.					
Risico's	De belangrijkste (financiële) risico's voor de GGD zitten in CAO-wijzigingen, prijsstijgingen, fluctuaties in inkomsten, cybercriminaliteit/beveiligingsincidenten, epidemieën (extra personeelskosten), en het inspelen op ontwikkelingen zoals de (onzekere) toekomst van Veilig Thuis, de Omgevingswet en nieuwe wet- en regelgeving. Daarnaast zijn ziekteverzuim, arbeidsmarktkrapte en arbo-risico's belangrijke factoren.					
Programma	Sociaal domein en Gezondheid					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	1.328	1.226	3.144	2.275	28.944	29.242

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht, waaronder tevens wordt begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten Gelderland.					
Bestuurlijk belang	Alle betrokken gemeenten zijn vertegenwoordigd met één collegelid in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB bestaat uit 9 leden. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat naast de voorzitter van het AB uit drie leden. Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers is voorzitter van het DB en het AB.					
Betrokkenen	De deelnemers zijn het college van GS van de Provincie Gelderland en de colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas & Waal en Zaltbommel.					
Risico's	*Tekort aan gekwalificeerd personeel* Door een toename van bouwactiviteiten en concurrentie op de arbeidsmarkt is het voor de ODR lastig om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden en te behouden. Deels kan dit worden ondervangen door personeel in te huren. Tegelijkertijd kost dit extra geld. *Niet kunnen voldoen aan de landelijke robuustheidscriteria* Zoals onder 'Ontwikkelingen' beschreven worden aan Omgevingsdiensten kwalitatieve eisen gesteld. In 2025 zal moeten blijken of de ODR daar aan kan voldoen. Mocht dit niet lukken dan staat de continuïteit van de ODR in haar huidige vorm op het spel. De besluitvorming hierover op landelijk en provinciaal niveau zal mede bepalend zijn voor de uitkomsten van deze discussie.					
Programma	Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	1.772	1.622	2.119	1.031	6.057	6.646

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BvoWB)						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de bedrijfsvoeringstaken met als doel het verlagen van kosten, het verhogen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het bieden van kansen aan medewerkers.					
Bestuurlijk belang	Iedere deelnemer wijst 1 lid van het bestuur aan. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter. Belang Culemborg: Wethouder M. Peters heeft zitting in het bestuur en is voorzitter van de BvoWB.					
Betrokkenen	De deelnemers zijn de gemeenten Culemborg, Tiel en West Betuwe.					
Risico's	Ook de bedrijfsvoeringsorganisatie heeft last van de huidige krappe arbeidsmarkt. Wanneer functies langer vacant zijn dan nodig dan legt dat druk op de overgebleven medewerkers en het heeft gevolgen voor de gemeentes. Daarnaast is onzekerheid bij de deelnemende partijen over de toekomst van de dienstverlening een risico. Dat is het beste te beheersen door kwaliteit te leveren en het gesprek te voeren over daar waar dat niet (voldoende) lukt.					
Programma	Bestuur en Ondersteuning					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	5.995	6.268	1.349	1.859	6.271	4.280

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	UBR heeft als doel een breedbandnetwerk in het buitengebied van de deelnemende gemeenten aan te leggen, te beheren en te onderhouden.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het AB van UBR.					
Betrokkenen	De gemeenten zijn Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Risico's	• Het Governance Protocol van UBR zorgt voor een adequate informatievoorziening naar gemeenteraden. • De deelnemende gemeenten zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan of UBR niet in staat is om aan de aflossingsverplichtingen van de lening te voldoen. Het gemeentelijk aandeel wordt berekend op basis van de stemverhouding, overeenkomstig de bepalingen zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland. • Op basis van het in 2020 bereikte percentage aanmeldingen is het ROI reeds bereikt. Het operationele financiële risico is daarmee nihil geworden onder reguliere omstandigheden. • De investering in UBR (€ 37.500.000) is volledig gefinancierd door BNG.					
Programma	Economie					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	0	564	564	34.318	34.881

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Rekenkamer Rivierenland						
Vestigingsplaats	-					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het belang ter behartiging waarvan deze regeling is aangegaan, is het instellen van een gemeenschappelijke rekenkamer als bedoeld in artikel 81l van de Gemeentewet.					
Bestuurlijk belang	De Rekenkamer Rivierenland is een gemeenschappelijk orgaan conform artikel 1 juncto artikel 8, tweede lid van de Wgr. Hieraan is geen bestuur verbonden.					
Betrokkenen	Rekenkamer Rivierenland is een samenwerkingsverband van de gemeenten Buren, Culemborg en West Betuwe. Per 1 januari 2025 is gemeente West Maas en Waal toegetreden.					
Risico's						
Programma	Bestuur en Ondersteuning					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	38.927	38.927		N.n.b.		N.n.b.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank						
Vestigingsplaats	Den Haag					
Rechtspositie	Naamloze vennootschap					
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector). Met specifieke financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarnaast streeft BNG Bank naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders.					
Bestuurlijk belang	De gemeente Culemborg heeft geen zetel in het Bestuur en de Raad van commissarissen van BNG Bank. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente heeft 8.775 aandelen met een nominale waarde van € 19.910 in haar bezit.					
Betrokkenen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.					
Risico's	Er geen specifieke risico's					
Programma	Financiering en Algemene dekkingsmiddelen					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	N.n.b.	110.814	N.n.b.	4.721	N.n.b.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Vitens N.V.						
Vestigingsplaats						
Rechtspositie	Naamloze vennootschap					
Openbaar belang	De uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.					
Bestuurlijk belang	De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Culemborg heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente is houder van 26.705 aandelen in deze vennootschap.					
Betrokkenen	Behalve Nuon zijn gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied aandeelhouder van Vitens, dat is opgezet als naamloze vennootschap.					
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's.					
Programma	Financiering en Algemene dekkingsmiddelen					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	0	600	0	1.388	0

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

C.V. Parijsch (PPS)						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	Commanditaire Vennootschap (CV)					
Openbaar belang	Op 18 december 1995 heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Joh. Mourik & Co. Holding B.V., genaamd de ontwikkelingsmaatschappij Parijsch. De stichting Parijsch treedt op als beherend vennoot van de CV Parijsch. In de loop van de jaren is deze overeenkomst enkele keren herzien. In 2021 hebben de partners de afspraken voor de nog te ontwikkelen delen van Parijsch Zuid vastgelegd in de 'Samenwerkingsovereenkomst Parijsch Zuid'.					
Bestuurlijk belang	Als deelnemer in de stichting heeft de gemeente een bestuurlijk belang. Het doel van de initiële samenwerkingsovereenkomst was het tot ontwikkeling brengen van het initiële plangebied tot woningbouw. Aanvullend hebben de partijen voor het plangebied Parijsch-Zuid uitgangspunten vastgesteld tot kwaliteitsverbetering van de woningbouwontwikkeling, om daarmee aan te sluiten op de ontwikkelingen in de woningmarkt en in het vakgebied van gebiedsontwikkeling. Daarmee geven ze invulling aan het raadsbesluit hierover (18-1-2018). Het financieel belang is het bedrag dat de gemeente als werkkapitaal heeft gestort in de stichting. Financiële risico's die verbonden zijn aan de grondexploitatie van het plan. Belang Culemborg: Burgemeester G. van Grootheest is voorzitter van het stichtingsbestuur CV ontwikkelmaatschappij Parijsch.					
Betrokkenen	Joh. Mourik & Co. Holding B.V. te Groot-Ammers: 5/8 deel Gemeente Culemborg: 3/8 deel					
Risico's	De noodzakelijke ambtelijke inzet ligt hoger dan op dit moment geraamd.					
Programma	Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	N.n.b.	17.989	N.n.b.	24.480	N.n.b.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Stichtingen en verenigingen

Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	Stichting					
Openbaar belang	Het duurzaam exploiteren van de Brede School Culemborg-Oost (BSCO).					
Bestuurlijk belang	De stichting heeft bestuurders uit onze ambtelijke organisatie.					
Betrokkenen	De gemeente Culemborg.					
Risico's	De gemeente staat garant voor de lening van € 4,2 miljoen die de stichting is aangegaan voor de bouw van de Brede School Culemborg Oost. Als de stichting niet aan de aflossing- of betalingsverplichtingen voldoet, wordt een beroep gedaan op de gemeente. Meer hierover is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.					
Programma	Onderwijs					
Financiële bijdrage (x € 1.000)	**Bijdrage 2024**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
	Budget	**Realisatie**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
	0	0	-61	-89	3.805	3.693

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf Grondbeleid is een vast onderdeel van de begrotings- en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf krijgt u informatie over:

- het grondbeleid van de gemeente Culemborg;
- relevante ontwikkelingen en kaders, waarbinnen wij het grondbeleid uitvoeren;
- onze projecten en activiteiten, met inzicht in de financiële resultaten;
- de risico's die zich binnen de projecten voordoen;
- de financiële gevolgen van de projecten voor de gemeentelijke jaarrekening.

Artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt eisen aan de inhoud van deze paragraaf. Daaraan is voldaan. Het voeren van grondbeleid en het uitvoeren van projecten is echter een zeer complexe materie. Dat vraagt op onderdelen meer toelichting dan in een paragraaf in de jaarrekening kan worden gegeven.

Daarom wordt ook dit jaar weer, tegelijk met de jaarrekening, het Meerjarenprogramma grondexploitatie (MPG) uitgebracht. Hierin wordt met meer diepgang een toelichting gegeven op de projecten en activiteiten van de gemeente. Het MPG is formeel geen onderdeel van de jaarrekening, maar het helpt u om de inhoud van de jaarrekening en de begroting op het gebied van grondexploitaties nog beter te duiden. Op deze wijze kan het MPG van betekenis zijn als instrument ten behoeve van de kaderstellende en controlerende rol van de raad. De cijfers in het MPG 2025 sluiten aan bij de jaarrekening 2024.

Het Grondbeleid

Visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de begrotingsprogramma's

Het hoofddoel van het grondbeleid is het bereiken van een goed gebalanceerde gebiedsontwikkeling. Met de nota Grondbeleid 2020 willen we een gebalanceerde gebiedsontwikkeling bereiken door drie aspecten integraal af te wegen:

1. ruimtelijke inpassing: getoetst wordt in hoeverre een ruimtelijke ontwikkeling aansluit op de ruimtelijke kaders.
2. maatschappelijke effecten: in beeld wordt gebracht hoe goed een project scoort op de vastgestelde kerndoelen door het label hoog, midden of laag.
3. optimale businesscase: er wordt getoetst op de elementen: sluitende grondexploitatie, risicoprofiel versus weerstandscapaciteit en de effecten op de gemeentelijke begroting op de lange termijn.

De afweging tussen de verschillende belangen is een politieke keuze. Door in de verschillende grondexploitaties en in het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG) de brede afweging centraal te stellen, bieden we het bestuur de mogelijkheid deze keuze te maken.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wijze waarop wij grondbeleid uitvoeren

Als voorkeursrol kiest de gemeente voor het zoveel mogelijk toepassen van het regie-faciliterend grondbeleid. Het uitgangspunt is dat de gemeente bij gewenste grondexploitaties meestal geen eigen grond heeft of actief grond wil verwerven, maar vooral ontwikkelingen van derden mogelijk wil maken en hierbij actief faciliteert. Marktpartijen of particulieren ontwikkelen hierbij voor eigen rekening en risico grondposities. De gemeente beperkt zich tot haar publiekrechtelijke rol, wat inhoudt dat zij kaders en randvoorwaarden vaststelt in ruimtelijke plannen. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de aanleg van voorzieningen van openbaar nut die aan de ontwikkeling gerelateerd zijn, en de kosten die hiervoor worden gemaakt, worden verhaald op de initiatiefnemer.

Ondanks dat in Culemborg is gekozen voor de voorkeursrol van regie-faciliterend grondbeleid als uitgangspunt, sluit dit niet volledig de deur voor het incidenteel toepassen van een actieve rol. In dat geval verwerft de gemeente zelf grondposities om bepaalde specifieke doelen te bereiken. Selectief kan, mits goed beargumenteerd, worden voorgesteld om actief grondbeleid toe te passen. Hiervoor is besluitvorming door de raad een voorwaarde. In de nota is opgenomen wanneer er sprake kan zijn van actief grondbeleid.

Ontwikkelingen

De projectenportefeuille

Ieder voorjaar actualiseren we de lopende grondexploitatieberekeningen en leggen deze ter vaststelling voor aan de raad. Dit doen we bij de vaststelling van het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG) deel I en II, mits het om administratieve en niet-significante actualisaties gaat. Indien het een significante wijziging betreft (bijvoorbeeld een programmatische wijziging in een plan), dan vragen we de raad daarover expliciet om besluitvorming.

In het najaar presenteren we deel III van het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG). Hierin geven we de stand van zaken van het programma Realisatie Woningbouwopgave 2030. Ook geven we een financiële vooruitblik op deel I en II van het MPG en gaan we in op de gevolgen van nieuwe wetten en regels.

Gebruikte parameters

Voor de berekeningen maken we gebruik van parameters voor rente en inflatie. We monitoren de ontwikkeling van de parameters voor de gebiedsontwikkeling en indien noodzakelijk doen we voorstellen om deze aan te passen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Parameters	2025	2024
Rekenrente	1,5%	0,50%
Kostenstijging Grond-, Weg- en Waterbouw		
2025	4,5%	3,0%
2026	3,5%	2,0%
vanaf 2027	2,0%	2,0%
Grondopbrengstenstijging Woningbouw		
2025	8,0%	2,0%
2026	5,0%	2,0%
vanaf 2027	2,0%	2,0%
Grondopbrengstenstijging Niet-Woningbouw		
2025	1,0%	2,0%
2026	1,0%	2,0%
vanaf 2027	2,0%	2,0%

Uurtarieven

We gebruiken de taakvelden in het Rekenmodel voor de berekening van de plankosten bij kostenverhaal (plankostenscan) en gaan voor de tarieven uit van meest actuele tarieven gepubliceerd de site van Informatiepunt Leefomgeving.

Resultaten grondexploitatie

Bouwgrond in exploitatie *]	boek-waarde 31-12-2023	boekingen 2024			boek-waarde 31-12-2024	prognose op eindwaarde				
		kosten	op-brengsten	resultaat-neming		kosten	op-brengsten	resultaat	*einde looptijd*	POC **]
Actieve grondexploitaties										
Pavijen V	2.427-	79-	-	389	2.895-	1.672-	12.139	**7.572**	*2031*	*71%*
Lanxmeer	5.930-	461-	1.670	-	4.721-	2.912-	2.983	**4.649-**	*2029*	*45%*
subtotaal	8.357-	540-	1.670	389	7.615-					
Verliesvoorzieningen	5.117	468-	-	-	4.649					
Totaal	**3.239-**	**1.008-**	**1.670**	**389**	**2.966-**					

*] *bedragen x € 1.000,-; negatief = investeringen;* **] *percentage of complition;* ***] *mutatie boekwaarde;* ****] *vrijval voorziening*

In de tabel 'resultaten grondexploitatie' staat een actuele voorspelling van de verwachte opbrengsten van bouwgrondprojecten waar de gemeente actief bij betrokken is. Per 1 januari 2025 zijn er twee projecten met een vastgestelde grondexploitatie: Pavijen V en Lanxmeer.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Stationsomgeving

De gemeente heeft in juli 2021 en juli 2022 in delen van de Stationsomgeving op basis van de Wvg het voorkeursrecht gevestigd, omdat de gemeente voornemens is het gebied te transformeren naar woningbouw. Op grond daarvan heeft de gemeente de volgende panden aangekocht:

- Industrieweg 2b/Randweg 14 € 10.000.000
- Parallelweg West 4 € 641.360

De aankopen staan als 'warme grond' op de balans.

Buiten het plangebied is het pand Beesdseweg 7 (v/h Carrier) aangekocht. Dit pand is aangekocht om bedrijven die moeten worden verplaatst in verband met ontwikkeling van de Stationsomgeving een plek te bieden.

Medio 2024 heeft de gemeente het masterplan inclusief de bijbehorende gebiedsexploitatie vastgesteld. De gebiedsexploitatie betreft een uitwerking van de eerdere vastgestelde gebiedsexploitatie.

Begin 2025 is er een nieuw voorbereidingskrediet vastgesteld (GZDGCB1694936/1694937) ter hoogte van € 1.700.000.

De voorbereidingskredieten en uitputting hiervan vindt u in onderstaande tabel:

Plan & apparaatskosten *]	Beschikbaar raadskrediet		Saldo	Lasten	Baten	Restant
2022	1.400.000	Boekwaarde	973.502	1.023.502	50.000	426.498
2023	1.200.000	Boekwaarde	575.947	907.497	331.550	476.417-
2024	200.000	Boekwaarde	1.300.469	1.424.661	124.192	
2025	1.700.000	Boekwaarde	-	-	-	1.700.000
Totaal	4.500.000	-	2.849.918	3.355.661	505.742	1.650.082

Het saldo van de baten en lasten van € 2.849.918 vindt u als kosten van onderzoek en ontwikkeling onder de immateriële vaste activa. Bij het vaststellen van de financiële haalbaarheid van deelgebieden in de Stationsomgeving door de raad gaan deze kosten deel uitmaken van de exploitatie van die deelgebieden.

Gedetailleerde informatie over de projecten en programma's kunt u vinden in het raadsvoorstel MPG 2025.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De gemeente beoogd eind 2025 de totale gebiedsexploitatie inclusief de bijbehorende projecten administratief te openen. Bij het openen van deze gebiedsexploitatie en aanvullende projecten gaan de voorbereidingskredieten over naar de specifieke administratieve projecten.

Prognose te verwachten tussentijdse winstneming

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording moeten winsten uit grondexploitatie worden genomen als daar voldoende zekerheid over bestaat. In de grondexploitatie van het complex Pavijen V is er sprake van een verwacht voordelig resultaat (winst).

Voor het berekenen van de winst gebruiken we de percentage-of-completion methode (POC-methode). Dit betekent dat we tussentijds winst nemen, afhankelijk van hoeveel werk er al is gedaan en hoeveel grond al is verkocht. Als er nog onzekerheden zijn over de opbrengsten of kosten die nog moeten komen, dan mogen berekende en goed onderbouwde risico's worden afgetrokken van de tussentijdse winst.

In de volgende tabel wordt de (tussentijdse) winstneming van het complex Pavijen V in de jaarrekening 2024 gepresenteerd.

Bouwgrond in exploitatie *]	(tussentijdse) winstnemingen		
	Totaal geraamd	waarvan: reeds eerder genomen	nu te nemen
Actieve grondexploitaties			
Pavijen V	24.273	-16.647	-389
Totaal	24.273	-16.647	-389

Risico's en reserves

Reserve grondexploitatie in relatie tot risico's van de grondbedrijfsfunctie

Voor het taakveld grondexploitatie is een aparte reserve ingesteld. Aan deze reserve worden (tussentijdse) winsten uit grondprojecten toegevoegd. Er worden ook bedragen uit gehaald om verliezen op plannen op te vangen, om restwerkzaamheden van afgesloten projecten te betalen en voor andere activiteiten.

Eind 2024 is de werkelijke stand van de reserve grondexploitatie € 10,0 miljoen. In dit bedrag zijn toekomstige winsten en verwachte verliezen van nieuwe projecten nog niet meegenomen.

De ondergrens van deze reserve wordt bepaald door het totaal gewogen negatieve risico van alle grondprojecten. Deze ondergrens is nodig om genoeg geld achter de hand te hebben als

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

risico's echt optreden. De totale risico's staan in de tabel met de risicoanalyse van de grondexploitatie.

Gewogen negatieve risico's *]	per 31-12-2024
Projectspecifiek	
Pavijen V	423
Lanxmeer	166
Stationsomgeving	3.880
Parijsch Zuid	72
subtotaal	4.541
Particuliere initiatieven	44
Generiek	381
Totaal	**4.965**

*] *bedragen x € 1.000,-*

De reserve grondexploitatie is onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente. Om risico's zo veel mogelijk te voorkomen en ook kansen te benutten, worden binnen de projecten passende maatregelen genomen. De risicoanalyse wordt regelmatig bijgewerkt op basis van nieuwe inzichten. Dit kan ertoe leiden dat de hoogte van de risicodekking wordt aangepast.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Subsidieplafonds

Wat hebben we bereikt en gedaan?

Het jaarlijkse subsidieprogramma wordt vastgesteld en uitgevoerd om subsidies gericht in te zetten voor het uitvoeren van wettelijke taken en het bereiken van maatschappelijke doelen. Het programma steunt onder andere activiteiten en initiatieven die helpen om van de stad een plek te maken waar iedereen kan meedoen, zich veilig voelt en de zorg krijgt die nodig is. Ook is er aandacht voor het behouden van belangrijke voorzieningen.

Wat heeft het gekost?

De verstrekte subsidies in 2024 zijn grotendeels in lijn met het subsidieprogramma, maar bij weergave van de gewijzigde begroting ten opzichte van de realisatie zijn enkele verschillen zichtbaar. Deze zijn voornamelijk te verklaren door de invulling van de financiële taakstelling op het subsidieprogramma.

Binnen het **programma Onderwijs** was er een financiële meevaller door een terugvordering bij Peuterspeelzaalwerk op basis van werkelijke aantallen kinderen. Daarnaast is binnen de beschikbare ruimte het project BSO+ gefinancierd, waarvan de hoogte van de subsidie bij de begroting 2024 nog onzeker was. Verder zijn er afspraken gemaakt met de partners van het sociaal wijkteam, jeugdgezondheidszorg (JGZ) en schoolmaatschappelijk werk (SMW) over overheadkosten, wat resulteerde in een lagere subsidie. SMW valt onder Onderwijs, terwijl de andere diensten onder Sociaal Domein en Gezondheid vallen. De gemeente is gecompenseerd voor SMW door een bijdrage van een buurgemeente.

Binnen **programma Sport, Cultuur en Recreatie** zijn subsidies conform onderliggende afspraken afgestemd op werkelijke kosten, zoals bij Stichting Turnen voor de exploitatie van Sporthal Parijsch. Een herberekening van de begroting bij het Elisabeth Weeshuismuseum leidde tot een meevaller. Conform de motie van de Raad is bij de begroting 2024 een extra incidentele subsidie voor Theater de Fransche School toegekend voor een marketingmedewerker. Ook leidde de rijksbijdrage voor het informatiepunt digitale overheid (IDO) bij Bibliotheek Rivierenland tot een meevaller.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De verschillen binnen het **programma Sociaal Domein en gezondheid** zijn te verklaren door de toegepaste stelposten en de invulling van de financiële taakstelling.

Beleidsterrein	Subsidiebudget 2024	
	Vastgesteld	Gerealiseerd
Veiligheid	18.262	18.262
Economie	306.500	306.500
Onderwijs	533.205	565.202
Sport, Cultuur en Recreatie	1.471.012	1.493.638
Sociaal Domein en Gezondheid	4.468.706	4.281.300
Totaal	**6.797.685**	**6.664.902**

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen door de Wet open overheid (Woo). Deze nieuwe wet heeft als doel om overheden transparanter te maken en ervoor te zorgen dat overheidsinformatie beter en makkelijker te vinden is. In 2024 hebben we verdere stappen gezet in de implementatie van de Woo om de transparantie te vergroten.

Hieronder volgen de genomen maatregelen:

- Op 1 november 2024 hebben we een belangrijke stap gezet richting een meer open overheid. Van de vier categorieën die verplicht openbaar gemaakt moeten worden, waren er al twee openbaar (wetten en andere algemeen verbindende voorschriften, en overige besluiten van algemene strekking). We hebben hier twee categorieën aan toegevoegd: 'informatie over organisatie en werkwijze' en 'bereikbaarheidsgegevens'. Deze zijn nu te vinden op onze website en in de Woo-index.
- Om actieve openbaarmaking te ondersteunen, is het Woo-platform ontwikkeld voor het plaatsen van Woo-documenten. Dit platform sluit aan op website en de landelijke Woo-index, waardoor openbare documenten eenvoudig te raadplegen zijn voor alle inwoners van de gemeente. Het Woo-platform wordt in 2025 operationeel.
- We delen kennis en informatie over de implementatie van de Woo met de gemeenten Culemborg en Tiel en werken nauw samen met de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB).

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Jaarrekening

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Overzicht van baten en lasten

Onderstaande tabel geeft het overzicht van baten en lasten, inclusief het resultaat, voor het begrotingsjaar 2024 weer.

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Lasten	**-97.438**	**-117.344**	**-111.214**	**6.130**
Bestuur en Ondersteuning	-15.392	-16.282	-16.848	-566
Veiligheid	-3.643	-3.723	-3.835	-112
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-4.547	-4.648	-4.889	-241
Economie	-2.483	-866	-1.009	-143
Onderwijs	-4.955	-6.420	-5.566	854
Sport, Cultuur en Recreatie	-5.920	-6.751	-6.379	371
Sociaal domein en Gezondheid	-43.096	-56.331	-51.561	4.770
Duurzaamheid	-6.388	-8.763	-8.192	571
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	-9.735	-11.852	-10.682	1.170
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	-1.279	-1.709	-2.252	-543
Baten	**96.277**	**113.863**	**115.912**	**2.049**
Bestuur en Ondersteuning	669	914	1.083	169
Veiligheid	42	42	137	94
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	502	512	457	-55
Economie	1.759	137	496	359
Onderwijs	309	1.846	1.435	-410
Sport, Cultuur en Recreatie	545	1.187	1.366	179
Sociaal domein en Gezondheid	8.498	19.049	16.615	-2.434
Duurzaamheid	7.961	9.894	9.022	-871
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	4.599	5.808	9.497	3.689
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	71.392	74.475	75.802	1.327
Saldo van baten en lasten	**-1.161**	**-3.480**	**4.698**	**8.179**
Stortingen in reserves	-231	-833	-833	0
Onttrekkingen aan reserves	1.084	4.135	3.672	-463
Mutaties reserves	**853**	**3.303**	**2.839**	**-463**
Totaal Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	**-307**	**-178**	**7.537**	**7.715**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De toelichting op de afwijkingen per programma zijn toegelicht bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' in de Programmaverantwoording.

Incidentele baten en lasten

Op basis van artikel 28c BBV is het verplicht een overzicht van incidentele baten en lasten in de jaarrekening op te nemen. Onder incidentele baten en lasten zijn in dit overzicht posten opgenomen die zich maximaal 3 jaar voordoen en waarbij het gaat om "éénmalige zaken" . Bij het bepalen van incidentele baten en lasten hebben wij ons gebaseerd op de voorschriften vanuit de notitie van de commissie BBV en op de handreiking van de Provincie over verduidelijking van structurele en incidentele baten en lasten.

Dat betekent dat alleen de echte - beleidsmatige - incidentele zaken onder deze noemer worden gerangschikt. In de begroting staan ook veel posten die een verloop kennen over de jaren. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de kapitaallasten, de algemene uitkering en de verstrekking van uitkeringen. Dit zijn autonome ontwikkelingen en de verschillen tussen de jaren worden dus niet aangemerkt als incidentele baten en lasten. Ook budgetten die eens in de 2 of meer jaren zijn opgenomen, vanwege een bepaald patroon in de uitgaven zoals verkiezingen) zijn niet als incidentele baten en lasten opgenomen.

Het doel hiervan is om externe belanghebbenden een goede inzicht te geven in de structurele begrotingsevenwicht. Baten en lasten zijn structureel als deze voor onbepaalde tijd geraamd worden, er is geen einddatum bekend. Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden, er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend. De incidentele baten en/of lasten moeten van materiële omvang zijn. Als ondergrens voor de jaarrekening 2024 is een bedrag van € 25.000 gehanteerd.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

In de jaarrekening 2024 zijn de volgende incidentele baten en lasten verwerkt

Nr.	Taakveld	Onderwerp	Werkelijke lasten 2024	Werkelijke baten 2024
1	0.10	Reservering reserve parkeercompensatiefonds	201.000	
2	0.4	Hart voor de organisatie	138.000	
3	0.4	Noodstroomvoorziening / sabotage	191.000	
4	0.4	Organisatieontwikkeling: projectkosten sturingsfilosofie, planmatig werken, doorlichting begroting	50.000	
5	4.2	Algemeen onderwijshuisvesting: onderzoekskosten IHP	61.000	
6	5.7	Procesbegeleiding Redichemse waard	93.000	
7	5.7	Groene uitvoeringsagenda	92.000	
8	6.1	Wijkaanpak	363.000	
9	6.1	CNO Bellweg	4.996.000	7.003.000
10	6.3	Schuldhulpverlening	66.000	
11	6.3	Incidentele subsidie Stichting Sport Academy	25.000	
12	6.3	Incidentele subsidie perspectief jongvolwassen Stichting Elk Welzijn	50.000	
13	7.4	Energietransitie	200.000	
14	0.10	Onttrekking BR Energietransitie		200.000
		Totaal incidentele lasten en baten	**6.526.000**	**7.203.000**

1. Reservering reserve parkeercompensatiefonds

Door de raad is in 2024 € 201.000 beschikbaar gesteld voor een storting in de bestemmingsreserve.

2. Hart voor de organisatie

Er is een aangepast plan Hart voor de organisatie 2.0 opgesteld waarin de belangrijkste speerpunten in de verdere ontwikkeling van onze organisatie zijn opgenomen. Om het nu echt te laten gebeuren (doorpakken) waren enkele randvoorwaarden onontbeerlijk. Het gaat dan om tijd en ruimte bij leiding en medewerkers om te investeren in de ontwikkeling (verminderen werkdruk door (her)prioritering). Maar ook om een goede projectmatig aanpak, leer/ontwikkel trajecten en mobiliteitsinstrumenten.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

3. Noodstroomvoorziening / sabotage
Een grote storing in April 2024 in de noodstroomvoorziening van het Stadskantoor zorgde voor onvoorziene en onvermijdelijke kosten. Daarnaast is er in augustus 2024 schade geconstateerd aan de netwerkkabels door een poging tot diefstal. De kosten van deze calamiteiten- en overgangsfase zijn hier opgenomen.

4. Organisatieontwikkeling
Het bureau Rijnconsult heeft in 2023 en 2024 de sturing van onze organisatie onder de loep genomen. Aanleiding was dat de organisatie veel werk verzet, maar dat directie en MT onvoldoende grip hebben op het geheel van opgaven, de prioritering daarin en de werkdruk die dit met zich brengt. Verder heeft JE Consultancy de begrotingssystematiek doorgelicht en heeft Algra Consulting aanbevelingen voor planmatig werken gedaan. Dit betreffen allemaal eenmalige activiteiten.

5. Algemeen onderwijshuisvesting: onderzoekskosten IHP
In 2024 is er een incidenteel budget opgenomen voor € 150.000 voor haalbaarheidsstudies en vervolgonderzoeken IHP. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door HEVO en de kosten zijn verantwoord in de jaarrekening 2024.

6. Procesbegeleiding Redichemse Waard
Vanaf 2023 is er verder gegaan met de realisatie van de gebiedsontwikkeling van de Redichemse Waard. Voor verwerving van delen van de Redichemse Waard is een rentmeester ingehuurd.

7. Groene uitvoeringsagenda
In 2024 is € 92.306 uitgegeven voor de realisatie van de groene uitvoeringsagenda.

8. Wijkaanpak
Op basis van ervaringen en resultaten is er een vervolgaanvraag voor financiering gedaan bij de begroting van 2024. Door de Raad is hiervoor, inclusief budgetoverheveling (€ 42.000) vanuit 2023, € 488.000 beschikbaar gesteld.

9. CNO Bellweg
Er is een voordeel van ruim € 2 miljoen op de opvang CNO Bellweg. In het najaar van 2023 heeft de gemeente Culemborg op dringend verzoek van de rijksoverheid een crisisnoodopvang (CNO) aan de Bellweg geopend. In eerste instantie was deze CNO bedoeld voor Oekraïense ontheemden. Vanaf de opening bleek dat de toestroom van Oekraïense ontheemden minder groot was dan verwacht, waardoor de bezetting van de CNO laag was. In de eerste maanden van 2024 werd de druk van asielzoekers daarentegen groter. Per 1 april 2024 is daarom besloten om de CNO in te richten als een gemengde opvang, waarin zowel Oekraïense ontheemden als asielzoekers werden opgevangen. Hiermee hielp de gemeente Culemborg de druk op de opvang in Ter Apel verlichten. Vervolgens is in augustus 2024 besloten om de hele CNO in te zetten voor asiel, tot de sluiting van de opvang aan het einde van het jaar.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De wijziging van doelgroep van de CNO heeft ook effect gehad op het financiële effect van de opvang. De opvang van Oekraïense ontheemden vond plaats op basis van een vooraf goedgekeurde begroting, waarbij de afspraak gemaakt was om deze kostenneutraal te laten plaatsvinden. Voor de opvang van asielzoekers gelden andere afspraken, waarbij een vast bedrag per bed per dag wordt betaald. Omdat er sprake was van een gemengde opvang, heeft de gemeente de keuze gehad om van regime te wisselen. Door te kiezen voor de vergoeding per bed per dag en de gemaakte kosten daar tegen weg te strepen, is een financieel voordeel ontstaan.

10. Schuldhulpverlening

Betreft amendement A1 Start van een Pilot Jongerenfonds bij de begroting 2022. Kosten zijn voor 3 jaar opgenomen. In 2024 is hiervoor door de Raad in totaal € 55.500 beschikbaar gesteld.

11. Incidentele subsidie stichting Sport Academy

Dit subsidiebedrag is verleend in het kader van het versterken van de sociale basis jeugd binnen het Jeugd Interventieteam Culemborg (JIC)/Wijkaanpak.

12. Incidentele subsidie perspectief jongvolwassen Stichting Elk Welzijn

Het College heeft aan Stichting Elk Welzijn een incidenteel subsidiebedrag beschikbaar gesteld

13. Energietransitie

De gemaakte kosten voor energietransitie wordt gedekt uit de bestemmingsreserve energietransitie.

14. Onttrekking BR Energietransitie

Het inzetten van incidentele middelen vanuit de bestemmingsreserve energietransitie verlopen budgetneutraal in de exploitatie.

Structureel resultaat

Om te bepalen of er in de jaarrekening sprake is van structureel evenwicht dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de jaarrekening bevat. In artikel 28, onderdeel c, van het BBV is daarom geregeld, dat de toelichting op het overzicht van baten en lasten ten minste een overzicht van de gerealiseerde incidentele baten en lasten per programma bevat.

Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel jaarrekeningsaldo.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Door het betrekken van de eindcijfers uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het jaarrekeningresultaat wordt inzicht gegeven in het jaarrekeningresultaat.

Bedragen x € 1.000	2024
Resultaat van baten en lasten	4.698
Saldo toevoeging en onttrekking reserves	2.839
Jaarrekeningresultaat 2024	**7.537**
Saldo van incidentele baten en lasten	677
Structureel jaarrekeningresultaat	**8.214**

Structurele reservemutaties

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Rekening 2024	Verschil 2024
Onttrekkingen aan reserves	**784**	**802**	**769**	**-33**
Internationale samenwerking	12	12	7	-5
Buurtbudgetten	33	51	51	0
Dekking kapitaallasten	739	739	711	-28
Stortingen in reserves	**-30**	**-632**	**-632**	**0**
Buurtbudgetten	-30	-30	-30	0
Dekking kapitaallasten	0	-602	-602	0
Totaal Structurele reservemutaties	**754**	**170**	**137**	**-33**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Wet normering topinkomens

Gegevens over 2024

Bedragen x € 1	Harst, D.M. van der	Kruijswijk Jansen, E.J.
Functiegegevens		
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking		
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding		
Beloningen betaalbaar op termijn		
Subtotaal	-	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**-**	**-**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Gegevens over 2023

Bedragen x € 1	Harst, D.M. van der	Kruijswijk Jansen, E.J.
Functiegegevens		
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking		
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	78.594,19	117.554,06
Beloningen betaalbaar op termijn	11.388,12	19.037,28
Subtotaal	*89.982,31*	*136.591,34*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**89.982,31**	**136.591,34**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Balans

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa	**109.646**	**116.590**
Immateriële vaste activa	**2.433**	**1.288**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	2.409	1.260
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	24	27
Materiële vaste activa	**95.862**	**99.461**
Investeringen met economisch nut	78.901	82.006
Investeringen met economisch nut, waarvoor t.b.v. de kosten een heffing kan worden geheven	11.560	12.205
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.401	5.250
Financiële vaste activa	**11.351**	**15.841**
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	603	603
Leningen aan woningbouwcorporatie	7.706	8.537
Leningen aan deelnemingen	456	4.170
Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd 1 jr of langer	2.586	2.531
Vlottende activa	**46.267**	**27.489**
Voorraden	**3.043**	**3.316**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.966	3.239
Gereed product en handelsgoederen	77	77
Uitzettingen met een rente-typische looptijd < 1 jr	**40.012**	**19.767**
Vorderingen op openbare lichamen	13.735	7.287
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korten dan een jaar	25.212	11.066
Overige vorderingen	1.065	1.414
Liquide middelen	**214**	**353**
Liquide middelen	214	353
Overlopende activa	**2.998**	**4.052**
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk met een specifiek bestedingsdoel	0	975
Overige nog te ontvangen bedragen en de nog vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.998	3.077
Totaal Activa	**155.913**	**144.079**
Recht op verliescompensatie Vennootschapsbelasting	0	498

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva	**115.323**	**122.458**
Eigen vermogen	**41.830**	**37.133**
Algemene reserve	6.581	7.947
Bestemmingsreserves	27.712	26.226
Gerealiseerde resultaat	7.537	2.959
Voorzieningen	**10.751**	**10.333**
Voorzieningen ter egalisering van kosten (bbv artikel 44 lid 1c)	7.097	4.951
VZ bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen en van derden verkregen middelen specifiek bes	-1.003	2.766
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV artikel 44 lid 1c)	4.657	2.616
Vaste schulden met een rente-typische looptijd van 1 jr of langer	**62.742**	**74.992**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	62.485	74.902
Overige Schulden	90	90
Waarborgsommen	167	0
Vlottende passiva	**40.589**	**21.621**
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jr	**4.822**	**5.537**
Netto vlottende schulden	4.822	5.537
Overlopende passiva	**35.767**	**16.084**
Nog te betalen overige schulden	5.684	5.573
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	30.083	10.512
Totaal Passiva	**155.913**	**144.079**
Gegarandeerde geldleningen	100.660	107.000

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. En op basis van de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden opgenomen voor zover zij op balansdatum een feitelijk recht vormen. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en op basis van de Notitie van de Commissie BBV een voorziening wordt gevormd voor verlofsparen en bovenwettelijk verlof van een niet vergelijkbare volume.

De programma-indeling in 2024 is gelijk aan de indeling van 2023 waardoor de vergelijkende cijfers in de financiële tabellen juist staan weergegeven. We leggen verantwoording af over de volgende programma's:

- Programma Bestuur en Ondersteuning
- Programma Veiligheid
- Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat
- Programma Economie
- Programma Onderwijs
- Programma Sport, Cultuur en Recreatie
- Programma Sociaal domein en Gezondheid
- Programma Duurzaamheid
- Programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte
- Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Binnen de programma's zijn de cijfers ingedeeld naar taakvelden. De taakvelden zijn ook gelijk gebleven.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Balans - Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa (waaronder bedrijfs- en kantoorgebouwen, scholen en vervoermiddelen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Slijtende investeringen worden vanaf het jaar na afsluiting van het krediet lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut waarvan het investeringskrediet na 1 januari 2012 beschikbaar is gesteld worden geactiveerd. De afschrijvingstermijn is niet langer dan de verwachte toekomstige levensduur. Het investeringsbedrag wordt volledig geactiveerd, onder aftrek van bijdragen van derden.

De volgende materiële vaste activa worden afgeschreven in:

Automatisering	3-7 jaar: automatiseringsapparatuur
Inventaris	10 jaar: telefooninstallaties 10 jaar: meubilair
Vervoermiddelen	7-10 jaar: aanhangwagens, personenauto’s en lichte motorvoertuigen
Gebouwen	50 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen 50 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen (restwaarde 0-30%) 50 jaar: nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke Bedrijfsgebouwen 25 jaar: renovatie, restauratie/aankoop woonruimten, en schoolgebouwen 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen 50 jaar: sporthallen/gymzalen 25 jaar: renovatie, sporthallen/gymzalen 15 jaar: technische installaties in gebouwen 10 jaar: zonnepanelen

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Terreinen	10-30 jaar: speelvoorzieningen 12 jaar: kunstgrasvelden toplaag 40 jaar: kunstgrasvelden onderlaag 30 jaar: sportterreinen 10-50 jaar: groenvoorzieningen
Infrastructuur	maximaal 60 jaar: rioleringen; volgens Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) maximaal 50 jaar: wegen, pleinen en rotondes 25 jaar: bruggen, hout 60 jaar: bruggen, beton/staal 40 jaar: openbare verlichting, masten 30 jaar: openbare verlichting, led-panels, led-armaturen 20 jaar: openbare verlichting, armaturen (geen led), kabels (bovengronds)

Via een raadsbesluit kan gemotiveerd afgeweken worden van deze termijnen.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs minus de reeds gedane aflossingen. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden, Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves, evenals het gerealiseerd resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid over onderhoud nader uiteengezet.

Naar aanleiding van de CAO Gemeenten is er bij verlofsparen sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die geen voorspelbare opbouw of afbouw kennen. Hier is een voorziening voor gevormd dat aansluit op de Notitie van de Commissie BBV. Omvang van de voorziening is gelijk aan het bovenwettelijke verlof per balansdatum. Dit is inclusief het verlofsparen en daarnaast is rekening gehouden met opslag sociale lasten.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de paragraaf financiering zijn de borg- en garantstellingen gespecificeerd en toegelicht.

Grondslagen voor resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hierboven vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Conform het BBV worden de mutaties in reserves, zowel bij de begroting als bij de rekening, separaat verantwoord. Zowel het totaal van saldo van baten en laten als het resultaat zijn hierdoor inzichtelijk.

Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota BBV-rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, en ook de baten en lasten over de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 Financiële verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader 2024 zoals door de gemeenteraad is vastgesteld (vastgesteld op 24 april 2025);
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld. In overeenstemming met de financiële verordening worden deze als tijdig aangemerkt wanneer deze worden toegelicht in de jaarrekening.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- Ten aanzien van het M&O criterium is de beleidsnotitie M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van oktober 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van 0,1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, met uitzondering van de rechtmatigheidsfouten binnen het begrotingscriterium, die als acceptabel zijn geduid, is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting activa

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende 2024.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023	Investeringen	Bijdragen derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	27	0	0	3	24
Kosten onderzoek en ontwikkeling	1.260	1.149	0	0	2.409
Totaal Immateriële vaste activa	**1.287**	**1.149**	**0**	**3**	**2.433**

De toename in kosten van onderzoek en ontwikkeling komt door de voorbereidingskosten die zijn gemaakt voor de toekomstige ontwikkelingen in:

- € 1.058.000 Stationskwartier;
- € 90.000 Jan van Riebeeck.

De grondexploitatie Jan van Riebeeck is op 27 maart 2025 vastgesteld door de raad en deze kosten maken vanaf 2025 onderdeel uit van deze grondexploitatie.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Materiële vaste activa

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut weer:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023	Investeringen	Bijdragen derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen met economisch nut	**82.006**	**314**	**0**	**3.235**	**79.085**
Gronden en terreinen	26.120	0	0	52	26.068
Bedrijfsgebouwen	44.304	235	0	1.801	42.739
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.557	0	0	342	3.216
Vervoermiddelen	772	0	0	123	649
Machines, apparaten en installaties	4.012	35	0	447	3.600
Overig	3.241	43	0	471	2.813
Investeringen met economisch nut, waarvoor t.b.v. de kosten een heffing kan worden geheven	**12.205**	**0**	**0**	**646**	**11.560**
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.205	0	0	646	11.560
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**5.249**	**797**	**44**	**785**	**5.217**
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.249	797	44	785	5.217
Totaal Materiële vaste activa	**99.461**	**1.111**	**44**	**4.665**	**95.862**

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut voor 2017	326

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn o.a.:

Bedrijfsgebouwen:

- Interne verbouwing Brede School West € 221.000

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut:

- Verkeersveiligheid Beethovenlaan: € 318.000
- Aanleg fietspad Rijksweg: € 135.000
- Investering Binnenstad: € 142.000
- Spelen met speelruimte: € 64.000

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Machines, apparaten en installaties

- Sportmaterieel: € 31.000

Overig

* aanleg speelkasteel en diverse speeltuinmateriaal: € 30.000

In de post investeringen met een economisch nut zitten de warme gronden:

- Parallelweg West 23: € 10.000.000
- Parallelweg West 4: € 641.360

Financiële vaste activa

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023	Investeringen	Bijdragen derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	603	0	0	0	603
Leningen aan woningbouwcorporaties	8.537	0	0	-831	7.706
Leningen aan deelnemingen	4.170	0	3.715	0	456
Overige langlopende leningen	2.531	1.009	1.020	0	2.520
Totaal Financiële vaste activa	**15.841**	**1.009**	**4.735**	**-831**	**11.285**

Toelichting op de belangrijkste mutaties van de financiële vaste activa:

- Leningen aan woningbouwcorporaties; mutaties betreffen de reguliere aflossingen
- Leningen aan deelnemingen: CV Parijsch heeft een lening afgelost.
- Overige langlopende leningen

In 2024 zijn via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland duurzaamheidsleningen verstrekt aan particulieren. Deze zullen in de loop der jaren worden afgelost.

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.966	3.239
Gereed product en handelsgoederen	77	77
Totaal Voorraden	**3.043**	**3.316**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie x € 1.000	Stand per 31-12-2023	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitname / afsluiten complex	Boekwaarde per 31-12-2024	Voorziening verlieslaten dcomplex	Stand per 31-12-2024
Pavijen V	2427	79	0	389	2895	0	2895
Lanxmeer	5930	461	-1670	0	4721	-4649	72
Totaal	**8357**	**540**	**-1670**	**389**	**7616**	**-4649**	**2967**

Winstuitname

Bij de grondexploitatie Pavijen is in 2024 een tussentijdse winst genomen van € 389.000.

Verliesvoorzieningen

Voor de grondexploitatie Lanxmeer is een verliesvoorziening getroffen op eindwaarde.

Parameters

In de grondexploitatie zijn de volgende parameters gebruikt:

- Rente 1,5%
- Indexatie:
  - Uitgaven 2% - 4,5%
  - Inkomsten 1% - 8%

De verwachte opbrengsten aan het einde van het project zijn op eindwaarde (kosten en opbrengsten inclusief indexatie en rente)

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie x € 1.000	Kosten	Opbrengsten	Looptijd	Resultaat
Pavijen V	1.672	-12.139	2031	7.572
Lanxmeer	2.912	-2.983	2029	-4.649
Totaal	**4.584**	**-15.122**		**2.923**

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	13.735	7.287
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korten dan een jaar	25.212	11.066
Overige vorderingen	1.065	1.414
Totaal Uitzettingen met een rente-typische looptijd < 1 jr	**40.012**	**19.767**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Vorderingen op openbare lichamen

De belangrijkste vorderingen op de openbare lichamen hebben voornamelijk betrekking op:

- belastingdienst (BTW-compensatiefonds: € 6.431.000
- vordering overige overheden: € 6.075.000
- vorderingen openbare lichamen: € 822.000.

Schatkistbankieren

De Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in liquide middelen, die uitkomen boven een drempelbedrag te storten op een speciale bankrekening die de gemeente aanhoudt bij het Ministerie van Financiën. Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. Het storten gebeurt dagelijks via het afromen van het saldo van de BNG bankrekening.

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit:

- debiteuren: € 660.000
- debiteuren bijstand: € 327.000
- rekeningcourant SVN 9471 € 78.000

Voorzieningen oninbaarheid

In de debiteurensaldi zijn dubieuze posten begrepen, waarvoor voorzieningen zijn getroffen:

- dubieuze debiteuren belastingen: € 159.000
- dubieuze debiteuren algemeen: € 52.000

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Liquide middelen	214	353
Totaal Liquide middelen	**214**	**353**

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende component:

- BNG 28.50.01.728: € 214.000

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk met een specifiek bestedingsdoel	0	975
NTO Overige nog te ontvangen bedragen en de nog vooruitbetaald bedragen die ten laste van volgende b	2.998	3.077
Totaal Overlopende activa	**2.998**	**4.052**

Nog te ontvangen bedragen van het Rijk met een specifiek bestedingsdoel

Overlopende activa * € 1.000	Stand per 31-12-2023	Besteed bedrag	Ontvangen bedragen	Stand per 31-12-2024
A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	946	0	946	0
C92 Informatiepunten digitale overheid	29	0	29	0
Totaal	**975**	**0**	**975**	**0**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Toelichting passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de verschillende reserves en het jaarrekeningresultaat. Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd.

(bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 01-01-2024	Resultaat-bestemming	Storting	Ont-trekking	Boek-waarde 31-12-2024
Algemene reserves	**7.947**	**-140**	**0**	**-1.226**	**6.581**
Algemene reserve	7.947	-140	0	-1.226	6.581
Bestemmingsreserves	**26.226**	**3.099**	**833**	**-2.446**	**27.712**
Resultaatbestemming	78	1.148	0	0	1.226
Vluchtenlingenopvang	0	511	0	0	511
Flexibele arbeidsvoorwaarden	24	0	0	0	24
Internationale samenwerking	179	0	0	0	179
dekking kap.lasten alg.dekkingsmiddelen	2.498	0	142	-111	2.529
Flexibiliteit en mobiliteit	73	0	0	0	73
reorganisatie	350	0	0	-350	0
Precariobelasting	2.504	0	0	-479	2.025
dekking kapitaallasten verkeer en vervoer	74	0	0	0	73
dekking Kapitaallasten onderhoud en beheer	1.364	0	460	-148	1.676
Parkeercompensatiefonds	34	0	201	0	235
dekking kapitaallasten educatie	1.056	0	0	-69	986
Dekking kapitaallasten sport	1.322	0	0	-202	1.120
Dekking kapitaallasten cultuur	1.610	0	0	-182	1.428
Internationale samenwerking	-50	0	0	-7	-56
Buurtbudgetten	97	0	30	-51	76
Sociaal domein	0	0	0	0	0
Energietransitie	1.236	0	0	-200	1.036
Grondexploitatie	9.865	676	0	-532	10.009
bovenwijkse voorzieningen	2.623	0	0	0	2.623
GVVP	1.291	763	0	-116	1.938
Totaal Eigen vermogen	**34.173**	**2.958**	**833**	**-3.672**	**34.293**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Algemene reserve	
Aard/reden	
Het vormen van een financiële buffer voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd of die ontoereikend zijn.	
Storting	
Resultaatbestemming JR2023, Besluitpunt 2D	-140

Onttrekkingen	
Budgetoverhevelingen 2023	1.226

Reserve precariobelasting	
Aard/reden	
Deze reserve is ingesteld vanwege de onzekerheden of deze gelden ook daadwerkelijk worden ontvangen, vanwege de destijds ingestelde bezwarenprocedure.	

Onttrekkingen	
Najaarsrapportage	459
Groenbeleid en versterken biodiversiteit	20
Ontwikkeling spoorzone/inrichting Stationsomgeving (naar bovenwijks)	
Tunnel langzaam verkeer (naar bovenwijks)	
	479

Reserve bovenwijkse voorzieningen	
Aard/reden	
Deze reserve is bestemd ter dekking van projecten en voorzieningen met een bovenwijks karakter.	

Toevoegingen	
	0

Reserve internationale samenwerking	
Aard/reden	
Deze reserve is bedoeld voor structurele bijdragen aan lokale organisaties op het terrein van internationale duurzame ontwikkeling.	

Onttrekkingen	
Primitieve begroting	7
	7

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Reserve buurtbudgetten	
Aard/reden	
Deze reserve is ingesteld met het doel het vergroten van betrokkenheid van bewoners bij hun buurt door het intensiveren van communicatie en participatie. Dit vindt onder meer plaats door het werken met wijkteams en samenwerking met partners.	
Toevoegingen	
Jaarlijkse storting	30
Onttrekkingen	
Buurtbudgetten 2024	33
Buurtpanels najaarsrapportage 2024	18
	51

Reserve grondexploitatie	
Aard/reden	
De reserve bouwgrondexploitatie is gevormd uit resultaten op de grondexploitaties uit het verleden. Door vroegtijdige winstnemingen vinden er nu eerder toevoegingen plaats. De reserve is bestemd voor het afdekken van lopende verplichtingen, van voorgenomen besluiten en als buffer om tegenvallers in de lopende exploitaties op te vangen.	
Toevoeging aan reserve	
Resultaat Grexen 2023	676
Ontrekkingen	
Budget haalbaarheidsonderzoeken	85
Budget woningbouwlocaties	3
Voorschot VPB	444
	532

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Reserve GVVP	
Aard/reden	
De reserves GVVP heeft als doel om de kosten, die naar verwachting met dit project gemoeid zijn, af te dekken.	
toevoegingen	
Resultaatbestemming JR2023, Besluitpunt 2c	763
Onttrekkingen	
Vianense poort	116

Reserve Flexibele arbeidsvoorwaarden	
Aard/reden	
Deze reserve is in 2009 ingesteld ter bekostiging van flexibele arbeidsvoorwaarden. Vanaf de begroting 2020 is er geen storting en/of onttrekking meer bepaald.	

Reserve Parkeercompensatiefonds	
Aard/reden	
Het bekostigen van parkeervoorzieningen, die moeten worden gemaakt, omdat de aanvrager van een bouwplan niet op de eigen kavel kan voorzien in de parkeerplaatsen	
Storting Parkeercompensatie fonds	
Storting Parkeercompensatie fonds	201

Reserve flexibiliteit en mobiliteit	
Aard/reden	
Deze reserve is gevormd ten tijde van de personele bezuinigingsronde 2014 en was bedoeld om incidentele kosten op te vangen.	

Reserve resultaatbestemming	
Aard/reden	
Bij het opmaken van een jaarrekening worden budgetten, die in het lopende jaar incidenteel niet tot besteding zijn gekomen, geparkeerd en voor uitvoering in het komende jaar weer beschikbaar gesteld.	
Stortingen	
Overheveling budgetten uit 2023	1.148

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Reserve Vluchtelingenopvang	
Aard/reden	
Deze reserve is bedoeld om de hogere doeluitkeringen van het Rijk ten opzichte van de gemaakte kosten voor opvang van vluchteling voorlopig te reserveren. Zodra duidelijk wordt dat de Rijksbijdrage toereikend is voor alle kosten, dan zal de bestemming hiervan heroverwogen worden	
Stortingen	
Resultaatbestemming JR2023, Besluitpunt 2D	511

Reserve kapitaallasten	
Aard/reden	
Dit is een zogenaamde geblokkeerde reserve omdat de middelen in deze reserve zijn bestemd om de afschrijvingslasten van reeds uitgevoerde specifieke investeringen af te dekken.	
Toevoegingen	
Investering in Skatebaan	142
Investering in de binnenstad	460
Onttrekkingen	
Dekking kapitaallasten	711

Reserve reorganisatie	
Aard/reden	
Bij de vaststelling van de jaarrekening 2022 is besloten om € 350.000 te storten in deze reserve voor de "Basis op orde bij burgerzaken". De middelen zijn in 2024 ingezet ten behoeve van dit project.	
Onttrekkingen	
Restant claim reorganisatie uit 2024	350

Reserve Energietransitie	
Aard/reden	
Beschikbaar houden van incidentele middelen energietransitie.	
Onttrekkingen	
Investeringsagenda: Waterstof voor ondernemers	200

Totaal stortingen	**3.791**
Totaal ontrekkingen	**3.671**

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Voorzieningen

De voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 01-01-2024	Dotaties	Aanwendingen	Vrijval	Boek-waarde 31-12-2024
Verplichtingen en verliezen, alsmede risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (BBV art. 44.1. a/b)	**2.616**	**747**	**102**	**109**	**3.152**
Pensioenen Wethouders	1.872	573	98	0	2.347
Wachtgelden Wethouders	0	0	0	0	0
Bovenwettelijk verlof	153	43	0	0	196
Verlofsparen	41	69	0	0	110
Reorganisatie	0	62	4	0	58
Nog te betalen kosten afgesloten grondexploitaties	550	0	0	109	441
Egalisering van kosten (BBV art. 44.1.c)	**4.951**	**1.655**	**864**	**10**	**5.732**
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	2.275	1.041	747	0	2.569
Onderhoud wegen	2.155	523	92	10	2.576
Baggeronderhoud	372	85	25	0	432
Boschoeiingen watergangen	149	6	0	0	155
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1.d) en voor van derden verkregen middelen (BBV art. 44.2)	**2.766**	**29**	**930**	**0**	**1.865**
Riolering	2.755	0	930	0	1.825
Egalisatie voorziening riolering	11	29	0	0	40
Totaal Voorzieningen	**10.333**	**2.431**	**1.896**	**119**	**10.749**
Dub. Deb. Dubieuze Debiteuren wordt gerubriceerd onder debiteuren	185	25	0	0	210

- De voorziening voor pensioenen van (voormalige) wethouders is bedoeld voor hun huidige en toekomstige pensioenverplichtingen. De hoogte van deze verplichting is berekend door een actuaris, op basis van onder andere de opgebouwde rechten, levensverwachting en rente. Dit is gedaan volgens de BZK-methode. In de toekomst moeten waarschijnlijk de regels van het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) worden gebruikt. Als die methode nu al was toegepast, zou de verplichting € 1,1 miljoen hoger uitkomen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- De voorziening wachtgeld wethouders is gevormd voor de afwikkeling van het wachtgeld van de vertrokken wethouders.

- De voorziening nog te betalen kosten afgesloten grondexploitaties is gevormd voor de resterende uitgaven voor project Sprokkelenburg voor een bedrag van € 0,55 miljoen.

- Op basis van de nieuw CAO is het voor een ambtenaar mogelijk om verlof te sparen met een bepaald doel. Dat doel kan dan bijvoorbeeld zijn om een sabbatical periode op te nemen, maar ook om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden." Het BBV geeft aan dat er een voorziening moet worden opgenomen voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van niet gelijke omvang. Bij alle uren die conform de CAO-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van de opbouw en afbouw. Hierdoor is de jaarlijkse omvang van deze arbeidskostengerelateerde verplichting niet gelijk. Voor deze verlofuren moet dan ook een voorziening op de balans worden opgenomen.

- De voorziening onderhoud wegen is gebaseerd op het meerjarenplan wegen. Het onderhoud van diverse straten (zoals Ina Boudier-Bakkerstraat, Mariakroon) en weginspectie zijn ten laste van de voorziening gebracht.

- De voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het meerjarenplan onderhoud aan die gebouwen. Er vindt jaarlijks een vaste storting plaats vanuit de exploitatie. De werkelijke kosten voor groot onderhoud zijn aan de voorziening onttrokken. In 2024 heeft o.a. de renovatie van het clubgebouw Patasiwa Patalima plaatsgevonden (€ 261k), onderhoud Sporthal West (€78k) en inhuur adviesdiensten (€ 233k).

- De voorziening baggeronderhoud gemeentelijke wateren wordt aangewend om de omvang van waterberging op een wettelijk niveau te houden; de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse kosten. De werkelijke kosten zijn ten laste van de voorziening gebracht.

- De voorziening groot onderhoud beschoeiingen watergangen wordt gebruikt voor het groot onderhoud van de beschoeiingen; de jaarlijkse dotatie is gebaseerd op het vastgestelde plan. In 2024 zijn geen kosten ten laste van de voorziening gebracht.

- De egalisatievoorziening riolering is ingesteld voor het in stand houden van het rioleringsnetwerk en het voldoen aan de wettelijke normen, welke gelden voor het waterbeheer. Op basis van de werkelijke kosten en opbrengsten vindt een vereffening plaats.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

- De dotatie van middelen aan de voorziening riolering is gebaseerd op het vastgestelde GRP en deze middelen worden aangewend voor de dekking van de werkelijke kosten van uitgevoerde vervangingsinvesteringen. In 2025 treedt het nieuwe GRP inwerking en wordt deze voorziening opgeheven en overgeheveld naar de egalisatievoorziening.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

Het overzicht hieronder laat zien hoe de vaste schulden in 2024 zijn veranderd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	62.485	74.902
Overige Schulden	90	90
Waarborgsommen	167	0
Totaal Vaste schulden met een rente-typische looptijd van 1 jr of langer	**62.742**	**74.992**

De rentelast in 2024 voor langlopende leningen bedroeg € 1.303.782.

Netto vlottende schulden

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Netto vlottende schulden	4.822	5.537
Totaal Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jr	**4.822**	**5.537**

De netto vlottende schulden bestaan uit:

Crediteuren	€ 4.823
Nog te betalen rente	€ 440
Nog te betalen goederen en diensten	€ 4.326
Totaal	€ 9.589

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen post overlopende passiva kan als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Nog te betalen overige schulden	5.684	5.573
Ontvangen voorschotten overheidslichamen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel ter dekking v	30.083	10.512
Totaal Overlopende passiva	**35.767**	**16.084**

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

De overige schulden die nog moeten worden betaald, zijn dit jaar groter geworden. Deze schulden bestaan vooral uit een bedrag van € 144.000 aan Rekening-courant SVN. Daarnaast is er een bedrag van € 475.000 aan vooruit ontvangen geld van verschillende partijen. Ook is er een post van € 326.000 voor de BTW-aangifte.

Overlopende activa * € 1.000	Stand per 31-12-2023	Ontvangsten	Uitgaven	Vrijgevallen	Stand per 31-12-2024
Rijk:					0
J9 WBI Subsidie	7.638	0	0	0	7.638
J32 Uitkering ventilatie scholen	122	0	-122		0
J55 Subsidie energiearmoede	561	0	-493	0	68
J94 Verduurzaming slecht geïsoleerde woningen	497	780	-17	0	1.260
J95 Nationaal programma Lokale Warmtetransitie	0	187	-187	0	0
D8 Onderwijsachterstandenbeleid	502	820	-874		448
D14 COVID-19 Gerelateerde onderwijsvertragingen	193	0	-113		80
D19 Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	152	0	0		152
D23 Regeling bibliotheken	0	176	0		176
E104 Bovenplanse infrastructuur	0	10.234	0		10.234
K28 CDOKE gelden	51	628	-496	0	183
G10 Inburgering	187	689	-309	241	808
G13 Onderwijsroute	0	6	-7	52	51
H4 SPUK SPORT		308	-120		188
H8 Regeling SPUK akkoord 2020-2022	14	0	0		14
H21 Cliëntondersteuning	0	50	0		50
H25 Ijsbanen en Zwembaden	9	0	0	-9	0
H30 Brede SPUK	56	523	-658	137	58
H32 Meerkosten Energie Openbare zwembaden	118	0	0		118

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Overlopende activa * € 1.000	Stand per 31-12-2023	Ontvangsten	Uitgaven	Vrijgevallen	Stand per 31-12-2024
M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	0	8.800	-1.264		7.536
Totaal Europese overheidslichamen	**10.100**	**23.201**	**-4.660**	**421**	**29.062**
Provincie: Stationsomgeving	345	200		0	545
Provincie: Stationshub	0	186	-54	0	132
Provincie: Coordinator bedrijven	52	0	-52		0
Provincie: Jan van Riebeeck	0	114	0	0	114
Provincie: watertoren	0	80	-1	0	79
A14B lokale aanpak Radicalisering, extremisme en terrorisme	0				0
A20B Radicalerisering, extermisme en terroristme 2023-2025	0	62	-62		0
C75B Regiodeals 3e tranch	0				0
E44B Impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	0				0
H35B Specifieke uitkering integraal zorgakkoord	15	193	-206	13	15
J117B Soortenmanagementplan	0	129	-38	0	91
HGKM Nijmegen	0	0	-12	50	38
Laaggeletterdheid Tiel	0	7	0		7
Totaal overige europese overheidslichamen	**412**	**971**	**-425**	**63**	**1.021**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De inventarisatie van de financiële verplichtingen, waaraan wij ons als gemeente hebben verbonden, maar die niet direct uit de balans blijken geeft het volgende beeld:

Onderwerp (activiteit)	Periode tot en met	Contractwaarde ultimo 2024
1. Verlofsaldi medewerkers gemeente Culemborg per 31 december	2024	€ 690.000
2. Diverse EU-contracten en andere doorlopende contracten	2025	€ 2.051.424
3. Garantstellingen	2024	€ 100.660.000
4. Eigen bijdrage CAK		€ 0

Toelichting op deze activiteiten

1. De verlofuren van de medewerkers per einde boekjaar zijn gewaardeerd tegen het gemiddelde loonkostenniveau met een opslag van 50% voor sociale lasten;

2. Betreft diverse aanbestede contracten, die nog doorlopen naar volgende jaren. Het gaat om Vattenfall Sales Nederland b.v., Green Choice Zakelijk BV, Gebr. M. en W. Bron BV, BoomTotaalzorg, Gebr. De Ronde, Mandatis h.o.d.n. Melior Verzekeringen en Ecclesia BV h.o.d.n de Keijzer BV Brandverzekeringen.

3. De gemeente staat garant voor leningen die verband houden met woningbouw voor zowel particulieren (hypotheken) als woningbouwcoöperaties. Garant staan betekent in dit geval dat de gemeente de rente- en aflossingsverplichtingen van de leningen (deels) garandeert. De gemeente is ook de zogenaamde achtervang voor leningen verstrekt onder WSW-borging. WSW staat voor Waarborgfonds Sociale Woningbouw. woningbouwcoöperaties kunnen bij bankinstellingen leningen krijgen voor sociale woningbouw als het WSW garant staat. De garantstelling geldt voor 50% van de aflossingen en rente.

4. De gemeente Culemborg krijgt overzichten van het Centraal Administratie Kantoor (CAK) met verschillende gegevens. Op deze overzichten staan geen inkomensgegevens. Daardoor kan de gemeente niet controleren of de eigen bijdragen per persoon kloppen en of alles compleet is. Omdat het CAK de eigen bijdrage vaststelt, heeft de wetgever bepaald dat dit niet de verantwoordelijkheid is van de gemeente. De gemeente Culemborg kan daarom geen zekerheid geven over de hoogte en juistheid van de eigen bijdragen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die invloed hebben op 2024.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten, lasten en veranderingen op de balans moeten juist worden opgenomen in de jaarrekening. Als dit op een juiste manier gebeurt, zijn drie regels over rechtmatigheid niet meteen duidelijk te zien. Het gaat om deze drie regels: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het criterium voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

In deze rechtmatigheidsverantwoording legt het college van burgemeester en wethouders uit hoe goed deze drie regels zijn gevolgd bij de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Dit betekent dat gekeken is of deze gegevens kloppen met de regels van de gemeenteraad, zoals de begroting en de verordeningen. Ook is gekeken of ze voldoen aan de wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsregels in de jaarrekening staat het normenkader dat de raad op 24 april 2025 heeft vastgesteld. Hierin staat welke wetten en regels belangrijk zijn.

In deze verantwoording is een grensbedrag opgenomen. Dat komt omdat alleen belangrijke zaken meegenomen hoeven te worden. De raad heeft deze grens vastgesteld op 3% van de totale lasten, inclusief wat aan de reserves is toegevoegd. Dat bedrag is € 3.365.000.

De basis voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de baten, lasten en balansmutaties in deze jaarrekening die niet volgens de regels tot stand zijn gekomen in totaal € 2.682.000 bedragen. Dit bedrag is lager dan de grens van € 3.365.000. Van dit bedrag vindt het college dat € 882.000 toch acceptabel is. Dat komt door afspraken die eerder door de gemeenteraad zijn gemaakt. Als je dit bedrag aftrekt, blijft er een overschrijding van € 1.800.000 over. In de paragraaf over de bedrijfsvoering staat extra informatie over financiële rechtmatigheid. Deze informatie is gebaseerd op de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV en op afspraken met de gemeenteraad. In die paragraaf legt het college ook uit welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Overzicht naar taakvelden

(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	-2.607	3	-2.604
0.10 Mutaties reserves	0	7	7
0.2 Burgerzaken	-1.349	683	-666
0.4 Overhead	-12.893	397	-12.495
Bestuur en Ondersteuning	**-16.848**	**1.090**	**-15.758**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-2.410	0	-2.410
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.426	137	-1.289
Veiligheid	**-3.835**	**137**	**-3.699**
0.10 Mutaties reserves	-661	148	-513
2.1 Verkeer en vervoer	-4.486	379	-4.107
2.2 Parkeren	-398	69	-329
2.3 Recreatieve havens	0	9	9
2.5 Openbaar vervoer	-6	0	-6
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**-5.550**	**605**	**-4.945**
3.1 Economische ontwikkeling	-662	0	-662
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-79	468	389
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-28	4	-24
3.4 Economische promotie	-240	24	-216
Economie	**-1.009**	**496**	**-513**
0.10 Mutaties reserves	0	69	69
4.1 Openbaar basisonderwijs	-127	0	-127
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.864	417	-2.447
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.575	1.018	-1.557
Onderwijs	**-5.566**	**1.505**	**-4.061**
0.10 Mutaties reserves	0	383	383
5.1 Sportbeleid en activering	-758	394	-363
5.2 Sportaccommodaties	-2.801	855	-1.946
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-887	0	-887
5.4 Musea	-566	0	-566
5.5 Cultureel erfgoed	-797	88	-709
5.6 Media	-572	29	-543
Sport, Cultuur en Recreatie	**-6.379**	**1.749**	**-4.630**
0.10 Mutaties reserves	-30	51	21
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-9.367	7.362	-2.005

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-2.623	38	-2.585
6.3 Inkomensregelingen	-13.452	8.169	-5.283
6.4 WSW en beschut werk	-3.152	0	-3.152
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.054	0	-1.054
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.826	82	-2.744
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-3.000	0	-3.000
6.71B Begeleiding (WMO)	-2.866	0	-2.866
6.71C Dagbesteding (WMO)	-395	0	-395
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	98	98
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-2.344	0	-2.344
6.72B Jeugdhulp behandeling	-1.478	0	-1.478
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-258	0	-258
6.73A Pleegzorg	-460	0	-460
6.73B Gezinsgericht	-387	0	-387
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-1.618	0	-1.618
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-2.218	0	-2.218
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-1.102	0	-1.102
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-288	469	180
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-12	12	0
6.82A Jeugdbescherming	-354	0	-354
6.82B Jeugdreclassering	-47	0	-47
7.1 Volksgezondheid	-2.258	386	-1.871
Sociaal domein en Gezondheid	**-51.591**	**16.666**	**-34.925**
0.10 Mutaties reserves	0	200	200
7.2 Riolering	-2.180	3.835	1.655
7.3 Afval	-3.460	3.943	483
7.4 Milieubeheer	-2.551	1.244	-1.307
Duurzaamheid	**-8.192**	**9.222**	**1.031**
0.10 Mutaties reserves	0	648	648
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.178	335	-3.843
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-39	0	-39
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.042	189	-853
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-2.952	8.158	5.206
8.3 Wonen en bouwen	-2.471	816	-1.655

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	**-10.682**	**10.145**	**-537**
0.10 Mutaties reserves	-142	2.166	2.024
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-535	392	-143
0.5 Treasury	-783	823	39
0.61 OZB woningen	-415	5.233	4.818
0.62 OZB niet-woningen	-89	3.494	3.405
0.63 Parkeerbelasting	-12	425	414
0.64 Belastingen overig	-8	156	149
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	65.278	65.278
0.8 Overige baten en lasten	34	0	34
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-444	0	-444
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	**-2.394**	**77.968**	**75.574**
Totaal	**-112.047**	**119.584**	**7.537**

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Sisa-bijlage

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A20B	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/01*	Beschikkingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/02*	Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/03*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A20B/04*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project *Aard controle R* *Indicator: A20B/05*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/06*
		1	060268 Gemeente Nijmegen	4338711	Gerichte preventie-projecten	Ja	€ 55.780	€ 55.780
		2	060268 Gemeente Nijmegen	4338711	Analyse	Ja	€ 8.500	€ 8.500
		16						
		17						
		18						
			Kopie gemeente(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/07*	Kopie Beschikkingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/08*	Kopie Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/09*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 11 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/10*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/12*
		1	*060268 Gemeente Nijmegen*	4338711	Gerichte preventie-projecten	Nee		Ja
		2	*060268 Gemeente Nijmegen*	4338711	Analyse	Nee		Ja
		3						
		16						
		17						
		18						
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			0	8	Nee	Nee	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			€0	€0				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€65.626	€ 214.246	€0	€0	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€0	€0	€0	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€0	€0	€0	€ 0	€65.626	
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 1.178	Nee				
BZK	C92	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 29.090	€ 0	1	633	11	
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 503.217	€ 462.187	€ 23.887	-€ 120.391	€ 421.689	€ 373.273
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 113.227	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 193.256	€ 80.029	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		

			1						
			2						
			10						
OCW	D19	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Correctie besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*				
			€ 0	€ 27.582	Ja				
OCW	D23	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*	
			1 SB240198	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 0	€ 176.000	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 0	
			2						
			100						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*						
			1 Nee						
			2						
			100						
IenW	E104	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E104/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/04*	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/05*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/06*	
			1 *BSK-2024/206233*		€ 0	€ 0	55	55	
			2						
			3						
			4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/07*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/08*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/10*			
			1 BSK-2024/206233	55	55	Nee			
			2						
			3						
			4						
			Naam infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/11*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/12*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle R* *Indicator: E104/13*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/14*	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/15*		
			1 *Rotonde Beesdeweg/N320*		€ 0	€ 0	Nee		
			2 *Ontsluiting P+R en nieuw woongebied richting rotonde Beesdeweg/N320*		€ 0	€ 0	Nee		
			39 *Gebouw P+R westzijde station Culemborg*		€ 0	€ 0	Nee		
			40 *Oost-west LV-verbinding onder spoor Utrecht - 's Hertogenbosch*		€ 0	€ 0	Nee		
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Mutaties (dotaties en vijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*					
			€ 0	Nee					
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*	
			1 060216 Gemeente Culemborg	€ 6.970.694	€ 62.642	€ 403.510	€ 0	€ 60.019	
			2						
			100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*	
			1 060216 Gemeente Culemborg	€ 0	€ 100.385	€ 8.724	€ 0	€ 517.107	
			2						
			100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*			
			1 060216 Gemeente Culemborg	€ 5.076	€ 0	€ 0			
			2						
			100						
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 21.000	€ 37.956	€ 8.373	€ 0	€ 0	
		2						
		100						
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2						
		100						
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*			
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee			
		6 Totaal	0	0	N.v.t.			
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*			
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
		1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 6.667	€ 0		
		2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 2.160	€ 6.126		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*			
		1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0			
		2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 302	0	0			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0			
		4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0			
		5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0			
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R*			

			Indicator: G4A/10	*Indicator: G4A/11*	*Indicator: G4A/12*	*Indicator: G4A/13*		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 309.239	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*			
			1 060216 Gemeente Culemborg	€ 0	€ 0			
			2					
			20					
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* Indicator: G13/05	
			€ 7.000	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 308.067	€ 120.435				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1 Groot onderhoud sporthal	€ 14.054	€ 14.054	€ 0	€ 0	
			2 Groot onderhoud buitensportaccommodatie	€ 2.070	€ 2.070	€ 0	€ 0	
			3 Onderhoud sportvelden en terreinen	€ 32.534	€ 32.534	€ 0	€ 0	
			4 Dagelijks onderhoud gebouw buitensportaccommodaties	€ 3.008	€ 3.008	€ 0	€ 0	
			5 Dagelijks onderhoud gebouwen binnensportaccommodaties	€ 2.002	€ 2.002	€ 0	€ 0	
			6 Beheer en exploitatiekosten binnensportaccommodatie	€ 23.454	€ 23.454	€ 0	€ 0	
			7 Beheer enj exploitatiekosten sportvelden	€ 19.633	€ 19.633	€ 0	€ 0	
			8 Aankoop roerende zaken binnensport	€ 4.010	€ 0	€ 4.010	€ 0	
			9 Aankoop roerende zaken buitensport	€ 3.149	€ 0	€ 3.149	€ 0	
			10 Beheer materieel en machines binnensport	€ 9.457	€ 0	€ 9.457	€ 0	
			11 Beheer materieel en machines buitensport	€ 4.513	€ 0	€ 4.513	€ 0	
			12 Uitbestede werkzaamheden binnen sport	€ 2.551	€ 0	€ 0	€ 2.551	
			100					
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Nee	Door allerlei onvoorziene omstandigheden is er niets begonnen in 2024. Dit heeft gezorgd voor vertraging, maar in 2025 wordt er gestart. Het project zal lopen in 2025/2026.	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 21.518	€ 21.187	€ 41.843	Ja	N.v.t.
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 147.313	€ 290.932	€ 433.142	Ja	N.v.t.
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 33.104	€ 21.932	€ 53.711	Ja	N.v.t.
			4 Kansrijke Start	€ 26.484	€ 23.752	€ 34.956	Ja	N.v.t.
			5 Mentale Gezondheid	€ 8.276	€ 8.347	€ 19.470	Ja	N.v.t.
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 28.966	€ 16.360	€ 38.117	Ja	N.v.t.
			7 Valpreventie	€ 78.622	€ 90.477	€ 155.941	Ja	N.v.t.
			8 Leefomgeving	€ 16.552	€ 19.629	€ 22.012	Ja	N.v.t.
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.138	€ 6.915	€ 10.887	Ja	N.v.t.
			10 Versterken sociale basis	€ 59.588	€ 53.328	€ 111.324	Ja	N.v.t.
			11 Mantelzorg	€ 16.552	€ 18.869	€ 33.162	Ja	N.v.t.
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 16.552	€ 28.551	€ 30.772	Ja	N.v.t.
			13 Welzijn op recept	€ 15.725	€ 13.774	€ 19.714	Ja	N.v.t.
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.137	€ 19.784	€ 23.756	Ja	N.v.t.
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 12.083	€ 24.576	€ 38.718	Ja	N.v.t.
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
			Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
			1 060216 Gemeente Culemborg	€ 205.546				
			2					
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 6** Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J9/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/06*
			1 2021-0000645814	Nee	Ja	55	55	55
			2					
			20					
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
			1 2021-0000645814	Nee	€ 1.424.661	€ 13.947.020	€ 124.192	€ 277.451
			2					
			20					
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/15*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/16*		
			1 2021-0000645814	Ja	Het bestemmingsplan is nog niet onherroeppelijk. De herinrichting openbare ruimte is nog niet gestart.	Nee		
			2					
			20					
VRO	J32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: J32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/06*
			1 SUVIS21-2-02192216	€ 122.000	€ 122.000	Nee	Project heeft vertraging omdat verzwaarde aansluiting electra niet tijdig con worden aangelegd door Liander	Ja
			2					
			100					
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: J32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/09*			
			1 SUVIS21-2-02192216	Ja				
			2					
			100					
VRO	J55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			439	€ 170.315	€ 188.943	74	€ 28.709	€ 30.387
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			513	€ 294.352	€ 329.560			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			8.935	2.430	0	101	0	0
VRO	J94	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
			1 *LAI23-03617844*	€ 17.160	15	1	€ 0	€ 0
			2 *LAI24-03724206*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
			1 € 2.660	€ 14.500	Nee			
			2 € 0	€ 0	Nee			
			100					
VRO	J95	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J95/05*	
			€ 187.326	€ 187.326	Ja		Ja	
VRO	J117B	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J117B/02*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J117B/03*			
			030005 Provincie Gelderland	€ 38.000	€ 38.000			
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/04*	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond) *Aard controle D2* *Indicator: J117B/05*	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: J117B/06*	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj) *Aard controle D2* *Indicator: J117B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/08*	
			030005 Provincie Gelderland	in ontwikkeling	Nee		Nee	
KGG	K28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 239.850	€ 24.390	€ 229.458	€ 969.522	€ 325	€ 1.743
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	M16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 1.233.420			€ 16.198	€ 0	€ 11.616

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*		
			€ 0	€ 2.852	€ 0	€ 1.264.086	€ 2.229.232		

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS
Gewaarmerkt voor verificatiedoeleinden

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de gemeenteraad van Gemeente Culemborg

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Culemborg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 alsmede van het vermogen van de gemeente Culemborg op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten over 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het “Meerjarig controleprotocol van de gemeente Culemborg voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2023 en verder” dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeente Culemborg zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.120.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 112.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Als onderdeel van ons proces van het identificeren van frauderisico’s, evalueren wij factoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, het oneigenlijk toe-eigenen van activa, omkoping en corruptie. Wij hebben de frauderisicofactoren geëvalueerd om te overwegen of deze factoren een indicatie vormen voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij hebben de door ons onderkende risico’s besproken met het college, de gemeentesecretaris, overige medewerkers binnen de ambtelijke organisatie die betrokken zijn bij de totstandkoming van de jaarrekening en de auditcommissie. Gemeente Culemborg beschikt in opzet over een interne frauderisicoanalyse. Er is geen beschrijving van het frauderisicomanagement opgenomen in de jaarstukken.

Naast het betrekken van de interne frauderisicoanalyse hebben wij op basis van onze beroepsregels de volgende aanvullende werkzaamheden uitgevoerd in het kader van fraude:
- Uitvoeren van een eigen risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid worden afgezet tegen de kans en de impact;
- Frauderisico’s besproken met de auditcommissie, het college en de directie;
- Beoordelen of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding geven tot een verhoogd frauderisico;
- Beoordelen of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties;
- Integrale analyse van de financiële administratie op ongebruikelijke boekingen, zoals onverwachte verschuivingen tussen budgetten en/of kredieten;
- Controle van het gunningsproces van inkoop- en aanbestedingstransacties;
- Controle van de prestatielevering in het inkoopproces;
- Nadere werkzaamheden van een proces/transactie in het kader van onvoorspelbaarheid.

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij de volgende frauderisico’s geïdentificeerd

Frauderisico	Aanpak
Risico dat investeringsbudgetten gerelateerd aan projecten met een belangrijke politieke invloed worden verschoven	We hebben vastgesteld of er sprake is van investeringsprojecten met een belangrijke politieke invloed door: • Kennis te nemen van de notulen van college- en raadsvergaderingen; • Kennis te nemen van berichten in (lokale) media en social media; • Het doornemen van de begroting en tussentijdse rapportages; • Kennis van de klant en de sector in overweging te nemen. Voor de investeringsprojecten met een belangrijke politieke invloed hebben we de boekingen getest die een verschuiving van investeringsbudgetten kunnen bevatten door middel van de onderstaande werkzaamheden: • We hebben de auditfile verkregen en de memoriaalboekingen geselecteerd met een omvang groter dan 25% van de uitvoeringsmaterialiteit; • Voor deze boekingen integraal vastgesteld of er sprake is van een verschuiving tussen twee investeringsbudgetten op basis van de kostensoort en/of kostenplaats • Indien sprake was van een verschuiving hebben wij inlichtingen van de klant ingewonnen om de reden te achterhalen waarom deze verschuiving heeft plaatsgevonden • We hebben de inlichtingen van de klant geverifieerd aan de hand van brondocumenten, zoals college- en raadsbesluiten, facturen en overeenkomsten.

Frauderisico	Aanpak
Risico dat meerwerk op investeringsprojecten betaald wordt zonder dat hier een zakelijke prestatie tegenover staat	We hebben vastgesteld of er sprake is van meerwerk van materiële omvang door de volgende stappen uit te voeren: • Inlichtingen gevraagd aan het college of er meerwerk van materiële omvang heeft plaatsgevonden. • In de auditfile gezocht op boekingen met de omschrijving "meerwerk" • Vastgesteld of er overschrijdingen op investeringskredieten hebben plaatsgevonden met een omvang groter dan 25% van de uitvoeringsmaterialiteit • Kennis genomen van de tussentijdse rapportages en bepaald of er tussentijdse opwaartse bijstelling van investeringsbudgetten heeft plaatsgevonden • Een deelwaarneming uitgevoerd op de investeringsfacturen en vastgesteld of er in de omschrijving sprake is van meerwerk. Wanneer uit deze werkzaamheden bleek dat er meerwerk van materiële omvang heeft plaatsgevonden, dan hebben wij vastgesteld dat de aard en omvang van het meerwerk zakelijk tot stand gekomen is door de volgende stappen uit te voeren: • Inlichtingen gevraagd aan het college op welke wijze de aard en omvang van het meerwerk is vastgesteld en goedgekeurd • Schriftelijke communicatie verkregen waarin de opdrachtnemer de aard en omvang van het meerwerk bevestigd • Schriftelijke communicatie verkregen waarin de opdrachtgever de aard en omvang van het meerwerk bevestigd. • Vastgesteld wie vanuit de opdrachtgever de opdracht tot meerwerk heeft gegeven, of deze persoon bevoegd is en of er sprake is geweest van 4-ogen principe. • Een analyse uitgevoerd van de aard en omvang van het meerwerk ten opzichte van de initiële opdracht. Hierbij bepaald of de aard en omvang van het meerwerk in het verlengde ligt en in verhouding staat tot de initiële opdracht. • Facturen verkregen van het meerwerk en vastgesteld of deze betaald zijn. Indien deze betaald zijn, hebben we vastgesteld dat de prestatie heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de opdracht.

Frauderisico	Aanpak
Risico dat grondverkopen niet gebaseerd zijn op zakelijke transacties	Vastgesteld of er sprake is van grondverkopen met een materiële omvang door : • Kennis te nemen van het MPG 2025 • Kennis te nemen van de paragraaf Grondbeleid in de jaarstukken • Kennis te nemen van het verloopoverzicht van de materiële vaste activa en de bouwgronden in exploitatie in de jaarrekening • In de auditfile op taakveld 3.2 en taakveld 8.1, 8.2 en 8.3 te zoeken op opbrengsten uit grondverkopen • Inlichtingen in te winnen bij de klant Indien er sprake is van grondverkopen met een materiële omvang hebben we onderstaande werkzaamheden uitgevoerd: • De auditfile verkregen en alle grondverkopen die individueel een omvang hebben hoger dan 25% van de uitvoeringsmaterialiteit geselecteerd. • Voor alle transacties een specificatie verkregen van de omvang en meterprijs • Voor alle transacties de brondocumenten, verkregen zoals de notariële afrekening, koopovereenkomst en akte van levering • Inlichtingen ingewonnen bij de klant wat de grondslag is geweest voor de gehanteerde meterprijs (grondprijzenbrief, taxatie, onderhandelingsproces, etc) • De verkregen inlichtingen geverifieerd met brondocumenten, zoals externe taxaties en de door de raad vastgestelde grondprijzenbrief • Zelfstandig aanvullend onderzoek naar de zakelijkheid van de meterprijs op basis van openbare bronnen, zoals het Kadaster.
Risico dat het management haar positie kan gebruiken om de interne beheersing te doorbreken	• De auditfile verkregen en alle memoriaal-boekingen groter dan 25% van de uitvoeringsmaterialiteit geselecteerd die hebben plaatsgevonden vanaf periode 12. • Vastgesteld dat deze boekingen verband houden met het reguliere afsluitproces. • Inlichtingen verkregen van het college indien memoriaalboekingen niet passen binnen het reguliere afsluitproces • Inlichtingen van het college geverifieerd aan de hand van brondocumenten, zoals college- en raadsbesluiten en facturen..

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Onze verantwoordelijkheden inzake het beoordelen van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen inzake haar financiële risico's in relatie tot de financiële positie zijn beschreven in het hoofdstuk "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening". Bij het invullen van onze verantwoordelijkheden hebben wij, rekening houdend met de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole een aantal werkzaamheden uitgevoerd, waaronder:

- Het kennis nemen van de in jaarstukken opgenomen paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing", waarin het college de relatie heeft gelegd tussen de onderkende risico's, de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen. Ten aanzien van deze analyse hebben wij overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben;
- Het vaststellen of de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen;
- Het kennis nemen van de in de begroting 2025 opgenomen paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waaruit geen aanvullende risico's blijken ten opzichte van de jaarrekening;
- Het inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders en het management over hun kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering en van eventuele financiële risico's die zijn ontstaan na de periode van de door de gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders verrichte werkzaamheden in het kader van het opstellen van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de financiële risico's die de gemeente loopt en de buffers die gemeente vrij beschikbaar heeft om deze risico's op te vangen (de weerstandscapaciteit). Uit de analyse van het college blijkt dat de bandbreedte van het weerstandsvermogen in 2024 tussen 1,12 en 2,5 is. Beide liggen boven de norm van 1,0 die de raad heeft gesteld..

Uit onze analyse blijkt dat de financiële positie van de gemeente als geheel voldoende is, maar de komende jaren stevig onder druk komt te staan. Dit uit zich voornamelijk in een (sterk) stijgende netto schuldquote en een dalende solvabiliteit. De redenen hiervan zijn de omvangrijke investeringen die de komende jaren gepland zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerk-zaamheden bij de jaarrekening. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a van het BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Bado en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2024 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 24 april 2025, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het "Meerjarig controleprotocol van de gemeente Culemborg voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2023 en verder" dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing,
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, 3 juli 2025
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:
J.G. Schuijt
3 juli 2025 13:07 +02:00

J.G. Schuijt MSc RA